

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Bc. Hana Kazdová

**Vnímání nezaměstnanosti dlouhodobě a krátkodobě
nezaměstnaných osob v kontextu služby sociální rehabilitace**

OLOMOUC 2014

Vedoucí práce: doc. Mgr. Štefan Chudý, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pod vedením doc. Mgr. Štefana Chudého, Ph.D. K práci jsem použila literaturu a prameny uvedené v seznamu.

V Brně dne 16.4.2014

.....

Hana Kazdová

Poděkování

Chtěla bych tímto poděkovat vedoucímu mé diplomové práce panu doc. Mgr. Štefanu Chudému, Ph.D. za velkou trpělivost a cenné rady. Ráda bych také poděkovala rodině, partnerovi a všem ostatním, kteří mě podporovali a povzbuzovali při studiu. Děkuji i uživatelům služby sociální rehabilitace za spolupráci při rozhovorech.

ANOTACE

Jméno a příjmení: Bc. Hana Kazdová
Katedra: Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce: doc. Mgr. Štefan Chudý, Ph.D.
Rok obhajoby: 2014

Název práce: Vnímání nezaměstnanosti dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaných osob v kontextu služby sociální rehabilitace

Název v angličtině: The perception of unemployment of the long and short – term unemployed in the context of the social rehabilitation service

Anotace práce: Diplomová práce se zabývá vnímáním nezaměstnanosti dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaných osob v kontextu služby sociální rehabilitace s cílem zjistit, jak vnímají nezaměstnanost dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaní ve službě sociální rehabilitace.

Teoretická část práce je věnována vysvětlením nezaměstnanosti, jejím typům, nezaměstnaným osobám a popisu krátkodobé a dlouhodobé nezaměstnanosti. Následně popisuje vnímání nezaměstnanosti, ekonomickou, psychologickou a sociální problematiku, strategie zvládání nezaměstnanosti a seznamuje s možnostmi podpory při ztrátě zaměstnání. Dále objasňuje možnosti sociální práce s nezaměstnanými, popis a nabídku služby sociální rehabilitace včetně nabízených aktivit.

Praktická část práce zdůvodňuje využití kvalitativní strategie zkoumání, operacionalizaci dílčích výzkumných otázek, způsob výběru respondentů, metodu a techniku sběru dat a přístup k analýze a interpretaci získaných poznatků.

V závěru práce je zodpovězená hlavní výzkumná otázka: „*Jak vnímají nezaměstnanost dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaní ve službě sociální rehabilitace*“.

Klíčová slova: Nezaměstnanost, dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnané osoby, vnímání nezaměstnanosti, sociální práce s nezaměstnanými, služba sociální rehabilitace

Anotace v angličtině: My thesis is about The perception of unemployment of the long and short - term unemployed in the context of the social rehabilitation service. The aim is to find out how the long and short - term unemployed perceive their unemployment in the social rehabilitation service. The theoretical part deals with the perception of unemployment, the types of unemployment, the unemployed and with the description of short and long - term unemployment. Then I describe the perception of unemployment, the economic, psychological and social issues and coping with unemployment and I acquaint with the possibilities of the unemployment compensation. It is also about the possibilities of social work with the unemployed, the description of social rehabilitation service and its activities offer. The practical part explains the use of qualitative strategy of research, the operationalization of particular research questions, the way how I chose the respondents, the method and technique of the data collection and the access to the analysis and interpretation of acquired knowledge. At the end of the thesis, there is the answer of the main research question: *“How do the long and short - term unemployed perceive their unemployment in the context of the social rehabilitation service”*.

Klíčová slova v angličtině: The unemployment, the long and short - term unemployed, social work with the unemployed, the social rehabilitation service

Přílohy vázané v práci: 66 stran

Rozsah práce: 67 stran

Jazyk práce: Český jazyk

Obsah

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST.....	8
1 Nezaměstnanost	9
1.1 Frikční nezaměstnanost.....	10
1.2 Strukturální nezaměstnanost	10
1.3 Cyklická nezaměstnanost.....	10
1.4 Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost	11
2 Nezaměstnané osoby	12
2.1 Krátkodobá a dlouhodobá nezaměstnanost.....	13
3 Vnímání nezaměstnanosti.....	14
3.1 Nezaměstnanost jako ekonomický problém	15
3.2 Nezaměstnanost jako psychologický problém.....	16
3.3 Nezaměstnanost jako sociální problém.....	17
4 Strategie zvládnání nezaměstnanosti.....	19
4.1 Podpůrné mechanismy v čase ztráty zaměstnání.....	20
4.1.1 Úřad práce.....	20
5 Sociální práce s nezaměstnanými	22
5.1 Sociální služby.....	23
5.2 Služby sociální prevence	24
5.2.1 Sociální rehabilitace.....	24
6 Popis služby Celsuz – sociální rehabilitace.....	25
6.1 Nabídka aktivit služby Celsuz - sociální rehabilitace	26
PRAKTICKÁ ČÁST	29
7 Metodologie.....	30
7.1 Výzkumná strategie	30
7.2 Operacionalizace výzkumu.....	31
7.2.1 Výzkumné téma	31
7.2.2 Výzkumný problém	31

7.2.3 Výzkumné otázky	31
7.3 Vzorek respondentů	33
7.4 Metoda a technika získávání dat	36
7.5 Analýza a interpretace dat.....	36
7.5.1 Vyhodnocení otázek pro zjišťované informace DVO 1:	36
7.5.2 Vyhodnocení otázek pro zjišťované informace DVO 2:	42
7.5.3 Vyhodnocení otázek pro zjišťované informace DVO 3:	49
7.5.4 Vyhodnocení otázek pro zjišťované informace DVO 4:	53
7.5.5 Vyhodnocení otázek pro zjišťované informace DVO 5:	58
8 Závěr.....	65
Seznam použité literatury.....	68
Internetové zdroje	71
Legislativa	73
Seznam příloh	74

ÚVOD

Ve své diplomové práci se zabývám vnímáním nezaměstnanosti krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaných osob v kontextu služby sociální rehabilitace. Domnívám se, že nezaměstnanost je v současné době velice aktuální problém, jak ukazuje Statistická ročenka trhu práce, kdy průměrná míra nezaměstnanosti byla v roce 2012 třetí nejvyšší od roku 2004 (Procházková, Šebestová, 2013).

Dále také zasahuje především do sociálního a ekonomického hlediska uchazeče o zaměstnání. Nezaměstnanost může postihnout kteréhokoli člověka.

Ztráta zaměstnání má tak dopad nejen na ekonomickou situaci člověka, ale také na jeho sebevědomí, sebehodnocení a sociální status. Status nezaměstnaného je spojen s konkrétním jedincem, ale důsledky toho, že člověk je bez placené práce přesahují do sociálního i rodinného života nezaměstnaného a tím ovlivňují i jeho nejbližší okolí (Mareš, 2002).

Lidé, kteří chtěli a chtějí pracovat, mohou ztrátu zaměstnání nést těžce.

Ve svém zaměstnání pracuji právě s cílovou skupinou nezaměstnaných. Zjišťuji, že pro některé je problém sestavit samotný životopis, mnozí nedokáží prezentovat své schopnosti a předpoklady, ačkoliv se úroveň jejich vzdělání neliší od ostatních, zanedbaný zevnějšek také nepřispívá k vytvoření dobrého dojmu. Mnoho našich klientů zjišťuje, že se při samotném výběrovém řízení neumí vhodně prezentovat. Pokud absolvují nějaké výběrové řízení, většinou nemají sami ze sebe dobrý dojem, zjišťují, že vhodně formulovat odpověď na otázku, kterou jim zaměstnavatel pokládá, bývá často problém. Těžko se vyjadřují a do odpovědí se spíše zamotávají. Pracuji s nimi na tom, aby získali schopnosti a dovednosti pružně reagovat na potřeby pracovního trhu.

Domnívám se, že existují v určitých oblastech rozdíly ve vnímání nezaměstnanosti u osob, které jsou nezaměstnané kratší dobu, a u osob, které jsou nezaměstnané dlouhodobě. Na tuto oblast se ve své práci zaměřuji.

V teoretické části práce se zabývám popisem pojmů, vztahujících se k hlavní výzkumné otázce.

V metodologické části práce zdůvodňuji metody, techniky a další aspekty spojené s provedeným výzkumným šetřením. V závěru je odpovězeno na hlavní výzkumnou otázku včetně zjištěných poznatků.

TEORETICKÁ ČÁST

Protože cílem mé práce je zjistit, jaké je vnímání nezaměstnanosti dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaných ve službě sociální rehabilitace, zabývám se v teoretické části práce vysvětlením pojmů z hlavní výzkumné otázky. Dále vysvětluji teoretické souvislosti.

V první kapitole se zabývám vysvětlením pojmu nezaměstnanosti a jejím typům, které mají určité příčiny. Druhá kapitola popisuje nezaměstnané osoby a náhled na dlouhodobou a krátkodobou nezaměstnanost.

Třetí kapitola je věnována náhledu na vnímání nezaměstnanosti a s tím související ekonomické, psychologické a sociální problémy. Ve čtvrté kapitole se dotýkám tématu strategií zvládnání nezaměstnanosti, které jsou velice individuální. V páté kapitole se zaměřuji na sociální práci s nezaměstnanými a popisu sociálních služeb. Šestá kapitola obsahuje konkrétní popis a nabídku služby Celsuz¹ – sociální rehabilitace.

---

¹ Celsuz – Centrum pro lidi sociálně znevýhodněné

1 Nezaměstnanost

V první řadě bych zde nejdříve vymezila, co znamená zaměstnanost. Matoušek (2008, s. 253) ji vymezuje jako: „*Míru využití pracovních sil v ekonomice dané země.*“ „*Za zaměstnání považujeme takovou práci, která se děje výměnou za pravidelnou mzdu či plat*“ (Giddens, 1999, s. 309). Fakt být zaměstnán je jedním z hlavních bodů osobní spokojenosti, společenské prestiže a ekonomické prosperity (Matoušek, 2008). Kotýnková s Němcem (2003) uvádí, že výkon zaměstnání není pro většinu lidí pouze prostředek k dosažení ekonomické nezávislosti, sociálního postavení nebo splnění si představ o profesní kariéře, ale je to také prostředek k rozvoji osobnosti člověka a k jeho duševní a fyzické spokojenosti.

Opakem zaměstnanosti je právě nezaměstnanost, která je považována za složitý sociální jev ve společnosti (Mareš, 2002). Rievajová a kol. (2006) definuje nezaměstnanost jako sociálně - ekonomický jev, který je spojený s existencí trhu práce. Nezaměstnanost je tedy vázána na trh práce a současně se projevuje jako nerovnováha mezi poptávkou a nabídkou (Mareš, 2002). Zároveň nelze opomenout spojitost s určitými dalšími jevy, jako jsou zdravotní, sociální a ekonomické aspekty (Rievajová, 2006).

Giddens (1999) pokládá za nezaměstnanost situaci, kdy si jedinec přeje získat placenou práci, kterou ovšem nedostává. Giddens (1999) dále uvádí, že pokud někdo nemá placené zaměstnání, neznamená to, že by nepracoval. Stejný názor zaujímá i Mareš (2002), který podotýká, že se zaměstnanost vztahuje k práci na smluvním základě s poskytováním odměny za provedenou práci.

Při vymezování nezaměstnanosti Mareš (2002) uvádí, že společným jmenovatelem nezaměstnanosti jsou osoby, které jsou schopné práce, chtějí zaměstnání, ale v určitý moment a i přes svoji snahu jsou stále bez zaměstnání. Mach In Buchtová (2007) dodává, že se nevyskytuje nikdo, kdo by chtěl využít jejich práce za finanční odměnu.

Nezaměstnanost je jevem, který postihuje jak společnost, tak i samotného jedince, ale ne vždy má nezaměstnanost stejnou povahu (Mareš, 2002).

Dle Paulíka (2002) můžeme k nezaměstnanosti přistupovat z různých hledisek a můžeme ji považovat i za důsledek určitých postojů, schopností a předpokladů jedince.

Nezaměstnanost dělíme na určité typy, kterým se budu dále věnovat a vysvětlím jejich příčiny.

1.1 Frikční nezaměstnanost

Frikční nezaměstnanost vznikne poté, kdy osoba dobrovolně a z různých důvodů opustí své původní zaměstnání a hledá si jiné (Matoušek, Koláčková, Kodymová, 2005). Matoušek (2008) zde zahrnuje také absolventy škol, kteří nově vstupují na trh práce a hledají své první zaměstnání. Tato nezaměstnanost má ve většině případů krátkodobý charakter (Mareš, 2002).

1.2 Strukturální nezaměstnanost

Strukturální nezaměstnanost je důsledkem nesouladu mezi nabídkou práce určitého druhu a poptávkou po práci (Matoušek, Koláčková, Kodymová, 2005). Dochází ke změnám ve struktuře ekonomiky a k restrukturalizaci výroby, požadavkům na nové profese a kvalifikace a mění se struktura poptávky po práci (Mareš, 2002). Důsledkem jsou volná neobsazená pracovní místa, vysoký počet nezaměstnaných, kteří se však nemohou uplatnit, jelikož se nejsou schopni rychle rekvifikovat a adaptovat na novou nabídku pracovních míst (Matoušek, Koláčková, Kodymová, 2005). Společným znakem těchto nezaměstnaných je určitý věk, kvalifikace, dovednosti a zkušenosti, o které najednou není zájem (Mareš, 2002).

1.3 Cyklická nezaměstnanost

Krebs (2007, s. 292) uvádí že: „*Cyklická nezaměstnanost souvisí s ekonomickým cyklem a vzniká tehdy, je-li celková poptávka po práci nízká*“. Jedná se o klasický model nezaměstnanosti (Mareš, 2002). S cyklickou nezaměstnaností souvisí nezaměstnanost sezónní, zejména pokud je pravidelná a spojená s ročními obdobími (turistický ruch, stavebnictví apod.) (Mareš, 2002).

1.4 Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost

Nezaměstnanost se může členit i na dobrovolnou a nedobrovolnou. Samuelson a Nordhaus (2007) za dobrovolně nezaměstnaného považují takového jedince, který není ochoten pracovat za tržní mzdu nebo dává přednost volnému času či příjmu ze sociálních dávek před zaměstnáním. Opakem jsou nedobrovolně nezaměstnaní, kteří chtějí za tržní mzdu pracovat, ale neexistuje pro ně dostatek pracovních míst. Týká se především kvalifikovaných pracovníků. Pokud je jich přebytek, stanoví si firmy přísnější výběrová kritéria a přijmou nejvíce kvalifikovaného a nejzkušenějšího uchazeče.

Mezi další členění nezaměstnanosti, které uvádí Mareš (2002), patří nezaměstnanost skrytá, neúplná zaměstnanost a nepravá nezaměstnanost.

Skrytá nezaměstnanost zahrnuje osoby fakticky nezaměstnané, ale nikde nevidované, nebo osoby zařazené do programů pro nezaměstnané (rekvalifikace, veřejně prospěšné práce a další), (Mareš, 2002).

Další formou je neúplná zaměstnanost, kdy zaměstnanec musí akceptovat práci na snížený úvazek nebo práci, která nevyužívá jeho kvalifikaci a schopnosti. Tímto typem zaměstnanosti se společnost snaží řešit masovou nezaměstnanost (Mareš, 2002).

Jako další formu Mareš (2002) uvádí nepravou nezaměstnanost, která se týká jedinců, jež jsou nezaměstnaní, ale práci si nehledají. Jde jim především o to, aby mohli vyčerpat v plném rozsahu podporu v nezaměstnanosti. Také sem podle autora můžeme zařadit osoby, které se jako nezaměstnané registrují, ale zároveň pracují nelegálně v neformální a šedé ekonomice. Termínem Job stagnation Mareš (2002) definuje strach z nezaměstnanosti, který nutí některé osoby omezovat se v profesním růstu a setrvat tak v zaměstnání, které je pro ně frustrující, ale „jisté“. Lidé proto nechtějí riskovat problémy s hledáním jiného pracovního místa.

2 Nezaměstnané osoby

Dle Giddense (1999) je nezaměstnaný ten, kdo je bez práce, čímž rozumíme placené zaměstnání. Podle Mareše (2002) se jedná se o osoby, které jsou schopné práce, byly však z možnosti pracovat v placeném zaměstnání vyřazeny. Tato osoba se však s touto situací nespokojuje a hledá si nové placené zaměstnání (Mareš, 2002). Za nezaměstnaného je považována osoba, která se uchází o zaměstnání (Kotýnková, Němec, 2002). Rievajová (2006, s. 119) uvádí že: „*Vymezení pojmu nezaměstnaný není jednotné*“ a dodává, že se jedná o osoby, které práci hledají, ale nedaří se jim ji nalézt.

Ve společnosti se očekává, že osoba, které je schopná pracovat, tzn., není ani příliš mladá ani příliš stará, nemocná, nebo nepečuje o rodinu tak, že by jí to znemožňovalo mít zaměstnání, bude mít stálé zaměstnání a pokud ho ztratí, bude si jej aktivně hledat v co nejkratší možné době (Mareš, 2002).

Stav nezaměstnanosti způsobuje osobám trauma, ztrátu kvalifikace a v neposlední řadě jej připravuje o příjem (Mach In Buchtová, 2007).

Aby osoba získala a udržela status nezaměstnaného, je podmínkou navštěvovat úřad práce, kde má možnost využít určitých možností, např. podpory v nezaměstnanosti, zprostředkování práce, poradenství, rekvalifikace a podobně (Mareš, 2002). Krebs (2007) však uvádí, že podpora v nezaměstnanosti tento problém neřeší a může negativně ovlivnit postoje osob k hledání zaměstnání. Za důležitý považuje fakt, že se ve vyspělých zemích zdůrazňuje investování do lidí a jejich schopností.

Finanční podpora, která má zeslabit dopad ze ztráty zaměstnání, nezabrání zdravotním důsledkům, které jsou spojeny právě se ztrátou zaměstnání. Ve svém výzkumu, který provedla Buchtová (2013), setkání s úřadem práce hodnotila téměř polovina osob s nedůvěrou v tuto instituci.

Status nezaměstnaného se také prolíná s jeho povinnostmi (nepracovat na černo, hledat aktivně zaměstnání, přijmout zprostředkovanou práci), (Mareš, 2002).

Z hlediska praktického dopadu na jednotlivce se v další podkapitole budu věnovat popisu krátkodobé a dlouhodobé nezaměstnanosti.

2.1 Krátkodobá a dlouhodobá nezaměstnanost

Určit přesnou hranici krátkodobé a dlouhodobé nezaměstnanosti je obtížné. Neexistuje přesné vymezení.

Matoušek, Koláčková, Kodymová (2005) hovoří o krátkodobé nezaměstnanosti jako o té, která trvá do 6 měsíců. Patří sem jedinci, kteří jsou krátkodobě neúspěšní při hledání nového zaměstnání, podstupují různé rekvalifikace, aby dosáhli nových profesí a tím našli práci v jiném odvětví. Krátkodobá nezaměstnanost nezpůsobuje větší psychické, zdravotní nebo sociální potíže (Matoušek, Koláčková, Kodymová, 2005).

„Dlouhodobá nezaměstnanost je definována Mezinárodní organizací práce jako nezaměstnanost delší než 12 měsíců“ (Podpora sociálně – integračních politik, 2014).

V zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, není přesná definice dlouhodobé nezaměstnanosti. Tento zákon věnuje pouze zvýšenou péči těm uchazečům o zaměstnání, kteří ji potřebují ať z důvodu věku, zdravotního stavu, péči o dítě nebo z jiných důvodů. Tento zákon hovoří také o tom, že pokud je uchazeč o zaměstnání veden v evidenci uchazečů o zaměstnání déle jak 5 měsíců, je s ním vypracován individuální akční plán, který zohledňuje dosaženou kvalifikaci, zdravotní stav, možnosti a schopnosti uchazeče.

Někteří autoři, např. (Mareš, 2002), za dlouhodobou nezaměstnanost však považují nezaměstnanost delší než 6 měsíců. Dlouhodobou nezaměstnanost lze označit jako specifickou formu nezaměstnanosti, která s sebou nese mnohé ekonomické, sociální a psychické důsledky ztráty zaměstnání, kterým se věnuji ve druhé kapitole.

Pro svoji práci budu ve shodě s Marešem považovat za dlouhodobou nezaměstnanost tu, která je delší než 6 měsíců, a za krátkodobou tu, která dle Matouška, Kodymové, Koláčkové (2005) trvá do 6 měsíců.

V další kapitole vzhledem k cíli své práce vysvětlím pojem vnímání a s ním související náležitosti.

3 Vnímání nezaměstnanosti

Vnímání neboli percepce se u člověka děje převážně očima, v širším významu se však jedná o chápání určité situace. Realita se zde odráží prostřednictvím smyslových orgánů. Na vnímání reality se podílejí postoje člověka, zájmy, hodnoty, očekávání a v neposlední řadě zkušenosti (Hartl, Hartlová, 2000). Motivace a hodnoty jsou vyjádřeny v postojích. Postoj je osvojená psychická dispozice a hodnotící vztah. Pro každý postoj je také proto charakteristická určitá míra vztahu vůči danému předmětu, ať už se jedná o vztah pozitivní či negativní. Postoj je oproti hodnotám hlavně psychickým jevem (Výrost, Slaměník, 2008).

„Vnímání situace jako problému a míra její těžkosti je dána jak situací samotnou, tak jejím subjektivním vnímáním a posuzováním“ (Safarek In Paulík, 2004, s. 49). Oblast, kterou většina lidí vnímá jako problém, je oblast neuspokojení lidských potřeb (Safarek In Paulík, 2004). Dle Maslowovi hierarchické klasifikace potřeb se jedná zejména o uspokojení základních životních potřeb (fyziologické potřeby, bezpečí, láska) a dále pak potřeba uznání, seberealizace, uplatnění svých schopností a potřeba sociálního kontaktu (Výrost, Slaměník, 2008).

Mít zaměstnání pro člověka znamená možnost důstojné existence, materiálního zabezpečení, pocitu seberealizace a společenského uplatnění, pro některé je smyslem života (Buchtová, 2013).

Až v momentě ztráty práce začínají lidé negativně vnímat nejen její ekonomickou oblast, ale i její a často přehlíženou možnost seberealizace a nenahraditelnost práce pro jejich štěstí a zdraví (Buchtová, 2007).

Ve vnímání situace nezaměstnanosti se ovšem lidé odlišují a záleží, jaké volí strategie zvládnání nezaměstnanosti (Mareš, 2002).

Z výše uvedeného vyplývá, že právě při nezaměstnanosti se lidé potýkají s nenaplněním svých potřeb. Obecně je ztráta zaměstnání vnímána jako zátěžová situace, která vede k psychickým, ekonomickým a sociálním problémům, kterým se věnuji níže (Kotýnková, Němec, 2003).

Co se týká vnímání, budu vycházet z úvodní definice tj., že se jedná o chápání určité situace, v našem případě dlouhodobé či krátkodobé nezaměstnanosti.

3.1 Nezaměstnanost jako ekonomický problém

Pokud je člověk zaměstnán, je zvyklý dostávat i pravidelný plat nebo mzdu a mít určité postavení ve společnosti. Změna nastává po ztrátě zaměstnání, kdy dochází ke snížení příjmů. Neúspěch v hledání nového zaměstnání a touha zachovávat si své každodenní rituály, které znamenají zůstat na stejné společenské pozici jako předtím, představují značný výdej financí (Buchtová, 2007).

Nezaměstnanému, který splní určité podmínky, je poskytována podpora v nezaměstnanosti. Finanční podpora však nemůže zabránit psychosociálním a zdravotním dopadům ze ztráty zaměstnání (Buchtová, 2013). Někteří ji však nedostávají pro nesplnění podmínek anebo proto, že uplynula doba, po kterou jim byla podpora přiznána. Pro nezaměstnaného a případně pro jeho rodinu znamená ztráta zaměstnání snížení životní úrovně (Mareš, 2002).

Nezaměstnaní ve velké většině hovoří především o zhoršení jejich finanční situace. Rozdílnost dopadů nezaměstnanosti je závislá na tom, jakou roli má nezaměstnaný v rodině a jaké zajištění může nezaměstnaným poskytnout jejich rodina. Pokles příjmů je velmi citelný tam, kde příjem nezaměstnaného byl hlavním příjmem, což významně zhoršuje celkové prožívání situace. I když ne všichni se po ztrátě zaměstnání potýkají s finanční krizí, je pro ně tato situace důvodem k obavám a starostem (Mareš, 2002). Matoušek, Koláčková, Kodymová, (2005) uvádí, že nezaměstnaní se ocitají pod velkým stresem právě tehdy, pokud se z finančních důvodů nemohou účastnit běžného konzumního života (nákupy, zábavní centra apod.).

Zhoršení materiální a finanční situace má velké negativní dopady na psychiku nezaměstnaného (Sirovátka, Mareš, 2003).

3.2 Nezaměstnanost jako psychologický problém

„Prožívání ztráty práce je pro většinu lidí závažnou psychosociální zátěží“ (Buchtová, 2013, s. 68). Nezaměstnanost má mnoho nepříznivých vlivů na duševní zdraví jedince, které mohou snižovat jeho předpoklady pro úspěšné pracovní zapojení (Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2005). Většinou se uvádí negativní důsledky nezaměstnanosti, ale např. dle Vágnerové (2008) se krátkodobě mohou objevit i pocity pozitivní, jako je úleva a dostatek volného času.

Nezaměstnanost může ovlivňovat psychiku člověka zejména u věcí, které byly před ztrátou zaměstnání dominantní. Jedná se zejména o změnu organizace života, pravidel, časové vnímání a účast na společenském životě (Mareš, 2002).

Při náhlé ztrátě práce člověk neví, jak tuto situaci zvládnout, jelikož doposud měl jasný průběh profesní a společenské činnosti. Začíná se objevovat pocit úzkosti z budoucnosti - obava z toho, co se bude dít dál, opakovaná sebeanalýza a narušení vnitřní harmonie (Buchtová, 2013). Nezaměstnaní často trpí nízkým sebevědomím, poruchami spánku a ztrácí cenu ve vlastních očích, ale i v očích ostatních (Mareš, 2002). Kebza, Šolcová In Buchtová (2000) hovoří o tom, že psychologické výzkumy prokázaly snížení psychické pohody, pokles sebevědomí, sebeúcty a zvýšení frustrace v souvislosti se ztrátou zaměstnání. Mezi další psychické důsledky, které nemohu opomenout, je snížení vlastní konkurenceschopnosti (Kotýnková, Němec, 2003).

Jako významná časová hranice se uvádí 6 měsíců trvání nezaměstnanosti, kdy člověk začíná prožívat svoji situaci jako více stresovou, cítí napětí, objevují se ve větší míře depresivní stavy a postupně se stává pesimistickým (Vágnerová, 2008).

Psychická reakce na ztrátu zaměstnání je silnější u osob, které jsou více orientované jen „do světa“ práce. Čím je nezaměstnanost delší, tím jsou větší změny v psychice člověka (Vágnerová, 2008).

3.3 Nezaměstnanost jako sociální problém

Nezaměstnanost má dopad na sociální situaci, chování a postoje nezaměstnaného a na společenský život (Krebs, 2007).

Nezaměstnanost je spojena se ztrátou významné sociální role a se snížením sociálního statusu. Role nezaměstnaného má podřadný status a omezená privilegia (Vágnerová, 2008). Je zde riziko sociálního selhání (Matoušek, Koláčková, Kodymová, 2005). Negativní postoj společnosti je součástí celkové zátěže, kterou tato role přináší (Vágnerová, 2008). Objevuje se přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít (Buchtová, 2013).

Nezaměstnaní se často uzavírají do sebe, ubývá jim sociálních kontaktů a dochází k izolovanosti (Buchtová, 2013). Přestávají se stýkat s bývalými spolupracovníky, jelikož už nemají mnoho společného, a cítí se méněcenní (Vágnerová, 2008). Často se snaží svou situaci skrývat nejen před známými a sousedy, ale i před rodinou (Mareš, 2002).

Hlavní aktivitou, která je nezaměstnanému z hlediska institucionálního charakteru dovolena, je hledat si nové pracovní místo a nevykonávat činnost, která by mohla být klasifikována jako zaměstnání, čímž se stává pasivním. V neposlední řadě se zmenšuje jeho šance na rozvoj nových dovedností (Mareš, 2002). Ten, kdo se ocitne bez zaměstnání, ztrácí šanci své znalosti a schopnosti nějak uplatnit (Giddens, 1999). Zároveň se však od nezaměstnaného očekává, že se bude snažit změnit tuto situaci a že má proto schopnosti a dovednosti (Mareš, 2002).

Jednotlivé důsledky se nevyskytují samostatně, ale vzájemně se prolínají. Záleží na vnitřních dispozicích jedince, zkušenostech, délce doby ztráty zaměstnání a sociální příležitosti (Buchtová, 2013). Mareš (2002) ve shodě s Vágnerovou (2008) uvádí, že pro určitou skupinu osob není nezaměstnanost nepříjemná. Mají více volného času na své záliby a na rodinu, které se mohou plně věnovat. Pobírání podpory pro ně sice představuje překážku, ale jedná se většinou o osoby, které s podporou počítaly anebo se mění jejich životní strategie, která vede k odchodu z trhu práce.

Další skupina osob prožívá ztrátu zaměstnání jako život, který ztratil smysl, pokud nehledají zaměstnání, cítí, že zabíjejí svůj čas, volnočasové aktivity pro ně nemají moc význam a veškerá jejich snaha se soustředí na opětovné získání zaměstnání. Dalším negativním důsledkem pro osobní život, rodinu a zdraví má opakovaný neúspěch při hledání zaměstnání, kdy se objevuje stres z finančního napětí a ztrácí se životní orientace (Buchtová, 2013). Sirovátka, Winkler, Žižlavský (2009) uvádějí, že jednotlivci jsou vystavení většímu riziku nezaměstnanosti než úplné páry.

Nezaměstnanost může vytvářet takové situace, že si s nimi jedinec ani jeho okolí nedokáže poradit, a proto se stávají objektem sociální práce (Mareš, 2002).

4 Strategie zvládání nezaměstnanosti

Jak již bylo zmíněno výše, ztráta zaměstnání je vnímána jako zátěžová situace, kdy se nezaměstnaný v první řadě potřebuje vyrovnat s novou situací. Různé druhy zátěžových situací můžeme zahrnout pod pojem stres. Každá ze situací má svůj specifický charakter (Mlčák, 2011). Způsoby, jak lidé reagují na zátěž, jsou různé (Paulík, 2002). (Eisenberg, Lazarsfeld In Buchtová, 2013) popsali čtyřfázový model adaptace na ztrátu zaměstnání. Člověk nejprve ztrátu práce prožívá jako šok, s čímž souvisí pocity beznaděje a rezignace. Následně se stává optimistickým a snaží se získat práci. Pokud se to nepodaří, začíná znovu prožívat strach a rezignaci. V poslední řadě bere svůj stav jako nezaměnitelný osud. Adaptace se tedy vztahuje k postupnému přizpůsobení se podmínkám (Paulík, 2002).

O copingu neboli o strategii zvládání nezaměstnanosti hovoříme tehdy, když člověk musí vyvinout zvýšené úsilí a vyrovnat se s nároky, které jsou na něj kladeny. Může se jednat i o změnu vnímání situace nebo změnu postojů (Hartl, Hartlová, 2000). Každý člověk však na tutéž situaci může reagovat různě v závislosti na charakteru své osobnosti (Bollová In Buchtová, 2000).

V situacích, kdy se vyskytne zvýšená zátěž, se lidé snaží hledat sociální oporu či odbornou pomoc, rozhodující je však jejich osobnostní vybavenost (Paulík, 2002).

Strategie zvládání nezaměstnanosti neboli coping mohou pomáhat člověku vyrovnat se se ztrátou zaměstnání. Mezi faktory, které mohou snižovat negativní důsledky při ztrátě práce, řadíme právě sociální oporu, možnost kontroly situace, odolnost k nepříznivým okolnostem, orientaci na řešení této zátěžové situace (Buchtová, 2013). Ve výzkumu, který provedla Buchtová v roce 2004, bylo zjištěno, že právě sociální opora je jedním z faktorů, která významně pomáhala překonat tuto obtížnou životní situaci. U osob, které byly kratší dobu nezaměstnané, byli oporou především přátelé a příbuzní. U osob, které byly nezaměstnané déle jak šest měsíců, se jednalo o nejbližší rodinu, tedy partnera a děti (Buchtová, 2013).

Výraznými faktory, které zmírňují vliv nezaměstnanosti, je především schopnost člověka odolávat zátěžové situaci, vnější sociální opora a vlastní životní postoj (Buchtová, 2013). Kotýnková s Němcem (2003) uvádějí, že především dlouhodobě nezaměstnaní mají problémy se svou kvalifikací, neboť se rychle mění technologie práce.

V neposlední řadě je právě proto potřeba vzít v úvahu změnu přístupu k pracovnímu i životnímu uplatnění, což vyžaduje úsilí o rozvoj vlastních schopností a případné průběžné odborné studium (Buchtová, 2013).

4.1 Podpůrné mechanismy v čase ztráty zaměstnání

K přirozeným podpůrným mechanismům při ztrátě zaměstnání patří individuální psychosociální výbava jednotlivce, rodina, blízcí příbuzní a přátelé (Hangoni, 2010).

Z hlediska celospolečenského jde v oblasti řešení nezaměstnanosti o podporu pracovních míst a o dotační mechanismy k jejich udržení. Konkrétněji můžeme hovořit o těchto opatřeních – rekvalifikace, investiční pobídky, veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa, příspěvek na zapracování a příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program. Přičemž součástí je i poskytování poradenství (Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí, 2012).

K institucionálním podpůrným mechanismům, na které se nezaměstnaní mohou obracet, patří orgány státní správy (Ministerstvo práce a sociálních věcí a Úřad práce), nestátní subjekty poskytující služby v oblasti zaměstnanosti a církevní organizace (Hangoni, 2010). Matoušek (2008) se dále zmiňuje o poskytování zvláštních služeb – informačních, poradenských a analytických pro osoby, které hledají zaměstnání, ale i pro osoby či podniky, které hledají zaměstnance.

4.1.1 Úřad práce

V této části práce se budu v krátkosti věnovat popisu úřadu práce, jednak proto, že je jedním z prvních míst, kam se osoby, které z jakýchkoli důvodů přišly o zaměstnání, mohou obrátit.

Druhým důvodem jsou uživatelé služby sociální rehabilitace, kteří jsou v evidenci úřadu práce, a tudíž naplňují předpoklad využití této služby. Blíže se o službě sociální rehabilitace zmiňují v poslední kapitole.

Úřad práce ČR tvoří generální ředitelství, krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu (dále jen „krajské pobočky“). Součástí krajských poboček jsou kontaktní pracoviště. Právě úkolem kontaktních pracovišť mimo jiné je rozhodovat o přiznání podpory v nezaměstnanosti, vést evidenci uchazečů a zájemců o zaměstnání, zprostředkovávat zaměstnání, vyhledávat uchazečům vhodné pracovní uplatnění, podávat, vyhledávat a aktualizovat informace o volných pracovních místech a vypracovávat individuální akční plány. V neposlední řadě se ve spolupráci s krajskou pobočkou podílí na sociálně právním a profesním poradenství (Integrovaný portál ministerstva práce a sociálních věcí, 2014).

5 Sociální práce s nezaměstnanými

Jak bylo zmíněno výše, nezaměstnanost může vytvářet takové situace, že si s nimi jedinec ani jeho okolí nedokáže poradit, a proto se stává objektem sociální práce. Hangoni, (2010) dále uvádí, že v překonávání nezaměstnanosti má nezastupitelný podíl sociální práce.

Na to, jak člověk prožívá svou situaci nezaměstnanosti, má vliv jeho vlastní psychická výbava, typ osobnosti a schopnost adaptability na danou situaci (Kotýnková, Němec, 2003).

Sociální práce s nezaměstnanými je mnohdy velmi zdoluhavá, důležité je přistupovat individuálně k jejich potřebám. Čím déle zůstávají bez zaměstnání, tím je sociální práce náročnější. Postupně se vytrácí pracovní návyky, přichází ztráta smyslu pro zodpovědnost a do běžného dne se vkrádá ležérnost (Hangoni, 2010).

Buchtová (2013) zmiňuje, že ve výzkumu, který provedla, pocíťovali nezaměstnaní zvýšenou potřebu pracovně profesního a psychologického poradenství, které však při úřadech práce nebylo založeno na individuálním přístupu. Chyběla zde také návazná spolupráce s dalšími službami zejména psychologickými.

„Cílem sociální práce s nezaměstnanými je snížení rizika jejich sociálního vyloučení, k němuž dochází v rovině ekonomické, sociální a psychologické“ (Matoušek, Koláčková, Kodymová, 2005, s. 309).

Nezaměstnaní jsou často klienty různých typů sociálních služeb. Mají problémy s tím, jak si získat a udržet zaměstnání, často je jejich situace spojena s finančními obtížemi, neznalostí oprávněných nároků, rodinnou krizí, opětovným začleněním do společnosti a proto se stávají předmětem sociální práce (Mareš, 2002). Sociální služby u nezaměstnaných plní dvě základní funkce:

Zvládání bezprostředních důsledků nezaměstnanosti - zde hovoříme především o ekonomických, psychologických a sociálních důsledcích, které jsou uvedeny výše.

Pomoc při návratu nezaměstnaných na pracovní trh – zde můžeme hovořit o podpoře sebedůvěry, zvýšení kvalifikace, zvýšení kompetencí a dovedností, kontaktu se společenským prostředím a o motivaci (Matoušek, Koláčková, Kodymová, 2005).

Důležitou součástí práce s nezaměstnanými je jak individuální, tak skupinový přístup (Matoušek, Kolářková, Kodymová, 2005).

„Možnosti sociálních služeb jsou ovšem ve vztahu k nezaměstnanosti omezené a nemohou být soustředěny na hlavní problém, totiž na nabídku zaměstnání pro nezaměstnané osoby“ (Mareš, 2002, s. 145). I přes to dochází k závěru, že sociální práce s nezaměstnanými je smysluplná, jelikož je mnoho závažných situací, které jsou nezaměstnaností vyvolávány a spojovány. Sociální práce může přispět ke zmírnění nebo odstranění těchto situací. Z těchto výše zmiňovaných skutečností je nezaměstnanost považována za součást sociální práce, kterou je nutné rozvíjet a odstraňovat stigmatizující charakter nezaměstnanosti (Mareš, 2002).

Vzhledem k povaze práce se budu v dalších podkapitolách věnovat v krátkosti popisu a rozdělení sociálních služeb.

5.1 Sociální služby

Sociální služby napomáhají lidem při řešení jejich nepříznivé sociální situace, která přináší vážné problémy a kterou nejsou schopni řešit samostatně a umožňují rozvoj jednotlivců a skupin tak, aby byli schopni postarat se sami o sebe a žít lépe a důstojněji (Paulík, 2002).

Sociální služba je činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení (zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách). Sociální služby se dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, rozdělují dle druhů na sociální poradenství, sociální péči a sociální prevenci. Formy poskytovaných služeb mohou být ambulantní - osoba za službou dochází, pobytové – jedná se o ubytování v některém ze zařízení sociálních služeb a terénní – služba je poskytována v přirozeném prostředí klienta (zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Sociální služby se orientují na jednotlivé členy, malé skupiny a v neposlední řadě na celý sociální systém. Sociální služby představují rozsáhlý soubor činností, jsou určeny pro občany a podílejí se na nich sociální pracovníci. Poskytované sociální služby by se měly rozvíjet tak, aby co nejvíce odpovídaly potřebám obyvatel (Mlčák, 2005).

V dalších podkapitolách popíši službu sociální prevence a sociální rehabilitace.

5.2 Služby sociální prevence

Služby sociální prevence by měly napomáhat a zabraňovat případnému sociálnímu vyloučení osob, které jsou ohroženy nebo se ocitly v krizové sociální situaci. Tyto služby by měly pomoci překonat tuto nepříznivou situaci a dále chránit společnost před vzniknutím a šířením nežádoucích jevů, které se mohou při krizové sociální situaci vyskytovat. Do služeb sociální prevence zákon zahrnuje mimo jiné i službu sociální rehabilitace (zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

5.2.1 Sociální rehabilitace

Sociální rehabilitace představuje souhrn specifických činností, které směřují k tomu, aby člověk dosáhl samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti. Cílem je rozvíjet schopnosti a dovednosti a posilovat návyky, které jsou nezbytné pro využití zachovaných schopností, kompetencí a potenciálu. Sociální rehabilitace se poskytuje formou terénních, ambulantních nebo pobytových služeb (zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách). Sociální rehabilitací chápeme obnovení praktických schopností a dovedností a obnovení sociálních vztahů, které mohou být z různých důvodů narušeny (Matoušek, 2008).

6 Popis služby Celsuz – sociální rehabilitace

V této kapitole se věnuji popisu služby sociální rehabilitace, která je poskytována nezaměstnaným, poslání a cílům služby a následně jednotlivým aktivitám.

Služba Celsuz – sociální rehabilitace je registrovanou sociální službou, jejímž poskytovatelem je Diecézní charita Brno. Služba může být poskytována ambulantní a terénní formou a cílovou skupinou jsou osoby nezaměstnané, starší 18 let a musí splňovat některou z následujících podmínek:

- osoba nezaměstnaná déle jak 6 měsíců
- osoba zdravotně znevýhodněná (OZZ, I, II., III. stupeň invalidity)
- osoba starší 50 let
- rodič po rodičovské dovolené – do 6 měsíců od ukončení RD
- osoba se základním vzděláním
- absolvent (SŠ, VŠ, VOŠ, ...) – do 6 měsíců od ukončení studia
- osoba bez stabilního zaměstnání – osoba, které se v posledním roce nedaří najít práci na dobu delší než 3 měsíce, nebo pracuje pouze na DPP
- osoba propuštěná z výkonu trestu – do 6 měsíců od ukončení výkonu trestu

Z výše popsaných cílových skupin plyne, že se služba sociální rehabilitace zaměřuje jak na dlouhodobě nezaměstnané, tak krátkodobě nezaměstnané.

Posláním služby Celsuz – sociální rehabilitace je pomáhat nezaměstnaným při řešení jejich obtížné životní situace a podporovat je při hledání práce. Služba usiluje o to, aby každý její klient zvládal svoji situaci nezaměstnanosti, hledal si práci aktivně a samostatně a měl dovednosti potřebné k uplatnění na trhu práce. Klienti mohou ve službě očekávat různě specializované poradenství, vyslechnutí a podporu, vzdělání a aktivizaci. Důležitými zásadami služby je přistupovat ke každému klientovi individuálně, respektovat jeho rozhodnutí, posilovat jeho zodpovědnost, vést klienty ke změně situace, dbát o zachování lidské důstojnosti a dodržovat práva klientů.

Cílem služby Celsuz – sociální rehabilitace je:

- aby klient zvládal svoji situaci nezaměstnanosti (přijímal svoji situaci jako dočasnou, byl motivovaný k její změně, znal varianty řešení své situace, byl v takové psychické kondici, která by mu umožňovala zvládat běžné životní nároky, byl sebevědomý a důvěřoval si),
- aby si hledal práci aktivně a samostatně (věděl, jakou práci může vykonávat, uměl hledat práci různými způsoby, uměl zpracovat dokumenty potřebné k hledání práce, vhodně komunikoval se zaměstnavatelem),
- aby měl dovednosti potřebné k uplatnění se na trhu práce (uměl získat informace a používat je, měl základní pracovní návyky, vzdělával se a zvyšoval svoji kvalifikaci).

Zaměstnanci služby Celsuz - sociální rehabilitace pomáhají nezaměstnaným při řešení jejich aktuální situace a podporují je při hledání zaměstnání. Všichni pracovníci, kteří ve službě pracují, mají vystudovaný obor sociální práce, psychologie nebo sociální pedagogika a to v různých úrovních (magisterský, bakalářský, vyšší odborný). Základem služby jsou individuální konzultace s klientem, během kterých se pracuje na naplňování jeho cílů. Kromě těchto konzultací je zde široká nabídka individuálních i skupinových aktivit, které pomáhají zvýšit možnost uplatnění se na trhu práce. Služba je poskytována bezplatně a je dobrovolná (Celsuz – sociální rehabilitace, 2013).

6.1 Nabídka aktivit služby Celsuz - sociální rehabilitace

V této podkapitole čtenáře seznámím s nabídkami a obsahem individuálních a skupinových aktivit, které mohou klientům pomoci k dosažení jejich cílů. Přihlášení do aktivit klienti konzultují se sociálním pracovníkem, zvažují vhodnost a přínos zvolené aktivity pro jejich další uplatnění a jsou časově ohraničeny. Pro přehled zde uvádím pouze základní a pravidelně se nabízející aktivity.

A) Individuální aktivity

Osobní konzultace se sociálním pracovníkem – nabídka činností sociálního pracovníka je nejrozmanitější v celé službě. Sociální pracovník doprovází klienta službou, poskytuje pracovní poradenství a dojednává s ním navazující aktivity služby a možnosti jejich využití. Sociální pracovník pracuje s klientem individuálně. Vychází zejména z okruhu teorií a metod sociální práce, psychologie, odborného pracovního poradenství i práva. Pomáhá klientovi mapovat jeho dovednosti, zájmy a případné další možnosti (Celsuz – sociální rehabilitace, 2013).

Poradenství profesní orientace – tuto aktivitu koordinuje a zastává jeden pracovník služby. Nabídka spočívá v otestování profesní orientace, zmapování pracovních zkušeností, zájmu a možností trhu práce, informace k vybrané profesi, doporučení vhodných kurzů, vzdělávacích aktivit nebo školy. Využívají ji klienti, kteří si nejsou jistí, v jakém zaměstnání by mohli uplatnit své dovednosti, zkušenosti, zájmy anebo chtějí změnit svůj dosavadní profesní obor. Získávají tak důležité informace o své další profesní dráze (Celsuz – sociální rehabilitace, 2014).

Modelové výběrové řízení – tuto aktivitu koordinuje jeden pracovník služby. Umožňuje klientům zkusit si absolvovat pracovní pohovor před komisí, která se skládá jak z pracovníků služby, tak z dalších přizvaných odborníků. Sestavení komise vychází ze znění pracovního inzerátu, který si klient sám nebo za pomoci sociálního pracovníka vyhledá a se všemi náležitostmi (životopis, motivační dopis) jej odešle odpovědné osobě. Pohovor je se svolením klienta nahráván na videokameru společně se zpětnou vazbou členů komise. Komise hodnotí reakce předem daného schématu. Klient má poté možnost si videonahrávku projít a zhodnotit společně se sociálním pracovníkem (Celsuz – sociální rehabilitace, 2014).

Psychologické poradenství – psychologické poradenství poskytuje ve službě jeden pracovník, který má vysokoškolské magisterské vzdělání v oboru psychologie a absolvoval terapeutické výcviky.

Psycholog může být klientovi poradcem nebo psychoterapeutem, když se ocitl v těžké životní situaci, kterou neví, jak řešit a zároveň potřebuje pomoc a podporu (Celsuz – sociální rehabilitace, 2014).

B) Skupinové aktivity

Vzdělávání a kurzy – tato oblast se zaměřuje na nabídku různých kurzů a dovedností, které mohou být pro osoby nezaměstnané důležité pro jejich další pracovní uplatnění a návrat na trh práce. Jedná se zejména o ovládání počítače na uživatelské úrovni od úplných základů až po pokročilejší úroveň. Dále se jedná například o kurzy komunikace, sebe prezentace a různé typy přednášek jako je pracovní právo, finanční gramotnost, písemná korespondence a podobně. Vzdělávání a kurzy jsou realizovány v pravidelných intervalech a snaží se přizpůsobovat aktuálním potřebám klientů (Celsuz – sociální rehabilitace, 2014).

Výtvarně řemeslná dílna – tato aktivita je určena pro klienty, kteří si chtějí vyzkoušet něco nového, rozvinout své dovednosti, setkat se s lidmi, kteří se potýkají s obtížemi související s nezaměstnaností, případně mít možnost společenského kontaktu (Celsuz – sociální rehabilitace, 2014).

Enter – aktivita, kde si klienti mohou procvičovat počítačové dovednosti a mají možnost si zde hledat práci s pomocí internetu, odpovídat si na nalezené pracovní inzeráty, upravit si dokumenty vytvořené se sociálním pracovníkem, možnost si na pracovní nabídku zatelefonovat (Celsuz – sociální rehabilitace, 2014).

Podpůrná skupina – v této aktivitě je klientům poskytnut prosto pro setkávání, kde by společně mohli hovořit o věcech, které jsou pro ně důležité. Témata hovoru mohou být velmi rozmanitá. Pro příklad bych uvedla téma kontaktů a vztahů, prožívání nezaměstnanosti, vzájemná podpora, poznání sebe sama, co mohou nabídnout a v čem vynikám (Celsuz – sociální rehabilitace, 2014).

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část zahrnuje popis cílů výzkumného šetření, metod získávání a zpracování dat, realizace výzkumného šetření a výzkumného souboru, analýzy dat a v neposlední řadě interpretaci dat a závěrečnou reflexi realizace výzkumu.

7 Metodologie

Dle Dismana (2000) se metodologie zabývá teorií a charakteristikou vědní metody, včetně výzkumných metod, jako způsobu a cest poznání reálně existujícího systému.

Následující část práce obsahuje popis metodologie, ze které jsem vycházela při realizaci výzkumu. Zdůvodním zvolenou kvalitativní výzkumnou strategii, představím způsob výběru zkoumaných objektů a charakteristiku respondentů. Popíši také metodu a techniku získávání dat, analýzu dat a v neposlední řadě představím interpretaci získaných výzkumných poznatků.

7.1 Výzkumná strategie

Při uvažování o nejvhodnější výzkumné strategii jsem došla k závěru, že vzhledem k tématu zkoumané oblasti mé práce je vhodný spíše kvalitativní výzkum, kdy mohu získat co nejvíce informací o málo jednotkách a kdy se budu snažit odhalit vnímání nezaměstnanosti dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaných osob ve službě sociální rehabilitace.

Existuje mnoho vymezení a definic kvalitativního výzkumu dle různých autorů. Strauss a Corbinová (1999, s. 10) rozumí termínem: „...*kvalitativní výzkum jakýkoli výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace*“. Dle Žižlavského (2003, s. 39) směřuje: „*Kvalitativní výzkumná strategie výzkumný proces buď na poznání významů objektů každodennosti běžných sociálních aktérů, nebo na poznání minulých, historických událostí*“. Ačkoli jsou kvalitativnímu výzkumu vytýkány jeho slabiny jako obtížná zobecnitelnost výsledků, neprůhlednost nebo malá transparentnost, vyvažují tyto nedostatky výhody kvalitativního výzkumu. Mezi jeho přednosti patří především hloubkový popis zkoumaného případu či jevu v přirozeném prostředí, dále umožňuje studovat procesy a navrhnout teorie sledovaného fenoménu a citlivě zohledňovat působení kontextu, lokální situaci a podmínky (Hendl, 2005).

Na začátku výzkumného procesu je pozorování a sběr dat. Poté následuje fáze hledání pravidelností, které existují v těchto datech, hledáme význam dat a formulujeme předběžné závěry. Výsledkem může být nově formulovaná hypotéza nebo nová teorie (Disman, 2000).

Validita kvalitativního výzkumu je zabezpečena kontaktem výzkumníka s realitou, dlouhodobým výzkumem a přesným popisem výroků zkoumaných osob (Gavora, 2000).

7.2 Operacionalizace výzkumu

V této části práce představím výzkumné téma, výzkumný problém a hlavní výzkumnou otázku (dále jen HVO). Následně uvádím čtyři dílčí výzkumné otázky (dále jen DVO), které jsem odvodila z HVO.

7.2.1 Výzkumné téma

Výzkumné téma se týká vnímání nezaměstnanosti dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaných osob ve službě sociální rehabilitace. Jedním z důvodů proč jsem si toto téma vybrala, je, že ve službě, kde pracuji, se s touto problematikou setkávám každodenně a zájemců z řad nezaměstnaných o tyto služby roste.

7.2.2 Výzkumný problém

Výzkumným problémem je zmapovat vnímání nezaměstnanosti dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaných osob ve službě sociální rehabilitace. Zaměřím se na dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnané osoby, které využívají službu sociální rehabilitace, na jejich vnímání tohoto stavu v kontextu se službou. Výzkumné šetření bylo prováděno ve službě Celsuz – sociální rehabilitace, která je registrovanou sociální službou. Zřizovatelem je Diecézní charita Brno.

7.2.3 Výzkumné otázky

Na tomto místě představím hlavní výzkumnou otázku (dále jen HVO). Následně uvádím pět dílčích výzkumných otázek (dále jen DVO), které jsem odvodila z HVO. U každé z nich stručně uvedu účel a obsah.

HVO: Jak vnímají nezaměstnanost dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaní ve službě sociální rehabilitace?

Z hlavní výzkumné otázky bylo odvozeno pět následujících dílčích výzkumných otázek:

DVO 1: Jaký je pohled krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaných ve vztahu k jejich ekonomické situaci?

Dílčí výzkumnou otázkou DVO se pokusím zjistit jak dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnané ovlivňuje jejich ekonomická situace, s jakými se potýkají ekonomickými obtížemi a jaké oblasti ekonomická situace ovlivňuje.

DVO 2: V čem se liší pohled krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaných z psychologického hlediska?

Pomocí DVO se pokusím zjistit pohled dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaných na psychologické problémy ve vztahu k jejich zdraví a hodnocení sebe sama.

DVO 3: Jak vnímají krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaní nezaměstnanost ze sociálního hlediska?

Pomocí DVO se pokusím zjistit, jaký vliv mají sociální problémy na dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnané.

DVO 4: Jaké jsou strategie zvládání problému nezaměstnanosti z pohledu krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaných ve službě Celsuz – sociální rehabilitace?

Účelem DVO je pokusit se zjistit, jaké strategie zvládání nezaměstnanosti volili dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaní ve službě Celsuz – sociální rehabilitace.

DVO 5: Jaký význam přisuzují klienti služby sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?

Zodpovězení poslední DVO pomůže přiblížit, jaký přínos pro klienty má služba Celsuz – sociální rehabilitace.

7.3 Vzorek respondentů

„*Vzorek je skupina jednotek, které skutečně pozorujeme*“ (Disman, 2000, s. 93). Výzkumný vzorek se skládá ze šesti respondentů, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní a ze šesti krátkodobě nezaměstnaných respondentů. Respondenti jsou uživatelé služby sociální rehabilitace, která je zaměřena na zvyšování schopností, znalostí a dovedností potřebných k uplatnění na trhu práce.

Výběr byl záměrný, neboť respondenti museli být klienty služby Celsuz – sociální rehabilitace, tzn. naplnit specifika cílové skupiny (viz výše) a byli dlouhodobě či krátkodobě nezaměstnaní. Rozhovory s respondenty probíhaly v období prosinec 2013 – únor 2014.

Všem respondentům byl vysvětlen cíl výzkumného šetření a byli seznámeni s metodou polostrukturovaného rozhovoru. Rozhovor vycházel z okruhů otázek, které byly případně doplňovány v závislosti na odpovědích respondentů.

Konkrétní otázky k rozhovorům jsou uvedeny v příloze č. 1. Během rozhovorů byly používány převážně otevřené otázky. O charakteristikách výzkumného vzorku informují následující tabulky č. 1, č. 2.

Tabulka č.1: Charakteristika respondentů dle věku, pohlaví, stupně vzdělání, délky evidence na Úřadu práce (dlouhodobě nezaměstnaní), životní situace, způsobu ukončení posledního zaměstnání

Respondenti dlouhodobě nezaměstnaní	Věk	Pohlaví	Stupeň vzdělání	Délka evidence na Úřadu práce	Životní situace	Ukončení posledního zaměstnání
R1	49 let	Muž	Střední odborné s maturitou	Od roku 2012	Sám	Ze strany respondenta - dohoda
R2	32 let	Žena	Vysokoškolské (Mgr.)	Od roku 2011	Domácnost s matkou	Ze strany respondenta - dohoda
R3	40 let	Žena	Střední odborné s maturitou	Od roku 2011	Domácnost se dvěma dětma	Ze strany zaměstnavatele - dohoda
R4	51 let	Žena	Střední odborné s maturitou	Od roku 1998	Domácnost s přítelem a dcerou	Ze strany zaměstnavatele - dohoda
R5	52 let	Žena	Střední odborné (vyučena)	Od roku 2013	Úplně sama	Ze strany zaměstnavatele - přemístění zaměstnavatele
R6	52 let	Žena	Střední odborné (vyučena)	Od roku 2011	Domácnost s manželem	Ze strany respondenta - dohoda

Výzkumný vzorek tvoří jeden muž a pět žen, kteří byli v daném období prosinec 2013 až únor 2014 klienty služby Celsuz – sociální rehabilitace.

Průměrný věk respondentů je 46 let, dva z respondentů žijí sami. U třech respondentů bylo zaměstnání ukončeno ze strany zaměstnavatele, další tři respondenti pracovní poměr ukončili sami.

Tabulka č.2: Charakteristika respondentů dle věku, pohlaví, stupně vzdělání, délky evidence na Úřadu práce (krátkodobě nezaměstnaní), životní situace, způsobu ukončení posledního zaměstnání

Respondenti krátkodobě nezaměstnaní	Věk	Pohlaví	Stupeň vzdělání	Délka evidence na Úřadu práce	Životní situace	Ukončení posledního zaměstnání
R1	49 let	Muž	Střední odborné (vyučení)	2 měsíce	Domácnost s přítečkyní	Ze strany zaměstnavatele - dohoda
R2	37 let	Žena	Vysokoškolské (Bc.)	4 měsíce	Domácnost s partnerem + 1 dítě	Ze strany respondenta - dohoda
R3	39 let	Žena	Střední odborné s maturitou	5 měsíců	Domácnost s manželem + 2 dětí	Ze strany respondenta - dohoda
R4	33 let	Žena	Střední odborné s maturitou	5 měsíců	Domácnost s manželem	Ze strany zaměstnavatele - dohoda
R5	28 let	Muž	Vysokoškolské (Bc.)	5 měsíců	Sám	Ze strany respondenta - dohoda
R6	50 let	Žena	Střední odborné (vyučena)	4 měsíce	Domácnost s manželem + dvě děti	Ze strany zaměstnavatele - dohoda

Výzkumný vzorek tvoří dva muži a čtyři ženy, kteří byli v daném období prosinec 2013 až únor 2014 klienty služby Celsuz – sociální rehabilitace.

Průměrný věk respondentů je 39 let, jeden z respondentů žije sám. U třech respondentů bylo zaměstnání ukončeno ze strany zaměstnavatele, další tři respondenti pracovní poměr ukončili sami.

7.4 Metoda a technika získávání dat

Jako metodu svého výzkumu k získání potřebných dat jsem zvolila metodu dotazování, což je podle Reichla (2009) způsob specifický pro sociální výzkum, ve kterém jde o kontaktní zkoumání výhradně živých osob. Jako technika sběru dat byl zvolen polostrukturovaný rozhovor, který se dle Žižlavského (2003, s. 28) sestává ze: „*Souboru otázek, které jsou řazeny tak, aby na ně každý respondent odpovídal ve stejném pořadí...*“.

Dle Miovského (2006, s. 159): „*...si tazatel vytváří určité závazné schéma, kde specifikuje okruhy otázek, na které se bude respondentů ptát, ale obvykle je možné zaměňovat pořadí, v jakém se okruhům věnuje, a dle potřeby a možností toto pořadí upravovat, aby tím maximalizoval výtěžnost interview*“.

Miovský (2006) dále uvádí, že je při tomto typu interview vhodné použít upřesnění a vysvětlení odpovědi účastníka, kdy si výzkumník může ověřit, že správně pochopil a interpretoval, jak respondent danou věc myslí.

Byl připraven soubor osmnácti otázek, které se zaměřovaly na jednotlivé oblasti. Jednalo se o oblast ekonomickou, psychologickou, sociální. Dále pak oblast strategie zvládání nezaměstnanosti a službu Celsuz – sociální rehabilitace.

7.5 Analýza a interpretace dat

Při kvalitativní analýze a interpretaci dat jde o odhalení pravidelností, kvality a vztahů. Pro kvalitativní data je typická návaznost. Interpretace dat je doplňována citacemi z rozhovoru (Hendl, 2005) .

7.5.1 Vyhodnocení otázek pro zjišťované informace DVO 1:

DVO 1: *Jaký je pohled krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaných ve vztahu k jejich ekonomické situaci?*

Dílčí výzkumnou otázkou DVO se pokusím zjistit jak dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnané ovlivňuje jejich ekonomická situace, s jakými se potýkají ekonomickými obtížemi a jaké oblasti ekonomická situace ovlivňuje.

Otázky pro dlouhodobě (R1 – R6) a krátkodobě (R1 – R6) nezaměstnané respondenty:

Otázka č. 1: *Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?*

Otázka č. 2: *Jaké oblasti ve Vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?*

Otázka č. 3: *Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“² zaměstnání?*

Dlouhodobě nezaměstnaní

Otázka č. 1: *Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?*

Co se týká pohledu dlouhodobě nezaměstnaných ve vztahu k jejich ekonomické situaci tak pět (R1, R3, R4, R5, R6) ze šesti respondentů se shodovalo v tom, že nezaměstnanost má špatný vliv na jejich ekonomickou situaci, zejména co se týká financí a s tím související bydlení, nákup potravin, oblečení a základních hygienických potřeb.

„Vzhledem k tomu, že jsem se propadl až na hmotnou nouzi a díky tomu, že nekouřím a nepiju, můžu normálně žít. V podstatě normálně žít znamená, že si člověk kupuje levné potraviny a buď dostane od někoho oblečení anebo si kupuje ze sekáče, na víc jiného to není“. (Respondent R1)

„...takže vlastně pořád se pohybujeme na hranici životního minima, takže to mělo docela velkej vliv“. (Respondent R3)

„Nestíhám finančně, finančně su na tom špatně“. (Respondent, R4)

„No tak já jsme úplně závislá na sociálních dávkách a hmotné nouzi a ovlivňuje mě i to, v jakém čase mi dojdou dávky“. (Respondent, R5)

„No špatný, protože jako jsem v situaci, kdy manžel jako nakoupí ten velkej nákup, ale ty hlavní potraviny musím řešit já a tam je to pak problém jo, že je to takový doprošování, než abych měla svůj příjem“. (Respondent, R6)

---

² Záměrně ve slově „ztráta“ užívám uvozovek. Důvodem je to, že někteří z respondentů ze zaměstnání odešli sami. Otázky poté formulují vzhledem k situaci respondentů.

Jedna z respondentek R2 uvedla, že to vidí spíše pozitivně.

„...ale já sama to vnímám jako pozitivní vliv, můj objem peněz, se kterými mohu hospodařit, se snížil, ale vzhledem k tomu, že jsem majitelkou bytu, který pronajímám, mám z něho nějaký příjem měsíčně... Takže se to tak nějak dá dohromady a tím, že žiju ve společné domácnosti s mámou, která platí základní poplatky, tak je to jakoby víceméně na hraně. Můžu zajít na kafe s kamarádkou, koupit si zákusek, kopit si hezký oblečení když chci a tak, ale když jsem byla plně zaměstnaná na plný úvazek, tak jsem penězma rozhazovala mnohonásobně víc než teďka“.

Otázka č. 2: *Jaké oblasti ve Vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?*

Ekonomická situace u respondentů dále také ovlivňovala i další oblasti, které však byly různorodé. Respondent R1 a respondentka R5 se shodovali v tom, že si nemohou dovolit určité aktivity, omezuje je to i ve stýkání s přáteli a pokud by se jim pokazila určitá věc v domácnosti, nebyli by si schopni pořídit novou.

„Všechny – stýkání s přáteli, sport, sociální vztahy...“. *Jediný kam můžu vzít ženskou, je na ubytovnu, nemůžu na výlet, koupit si co mám rád. Pak si řeknete – zestárne počítač, televize se pokazí, na nověj počítač není“.* (Respondent R1)

„Jako já mám teď času hodně, ale úplně vím, že ty aktivity nemůžu mít. Pokud se mi ta televize pokazí nebo shoří... i lednice je taková podstatná věc, pračka... Takže pokud si to má člověk pořizovat nebo něco, tak i v tomhle se to jako projevuje“. (Respondent R5)

Ostatní respondenti odpovídali různě.

„Vážím si jen některých lidí, ne všech...“ (Respondent R2)

„No... mě samotnou to jakoby neomezilo, spíš ty moje děti. Oni pořád něco chtěli a to nemohli dostat, protože na to nebyly peníze, tak tam byly věčně jakoby spory, nejvíc to narušilo to soužití“. (Respondent R3)

„Je to myslím si i psychicky. Je to takový poslední dobou stresový...“ (Respondent R6)

Otázka č. 3: *Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“ zaměstnání?*

Co se týká otázky životní úrovně, pro dvě respondentky (R2, R3) měla nezaměstnanost spíše přínos. Další respondenti pocítovali, že jim životní úroveň spíše poklesla, jelikož jsou závislí na sociálních dávkách.

Jedna z respondentek R4 pocítovala i snížení životní úrovně i z důvodu toho, že se nemůže seberealizovat.

„No dost špatně. Hlavně kvůli těm financím no a taky kvůli tomu třeba...té seberealizaci“. (Respondent, R4)

„Je to právě v dobrým. Mnoho věcí je výrazně lepší...víc se učím hospodařit s penězma a víc to vnímat“. (Respondent R2)

„Já si nemyslím, že by mě to mělo hodit někam dolů, mě to naopak vlastně – já když jsem byla na tom pracáku, tak jsem to vnímala jako příležitost... Tak vlastně mě ta vize, že bych si mohla udělat nějaký rekvalifikační kurz, že mě to může posunout někam jinam...“ (Respondent R3)

Krátkodobě nezaměstnaní

Otázka č. 1: *Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?*

Převážná většina krátkodobě nezaměstnaných respondentů vnímala, že jejich ekonomická situace není příznivá a že právě nezaměstnanost na ni má velký vliv. Musí se uskromnit, jednomu z respondentů vznikl i dluh. Pouze jedna respondentka nevnímala, že by nezaměstnanost ovlivňovala její ekonomickou situaci.

„No já bych řekla, že teď žádný, protože máme našetřený a ještě pobírám podporu v nezaměstnanosti“. (Respondent R5)

Otázka č. 2: *Jaké oblasti ve Vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?*

U dvou krátkodobě nezaměstnaných respondentů ekonomická situace ovlivňovala především základní oblasti.

„Nemůžu splácet půjčku, nájem, nemám z čeho platit alimony, taky mám nějaký svý potřeby..., tak nemůžu no...“. (Respondent R1)

„Ted' už to spíš začíná být hra, jak opravdu ty základní potřeby, abychom měli na jídlo, jestli budeme mít lítačku...“. (Respondent R2)

U jedné respondentky R3 se situace odvíjela podle výdělku manžela, který podniká, ale vnímala, že se obecně musí uskromnit ve všem. Respondentka R5 nenašla oblasti, které by její ekonomická situace ovlivňovala, jelikož: ...*“všechno zůstává při starým, akorát mám ted' víc času, jsem doma“.*

U dvou respondentů se spíše jednalo o oblast kultury, možnosti dovolené a levnějších věcí.

„Už nemůžu jakoby rozhazovat, když chcu jít na nějaký koncert, do kina, tak už musím holt přemýšlet, jestli si to můžu dovolit“. (Respondent R4)

„Je pravda, že jsem několikrát zrušila kino s kamarádkama, protože jsem si říkala, že to jako to, nedám. Jako je pravda, že v obchodě se dívám po levnějších věcech, než když jsem pracovala. To kino, slevy, dovolená, kdo ví, kam pojedeme“. (Respondent R6)

Otázka č. 3: *Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“ zaměstnání?*

Převážná většina krátkodobě nezaměstnaných respondentů nevnímala, že by se jim nějak výrazně životní úroveň snížila, nemohou si však dovolit tolik, jako když byli zaměstnaní. Jeden z respondentů R1 si přivydělává brigádami. Jedna respondentka však vnímala, že její životní úroveň má klesající tendenci.

„Určitě klesla, to jako jo. Musím šetřit. Ale je to blbý“... (Respondent R6)

Dílčí závěr

Z uvedených odpovědí vyplývá, že u dlouhodobě nezaměstnaných měla nezaměstnanost špatný vliv na jejich ekonomickou situaci, hlavně co se týká základních potřeb (bydlení, jídlo, oblečení, základní hygienické potřeby). Ekonomická situace je omezovala v sociálních vztazích, v aktivitách, které dříve provozovali, jelikož na ně nyní nemají finanční prostředky. Části dotazovaným respondentům klesla i životní úroveň, jelikož se ocitli v situaci, kdy začali pobírat sociální dávky. Zde dochází ke shodě s Marešem (2002), který hovoří o tom, že pro nezaměstnaného, případně pro jeho rodinu znamená ztráta zaměstnání snížení životní úrovně. Jeden z respondentů se přímo vyjádřil, že svou životní úroveň nevnímá dobře, jelikož se nemůže seberealizovat.

„No dost špatně. Hlavně kvůli těm financím no a taky kvůli tomu třeba...té seberealizaci“. (Respondent, R4)

Zde se potvrzuje, že většina dotazovaných dlouhodobě nezaměstnaných respondentů, vnímala nezaměstnanost jako problém, jelikož jak uvádí (Saforek In Paulík, 2004) oblast, kterou většina lidí vnímá jako problém je neuspokojení lidských potřeb. Slaměník s Výrostkem (2008) dále pak hovoří o potřebě uznání, seberealizaci a uplatnění svých schopností.

Dvě respondentky však svoji dlouhodobou nezaměstnanost vnímali spíše jako přínos.

„Je to právě v dobrým. Mnoho věcí je výrazně lepší...víc se učím hospodařit s penězma a víc to vnímat“. (Respondent R2)

„Já si nemyslím, že by mě to mělo hodit někam dolů, mě to naopak vlastně – já když jsem byla na tom pracáku, tak jsem to vnímala jako příležitost... Tak vlastně mě ta vize, že bych si mohla udělat nějaký rekvalifikační kurz, že mě to může posunout někam jinam...“ (Respondent R3)

Co se týká krátkodobě nezaměstnaných respondentů, můžeme zde souhlasit s Marešem (2002), který hovoří o tom, že i když ne všichni se po ztrátě zaměstnání potýkají s finanční krizí, je pro ně tato situace důvodem k obavám a starostem.

Převážná většina vnímala svou ekonomickou situaci tak, že není příznivá a musejí se více uskromnit v určitých věcech. Kromě jedné respondentky nepociťovali výrazné snížení životní úrovně, ale pochopitelně si nemohli dovolit tolik věcí, jako když měli stálý příjem ze zaměstnání.

„To kino, slevy, dovolená, kdo ví, kam pojedeme“. (Respondent R6)

7.5.2 Vyhodnocení otázek pro zjišťované informace DVO 2:

DVO 2: *V čem se liší pohled krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaných z psychologického hlediska?*

Pomocí DVO se pokusím zjistit pohled dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaných na psychologické problémy ve vztahu k jejich zdraví a hodnocení sebe sama.

Otázky pro dlouhodobě (R1 – R6) a krátkodobě (R1 – R6) nezaměstnané respondenty:

Otázka č. 4: *Jaký je Váš postoj k zaměstnání?*

Otázka č. 5: *Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k Vašemu zdraví?*

Otázka č. 6: *Jak ovlivnila „ztráta zaměstnání“ Váš pohled na sebe samého?*

Otázka č. 7: *Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a o „ztrátě“ zaměstnání“?*

Otázka č. 8: *Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?*

Dlouhodobě nezaměstnaní

Otázka č. 4: *Jaký je Váš postoj k zaměstnání?*

Čtyři (R3, R4, R5, R6) ze šesti respondentů popisovali svůj postoj k práci jako kladný, přičemž respondentka R3 byla z počátku kvůli zdravotním problémům ráda, že do práce nemusí, následně jí práce začala chybět.

„...to jsem byla ráda, že do žádné práce nemusím. Pak už jsem byla nesvá, že nemám tu práci. Měla jsem pocit, že uhnívám doma zaživa“. (Respondent R3)

Pro jednoho z respondentů R1 se jednalo o nutné zlo, respondentka R2 viděla v postoji k zaměstnání vlastní seberealizaci, na druhou stranu si nesla mnoho obav z minulého zaměstnání, proto její postoj k zaměstnání není úplně pozitivní.

„Nutný zlo, chodit se do ní musí, aby člověk vydělával, nejsem rentiér“.
(Respondent R1)

„Zaměstnání je pro mě příležitost získat peníze. Je to i možnost seberealizace, možnost dělat něco užitečného i pro druhé lidi... Bohužel můj postoj k zaměstnání není úplně pozitivní, nesu si mnoho obav z dřívějšího zaměstnání“. (Respondent R2)

Otázka č. 5: *Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k Vašemu zdraví?*

Jedna z respondentek R4 uvedla, že nepocítuje, že by se u ní vyskytly zdravotní obtíže, které by přímo souvisely s nezaměstnaností. Dva z respondentů (R5, R6) se svojí situací snažili vyrovnat. Jedna z respondentek R3 si uvědomila v souvislosti se ztrátou zaměstnání, že není zdravá a má strach, aby se v budoucnu situace neopakovala a nedošlo ke kolapsu. Respondentka R2 jako jediná sdělila, že po fyzické stránce se cítila velice dobře, co se však týče psychiky, měla dojem, že se do žádné práce nehodí. Respondent R1 nepocítoval zdravotní obtíže, ale spíše mu chybělo řešení problémů, cvičení a rytmus, ze kterého vypadl.

Otázka č. 6: *Jak ovlivnila „ztráta zaměstnání“ Váš pohled na sebe samého?*

Všichni respondenti se shodovali, že nezaměstnanost měla velký vliv na vnímání sebe samého. Negativní vliv vnímali respondenti R1 a R6.

„Vnímám to tak, že jako profesionální svět, ty schopnosti, co máte, se vzdalují, jsou nové programy, nové technologie...“ (Respondent R1)

„Noo, asi si přestávám věřit. Je tam takový jako... jak bych to řekla... nejistota...“
(Respondent R6)

Ostatní respondenti to spíše vnímali tak, že nezaměstnanost je sice ovlivnila, ale spíše se snaží na sobě pracovat a tolik si to nepřipouštět.

„Asi, že se sebou bojuju... učím se pracovat sama se sebou“. (Respondent R2)

„... už před tím jsem si hodně nevěřila, neměla jsem žádný sebevědomí... a vlastně jsem se musela naučit si víc důvěřovat a pracovat na sobě“. (Respondent R3)

„No, že se nestávám pasivní..., že zůstávám aktivní v hledání zaměstnání. A využívám toho, že se snažím víc chodit ven. Prostě tomu nějak nepropadat“. (Respondent R5)

Otázka č. 7: *Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a o „ztrátě“ zaměstnání“?*

Respondenti (R1, R2, R6), kteří odešli ze svého zaměstnání dobrovolně, tzn., ukončili pracovní poměr na základě svého rozhodnutí, se ve svých odpovědích rozcházel, přičemž u respondenta R1 se jednalo o specifickou situaci (nástup do výkonu trestu).

U respondentů R2 a R6 můžeme spatřit shodu s Vágnerovou, (2008), která hovoří o tom, že se krátkodobě mohou objevit i pocity pozitivní, jako je úleva.

Stejně tak se v odpovědích rozcházel respondenti (R3, R4, R5), kterým byla dána výpověď ze strany zaměstnavatele.

„Já jsem byla ráda, že du pryč. No a na druhou stranu... to teda časem se projevuje ten pocit, že mně vlastně ukřivdili“. (Respondent R2)

„Svobodně, od té pošty... svobodně“. (Respondent R6)

„... takže jsem se teda cítila velice dotčeně. V tu chvíli jsem se cítila na dně, cítila jsem to jako velkou nespravedlnost...“ (Respondent R3)

„Brala jsem to jako vysvobození, protože jsem nemohla chodit do práce, furt jsem byla nemocná“. (Respondent R4)

„... když to řeknu tak obecně, takže jsem se s tím smířila, protože je pravda, že ve firmě nás třeba chválili, jeden měsíc a druhý měsíc se to skončilo všechno“.

(Respondent R5)

Otázka č. 8: *Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?*

Dále jsem se zaměřila na motivy, které respondenty vedly k tomu, aby si hledali a našli zaměstnání. Čtyři respondenti (R3, R4, R5, R6) se shodli na tom, že hlavním motivem jsou finance a k tomu se přidružovaly další věci např. odpracované roky kvůli získání důchodu, pocit užitečnosti a soběstačnost. Jedna z respondentek R2 chtěla mít práci co nejrychleji, aby se nemusela stydět před okolím za to, že ji nemá. Pro respondenta R1 byl hlavní motiv žena.

„No heleďte se, zaměstnání už je důležitý k tomu, aby si člověk mohl sehnat ženskou“. (Respondent R1)

Krátkodobě nezaměstnaní

Otázka č. 4: *Jaký je Váš postoj k zaměstnání?*

Všichni respondenti kromě jedné respondentky R2 považovali zaměstnání za důležité, rádi by byli zaměstnaní, v minulosti jim to nedělalo žádné potíže. Vyjadřovali se i v tom smyslu, že by zaměstnání mělo být součástí života.

„No tak jako jak to mám říct, každý by měl pracovat, je to jako základ života“.

(Respondent R4)

„Pro mě je to součást života. Je to můj prostředek k obživě. Mě to bavilo“.

(Respondent R6)

„No tak z toho mám trošku strach, jednání s lidma, mám hrůzu z toho, že kdyby mě někam postavili, tak si nejsem jistá“. (Respondent R2)

Otázka č. 5: *Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k Vašemu zdraví?*

Tři ze šesti krátkodobě nezaměstnaných respondentů nevnímali, že by na ně měla „ztráta“ zaměstnání vliv po zdravotní stránce. U třech respondentů se určité obtíže objevily.

„Tak určitě je to stres, z toho vyplývají další věci, že mám bloklou krční páteř, že v noci blbě spím, že víc šedivým, že jsem podrážděnější, depresivnější“.
(Respondent R2)

„Měla jsem psychické potíže“. (Respondent R3)

„No tak to vznikl takový paradox. Co se týče fyzického zdraví, tak mám čas cvičit, chodit na procházky a tak. No a z té psychické stránky to nikomu nepřidá“.
(Respondent R4)

Otázka č. 6: *Jak ovlivnila „ztráta zaměstnání“ Váš pohled na sebe samého?*

Polovina dotazovaných respondentů si nemyslí, že by se jim nějak významně změnil pohled na sebe sama.

„Nijak, asi jako věřím si, že dobrej su“. (Respondent R1)

„Ani moc ne“. (Respondent R4)

„Právě naopak. Mám na sebe teď víc času“. (Respondent R5)

U druhé poloviny dotazovaných respondentů docházelo u dvou respondentek ke snižování sebevědomí a jedna respondentka vnímala souvislost s věkem.

„Zestárla jsem, uvědomuju si, že se hůř hledá zaměstnání v tomto věku, než třeba před tím“. (Respondentka R3)

Otázka č. 7: *Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a o „ztrátě“ zaměstnání“?*

Všichni respondenti až na jednoho R4, což je pochopitelné, jelikož se rozhodl odejít se zaměstnání z vlastní vůle, se vyjadřovali negativně a to i respondenti, kteří odešli se zaměstnání sami kvůli určitým důvodům. Dva z respondentů R1 a R6 se vyjadřovali naprosto shodně s tím, že se pro ně jednalo o šok.

Otázka č. 8: *Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?*

U všech respondentů převažovaly zejména finanční motivy, ke kterým se přidávaly další motivy jako samostatnost a mít sociální kontakty tzn., být mezi lidmi a s lidmi.

Dílčí závěr

Dle rozhovorů vyplynulo, že převážná většina dlouhodobě nezaměstnaných respondentů má kladný postoj k práci a rádi by si zaměstnání našli. Co se týká vnímání zdraví, pohledu na sebe samého, pocitů v souvislosti se ztrátou zaměstnání, se odpovědi respondentů rozcházel, jelikož svoji situaci každý z respondentů vnímal jinak. Můžeme hovořit o shodě se Saforkem In Paulík, (2004, s. 49), kdy: *„Vnímání situace jako problému a míra její těžkosti je dána jak situací samotnou, tak jejím subjektivním vnímáním a posuzováním“.*

„Mě to fyzicky dělalo hrozně dobře, protože jsem vypadla ze stresu a psychicky jsem měla to období tmy, že neexistuje práce, do které se hodím a že nikde nevydržím kolektiv“. (Respondent R2)

„Noo... na jedné straně to byl pro mě plus, že jsem přišla o práci, protože najednou jsem si uvědomila, že nejsem zdravá, na druhé straně, tak to vnímám, že jsem jakoby v něčem omezená. Už to není tak naplněno, protože podvědomě je tam ten strach, abych znovu nezkolabovala. Uvědomuju si daleko víc únavu, kterou jsem dřív nerefletovala“. (Respondent R3)

„Když jsem odcházela z práce, tak se to projevovalo velmi silně jako po té zdravotní stránce. Nebylo to tím, že jsem přišla o práci, ale tělo si řeklo“. (Respondent R4)

„Tak ztrátu zaměstnání vnímám tak, že se snažím s tím nějak vyrovnat, nesnažím se do toho propadat“. (Respondent R5)

„Jako začínají se objevovat problémy, ale není to nějak hrozný“. Noo, asi si přestávám věřit. Je tam takový jako..., jak bych to řekla..., nejistota...“.

(Respondent R6)

V poslední otázce jsem se zaměřila na motivaci najít si zaměstnání. Zde se většina respondentů shodovala, hlavním motivem byly finance i pocity být užitečný a soběstačný.

Krátkodobě nezaměstnaní respondenti se k postoji k zaměstnání vyjadřovali taktéž kladně, stejně tak jako dlouhodobě nezaměstnaní respondenti. Zaměstnání považovali za součást života.

Co se týká vnímání zdraví, u poloviny respondentů se objevily určité zdravotní potíže, stejně tak jako polovina respondentů pociťovala, že na sebe nahlíží jinak, což souviselo se sebevědomím a věkem, ve shodě s Kotýnkovou, Němcem (2003), kdy mezi další psychické důsledky patří snížení sebeúcty a vlastní konkurenceschopnosti. Druhá polovina krátkodobě nezaměstnaných respondentů nevnímala, že by se nějak změnil jejich pohled na sebe sama. Vágnerová (2008) uvádí, že se krátkodobě mohou objevit i pocity pozitivní, jako je úleva a dostatek volného času, což potvrdila respondentka R5: *„Právě naopak. Mám na sebe teď víc času“.*

Co se týká pocitů krátkodobě nezaměstnaných respondentů ohledně ztráty zaměstnání, oproti dlouhodobě nezaměstnaným se jejich odpovědi shodovaly a vyjadřovali se převážně negativně, což bylo překvapivé i u těch, kteří odešli z vlastní vůle. Hlavním motivem najít si zaměstnání byly finanční důvody, stejně tak jako u dlouhodobě nezaměstnaných a sociální kontakt.

7.5.3 Vyhodnocení otázek pro zjišťované informace DVO 3:

DVO 3: *Jak vnímají krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaní nezaměstnanost ze sociálního hlediska?*

Pomocí DVO se pokusím zjistit, jaký vliv mají sociální problémy na dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnané.

Otázky pro dlouhodobě (R1 – R6) a krátkodobě (R1 – R6) nezaměstnané respondenty:

Otázka č. 9: *Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (rodina, okruh přátel, partnerské vztahy, profesní skupina).*

Otázka č. 10: *Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?*

Otázka č. 11: *Jaké jsou Vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?*

Dlouhodobě nezaměstnaní

Otázka č. 9: *Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (rodina, okruh přátel, partnerské vztahy, profesní skupina).*

Převážná většina respondentů (R1, R2, R3, R5) hovořila o přátelích, kterým přisuzovali důležitý význam. Kromě respondentky R4, která uvedla, že žádné přátele nemá a partner to přijal dobře. Respondentka R6, která je úplně sama zmínila i okolí a jejich zvláštní pohledy.

„... jsou okolo mě lidé, kteří mají zájem, abych se zvedl, že mě pomáhají a nepoloží mě telefon“. (Respondent R1)

„Hodně přátel u mě vyšumělo, ale myslím si, že je to správné“. (Respondent R2)

„I když třeba jako moji přátelé mě nějak podporovali...“ (Respondent R3)

„Jako ze začátku, když jsem odešla, každý mi to záviděl, jee ty se máš, ty si odpočneš. Ted' poslední dobou mám pocit, že si sice z toho dělají srandu, ale člověk vycítí tu ironii – já musím chodit do práce a ty seš doma“. (Respondent R6)

O rodině se zmínili respondenti R2, R3.

„U mě nejhorší bylo zpracovat to v sobě, přijmout v sobě, že já tu roli budu mít jinou a nějak to naservírovat té rodině. Ne, že já budu za ně platit, tam budu pomáhat, tam budu přispívat ségře, ale že já jsem ten, kdo o sebe nechá pečovat nějakou dobu. Tak hrozně mě trvalo skousnout nějakou vnitřní pýchu nebo co, že aby mamka za mě platila a ségry, teďka budou dávat mě. A já jsem se to naučila říkat“. (Respondent R2)

„No když jsem zůstala doma, tak to hodně těžce nesly moje děti. Ale třeba rodina, příbuzní a tak, měli za to, že se mě nechce dělat. Že není problém jít a sehnat si práci. Nejtěžší to byla asi ta rodina“. (Respondent R3)

Otázka č. 10: *Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?*

Většina respondentů se shodovala, že toto obecné přesvědčení neplatí a nyní je situace těžší než dříve. Pouze dvě respondentky (R2, R3) vyjadřovaly jiný názor.

„Myslím si, že to není o tom, jak člověk chce, ale jak může. Je třeba, aby to zapadlo a bylo to dobrý“. (Respondent R2)

„Já si myslím, že se dá práce najít, ale je otázka, za jakým účelem se ta práce hledá“. (Respondent R3)

Otázka č. 11: *Jaké jsou Vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?*

Nyní si přiblížíme, zda dlouhodobě nezaměstnaní vnímali nějaké potřeby, které by mohly změnit situaci jejich nezaměstnanosti. U dvou respondentek R2 a R5 hrálo významnou roli sebevzdělávání. Respondentka R4 žádnou potřebu nevnímala. U respondentky R3 hrálo důležitou roli sebevědomí a to, jak se kdo, komu zalíbí. Oproti tomu respondentka R6 se vyjádřila v tom smyslu, že v dnešní době hraje velkou roli věk a postava.

Respondent R1 se vyjádřil následovně:

„Moje uplatnění je těžké, když odumírá jedna větev za druhou. Potřebujete se spíše s lidma domluvit, teplo, najíst se, společnost... Nic tu není, co by nutilo lidi ke společenským věcem“.

Krátkodobě nezaměstnaní

Otázka č. 9: *Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (rodina, okruh přátel, partnerské vztahy, profesní skupina).*

Každý z respondentů měl na své sociální postavení různý pohled. Většina respondentů se však vyjadřovala v tom smyslu, že nevnímají, že by se dělo něco výjimečného či jiného, než když zaměstnání měli.

Jedna z respondentek vnímala, že: *„Partner teď momentálně má na mě tu páku, že nás živí, takže já bych měla být poslušná. Všechny kamarádky jsou zvyklý, že nemám peníze“.* (smích), (Respondent R2). Respondentka však sama sdělila, že má partnera jiné národnosti, tudíž by i toto mohlo být důvodem.

Pouze jedna respondentka sdělila, že: *„Oni jako nic neříkají, ale myslím si, že mě litují. Že jsem chudinka, co si nemůže najít práci. Nestýkám se s kolegyňmi z práce, je to jiný. Ony mají práci, já ne. Co bychom si spolu povídali. Manžel nic neříká. Ten mě snad bere tak, jak to je“.* (Respondent R6)

Otázka č. 10: *Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?*

Polovina respondentů s tímto tvrzením nesouhlasila. Dříve si to mysleli, ale v současnosti je to jinak. Respondent R1 toto tvrzení zpochybnil v souvislosti s věkem, respondentka R3 v souvislosti s dnešní dobou a respondentka R6 si to myslela dříve, když pracovala, nyní zjistila, že tomuto tvrzení nevěří.

Naproti tomu druhá polovina respondentů s tímto tvrzením souhlasila.

Otázka č. 11: *Jaké jsou Vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?*

Jeden z respondentů sdělil, že si je vědom toho, že by mu nějaké kurzy mohly pomoci, ale zatím to jako potřebu necítil.

Ostatní z respondentů se shodovali v tom, že jim chybí určité dovednosti. Potřebovali by se zdokonalit, mít co nabídnout zaměstnavateli a dále se vzdělávat.

„Uspěť u nějakýho toho výběrka. Potřebuju mít skvělý životopis. Nebát se. A tak se doučit ještě trochu Excel a Word a další...“. (Respondent R6)

Dílčí závěr

Co se týká vnímání nezaměstnanosti ze sociálního hlediska u dlouhodobě nezaměstnaných respondentů, tak většina respondentů přisuzovala důležitý význam přátelům, kteří je podporovali anebo se opravdu zjistilo, kdo je skutečný přítel. Pouze jedna z respondentek se zmínila o rodině, která se domnívala, že respondentka pracovat nechce. Dále se respondenti shodovali také v tom, že pro ně neplatí obecně zažitě přesvědčení, že kdo chce, je schopen si práci najít, jelikož je to v současné době daleko obtížnější, než dříve. Dlouhodobě nezaměstnaní také vnímali určité potřeby, které by mohly změnit jejich situaci nezaměstnanosti. Jednalo se zejména o potřebu sebevzdělávání, dostatečného sebevědomí a také souvislost s věkem.

Odpovědi krátkodobě nezaměstnaných respondentů ohledně sociálního postavení nekorespondovaly s odpověďmi dlouhodobě nezaměstnaných respondentů. Spíše se vyjadřovali tak, že nepocitují, že by se významným způsobem změnilo jejich postavení v rodině, v okruhu přátel a podobně.

Co se týká obecného přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít, tak polovina krátkodobě nezaměstnaných respondentů s tímto tvrzením souhlasila, druhá polovina se přikláněla k tvrzení dlouhodobě nezaměstnaných s tím, že dříve si to mysleli, nyní je to jak s dnešní dobou, tak s věkem jiné. Krátkodobě nezaměstnaní respondenti se domnívali, co se týká potřeb, že jim chybí určité dovednosti, cítili potřebu se zdokonalit, aby měli potencionálnímu zaměstnavateli, co nabídnout. Zde je patrná shoda s dlouhodobě nezaměstnanými. O sebevědomí se nezmínil žádný z krátkodobě nezaměstnaných respondentů, což si můžeme vysvětlit kratší dobou, po kterou hledají zaměstnání, oproti dlouhodobě nezaměstnaným respondentům.

Jak u dlouhodobě, tak u krátkodobě nezaměstnaných respondentů je patrná shoda s Kotýnkovou a Němcem (2003), kteří uvádějí, že především dlouhodobě

nezaměstnaní mají problémy se svou kvalifikací. Stejně tak s Buchtovou (2013), která zdůrazňuje vzít v úvahu právě změnu přístupu k pracovnímu i životnímu uplatnění, což vyžaduje úsilí o rozvoj vlastních schopností a případné průběžné odborné studium.

7.5.4 Vyhodnocení otázek pro zjišťované informace DVO 4:

DVO 4: Jaké jsou strategie zvládnání problému nezaměstnanosti z pohledu krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaných ve službě Celsuz – sociální rehabilitace?

Účelem DVO je pokusit se zjistit, jaké strategie zvládnání nezaměstnanosti volili dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaní ve službě Celsuz – sociální rehabilitace.

Otázky pro dlouhodobě (R1 – R6) a krátkodobě (R1 – R6) nezaměstnané respondenty:

Otázka č. 12: *Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?*

Otázka č. 13: *Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?*

Otázka č. 14: *Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?*

Dlouhodobě nezaměstnaní

Otázka č. 12: *Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?*

Zde jsem se zajímala, jaké strategie zvládnání své nezaměstnanosti volili dlouhodobě nezaměstnaní ve službě Celsuz – sociální rehabilitace. Respondenti R1, R3, R5 kladli důraz na aktivity, které by jim vyplnily volný čas.

„... já jsem se takhle upnul jako na svoji už bývalou partnerku, snažil jsem se dělat nejrůznější kurzy, dokonce jsem aji cvičil, hodně jsem chodil i na procházky, snažil jsem se tak nějak, abych měl čas vyplněný“. (Respondent R1)

„Proto jsem uvítala, že jsem mohla chodit sem na tady ty aktivity, protože bych se fakt zahrabala a uhnívala zaživa“. (Respondent R3)

„Snažím se tomu nepropadnout, a proto se vždycky snažím vymyslet nějakou tu činnost nebo co nejvíce využít ten den“. (Respondent R5)

Další tři respondenti se v odpovědích rozcházelí. Pro respondentku R2 bylo důležité mít v pořádku dokumenty pro úřad práce, pro respondentku R4 to byla otázka finanční, proto se s touto situací vyrovnávala špatně. Respondentka R6 situaci nezaměstnanosti moc neřešila.

Otázka č. 13: *Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?*

Převážná většina respondentů využívala k hledání zaměstnání internet, kromě jedné respondentky R4, která pracovní nabídky vyhledává přes novinový tisk a nic jiného. Pro respondenty R1, R2, R3, R6 hráli důležitou roli známí a přátelé. Respondentka R5 využívala i jiné zdroje.

„Jako když jdu náhodou kolem, tak si přečtu třeba na úřadu práce, třeba na tu vývěsku se podívám. No tak přes známý asi ne. Já jich teď tolik nemám“. (Respondent R5)

Otázka č. 14: *Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?*

Na tuto otázku každý z respondentů odpovídal jiným způsobem.

„Samostatné bydlení mimo ubytovnu... a potom bych řekl nějaký levný sport, který bych mohl dělat. Kdyby nezaměstnaní měli možnost nějakýho fitness nebo plavání... zdarma, tak by jim to hodně pomohlo psychicky i fyzicky jo“. (Respondent R1)

„... kde je ten ideální tým lidí, kteří mě vezmou...“ (Respondent R2)

„To je asi o mě. Odvahu a překonat zábrany, strach a trému“. (Respondent R3)

„To zdraví“. (Respondent R4)

„To nevím. Hlavně ty finance. Určitě by to bylo pro mě víc zvládnutelný. Protože já nevím, ale takový příklad. Jste na sociálních dávkách v hmotné nouzi – ty chodí natřikrát – co musím dát – zaplatit bydlení. Není přesné datum, kdy ta dávka vyjde. V půlce měsíce třeba.

Já hledám zaměstnání a každá firma má jiné požadavky na Vás a třeba budou chtít, abych si koupila nějaké oblečení. Musím dojíždět z místa bydliště. A nastane situace, z čeho to mám jako platit“. (Respondent R5)

„Když budu mít práci, budu soběstačná a můžu si koupit kosmetiku a nemusím nad tím přemýšlet, můžu jít do cvičení, můžu si jít na masáž a nemusím přemýšlet...“
(Respondent R6)

Krátkodobě nezaměstnaní

Otázka č. 12: *Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?*

Tři z dotazovaných respondentů se prozatím s nezaměstnaností vyrovnávají dobře.

„Jako joo, já to беру tak nějak sportovně. Nějak bylo, nějak bude, nehroučím se z toho“. (Respondent R1)

Pro dvě respondentky je tato situace obtížná a vyrovnávají se s ní spíše špatně.
„Těžko. Hodně těžko. Vlastně jsem se s tím ještě nevyrovnala a je to horší a horší. Takže nevyrovnávám“. (Respondent R6)

Pro respondenta R4 bylo pět měsíců dlouhá doba, ale zdůvodnil si to následovně:

„No přece jen těch 5 měsíců už je trochu moc, čekal jsem, že to dřív najdu. Ale postupem času jsem si uvědomil, že to není tak jednoduché. Když to řeknu takový ten harmonogram, kdy vy pošlete jeden týden inzerát, oni mají minimálně 14 dnů, než se vám třeba ozvou, dalších 14 dnů než bude nějaké první kolo, druhé kolo, někdy je aji třetí kolo, takže ten čas, kdy vy pošlete tu žádost o tu práci, tak je to měsíc, měsíc a půl. Takže samozřejmě pět měsíců je pro někoho dlouhá doba, ale když si to takhle řeknete, tak to zas moc není“.

Otázka č. 13: *Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?*

Všichni respondenti uvedli, že si vyhledávají zaměstnání přes internet. Tři z respondentů se také obrátili na své známé anebo předávali životopisy zaměstnavatelům osobně. Jeden z respondentů využívá i denní tisk, oproti tomu jeden z respondentů se domnívá, že tisk již v současné době není tak aktuální.

„No hledám si přes známý samozřejmě a potom jako teda přes internet. Noviny si myslím, že v dnešní době nejsou aktuální“. (Respondent R3)

Otázka č. 14: *Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?*

Dva z respondentů nepocítovali, že by jim něco významného chybělo, aby situaci lépe zvládali. U ostatních respondentů to bylo různé.

„... nějakou krátkodobou povinnost, abych se zase zaběhla zpátky do systému „musím stíhat“. (Respondent R2)

„Jazyky“. (Respondent R3)

„No popravdě lepší vzdělání. Protože ten bakalářský stupeň... je to sice vysokoškolské vzdělání, ale je to jakoby ten nižší stupeň. Ale kdybych měl to navazující magisterské dodělané, tak by to bylo určitě lepší. To mě tak první napadá“. (Respondent R4)

„Potřebuju nějakou psychickou oporu. Někoho, s kým to můžu sdílet. Víte jak to myslím. Vypovídat se. Najít spřízněnou duši nebo tak nějak“. (Respondent R6)

Dílčí závěr

Z rozhovorů vyplynulo, že co se týká strategií zvládnání nezaměstnanosti, pro polovinu dlouhodobě nezaměstnaných respondentů bylo důležité mít alespoň nějakou činnost a vyplnit si volný čas, aby se do zátěžové situace, související s nezaměstnaností nepropadali ještě hlouběji. Druhá polovina respondentů se v odpovědích odlišovala.

Dlouhodobě nezaměstnaní využívali k hledání zaměstnání především internet a významnou roli při hledání zaměstnání přisuzovali také přátelům a známým, přes které by si zaměstnání mohli snadněji najít. Pouze jedna respondentka se přikláněla k vyhledávání zaměstnání přes denní tisk.

Každý z respondentů však vnímal jinak to, co mu chybí, aby svoji situaci lépe zvládl. Jednalo se například o samostatné bydlení mimo ubytovnu, levné sportovní vyžití, ideální tým lidí, překonání strachu a trémy a získání odvahy a v neposlední řadě finance kvůli soběstačnosti a na případné dojíždění do budoucího zaměstnání.

Krátkodobě nezaměstnaní respondenti svou nezaměstnanost prozatím zvládali dobře. Pro dva respondenty byla však situace obtížná, rádi by už zaměstnání našli. Co se týká vyhledávání zaměstnání, tak se krátkodobě nezaměstnaní respondenti shodovali s dlouhodobě nezaměstnanými, zaměstnání si vyhledávali převážně přes internet, obraceli se na své známé, případně předávali životopisy přímo zaměstnavatelům. Jeden respondent využíval zprostředkovaně i denní tisk a jeden z respondentů se domníval, že denní tisk již v této době není aktuální.

Dvěma respondentům nechybělo nic významného, aby situaci nezaměstnanosti lépe zvládali, někteří z respondentů by uvítali doplnění vzdělání (jazyky, škola). Jeden z respondentů by potřeboval nalézt někoho, s kým by mohl svoji situaci sdílet a vypovídat se.

7.5.5 Vyhodnocení otázek pro zjišťované informace DVO 5:

DVO 5: *Jaký význam přisuzují klienti služby sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?*

Zodpovězení poslední DVO pomůže přiblížit, jaký přínos pro klienty má služba Celsuz – sociální rehabilitace.

Otázky pro dlouhodobě (R1 – R6) a krátkodobě (R1 – R6) nezaměstnané respondenty:

Otázka č. 15: *Jaký význam přisuzujete službě Celsuz - sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?*

Otázka č. 16: *Jaké z aktivit služeb Celsuz – sociální rehabilitace jste využíval/a, využíváte?*

Otázka č. 17: *Z jakého důvodu jste chtěl/a využít službu Celsuz – sociální rehabilitace nebo těchto konkrétních aktivit?*

Otázka č. 18: *Co vnímáte jako přínos/zbytečnost, co Vám ve službě chybí?*

Dlouhodobě nezaměstnaní

Otázka č. 15: *Jaký význam přisuzujete službě Celsuz - sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?*

Všichni ze šesti dlouhodobě nezaměstnaných respondentů hodnotili význam služby pozitivně. Dvě respondentky R5 a R6 srovnávali službu Celsuz – sociální rehabilitace s úřadem práce.

„Není to jak na úřadě, tam je to jiný takový odměřený“. (Respondent R5)

„... protože tak jak kdysi před lety jsem byla chvíli na pracovním úřadě, tak jsem měla pocit, že pro nás nezaměstnaný začli něco dělat, jo, že měli snahu nabízet. Dneska jako mám pocit, že se tam jako vůbec přijdeme se nahlásit, tak je otravujeme“. (Respondent R6)

Tři respondenti R1, R2 a R3 pocítovali, že je využití služby posunulo dál.

„Ať se to týká rekvalifikace či Celsuzu vám práci nezajistí, že jo, jenom Vás přiblíží. Je to užitečné naplnění volného času a určitě to význam má. I kdybych si chtěl nalhávat a ulívat se do těch kurzů, že něco jakoby pro sebe dělám a že dělám něco jakoby proto zaměstnání, tak mě to stejně donutí ta společenská bezútěšnost, že budu a budu tu práci hledat a ten kurz, který jsem udělal mě rozhodně, pokud mě neposunuly v před, tak zpomalily můj pád.

... Vám nesnaží vnutit nějaký řešení, neuvede vás v omyl. Někdo je vám schopen poradit, jak by to řešil on sám a má jiný návyky, jemu by fungovala, mě by mohla poškodit, chce poradit dobře a tak nějak navést. Můžete akorát poslechnout a říct rámcově a navést tu cestu“. (Respondent R1)

„Přímo to, že já nevím, v čem chci tu pomoc, ale tak nějak to cítím a nevím ani jak. Tohleto si myslím, že je strašně super a že je perfektní, že to prostředí je takový neformální a že se ani nemusím stydět za nějaký takový svoje projevy, že vlastně nevím, co chci. Klidně takový to, že vám řeknu, že já se stydím za tohleto.

... že vlastně hodně dlouho jsme spolu nějakým způsobem pracovali a já jsem až pak došla k tomu, že potřebuju ještě pomoc terapeuta a teď pracujeme spolu dál. Takže jste se mnou šla i tu první fázi, než já jsem jako si byla schopna přiznat, že potřebuju ještě nějakou další pomoc. To vnímám, že je to hrozně důležitý, tady ta fáze“.
(Respondent R2)

„Za svou osobu musím říct, že sice jsem byla zpomalená ze začátku, než jsem to tak jako to... myslím si, že jsem našla sebevědomí, který jsem měla hodně utáplý. A hodně mě to pomohlo posunout se někam dál“. (Respondent R3)

Otázka č. 16: *Jaké z aktivit služeb Celsuz – sociální rehabilitace jste využíval/a, využíváte?*

Nabídka, kterou respondenti využili, byla různorodá a odvíjela se od jejich potřeb. Převážná většina respondentů ve službě využila hlavně počítačové kurzy, které jsou nabízeny a pravidelné konzultace se sociálním pracovníkem.

Pro některé z respondentů R2, R3 a R6 je nebo byla důležitá práce na životopise.

„Mě hodně pomohlo to probrání životopisu, to že jsem si vyzkoušela to výběrový řízení, že to není tak hrozný“. (Respondent R2)

„Neuměla jsem napsat životopis a tyhle ty věci, ale ty stály jakoby služby jsem využila všechny“. (Respondent R3)

Otázka č. 17: *Z jakého důvodu jste chtěl/a využít službu Celsuz – sociální rehabilitace nebo těchto konkrétních aktivit?*

Polovina respondentů jako důvod využití služby uváděla pomoc se získáním zaměstnání. Další tři respondenti měli důvody odlišné.

„Neměl jsem zaměstnání, potřeboval jsem se s někým poradit, nevěděl jsem už, co dál“. (Respondent R1)

„Byly mi nabídnuty. Já jsem nevěděla, co od toho mám čekat“. (Respondent R2)

„Chodila jsem sem na kurz pracovníka v sociálních službách a pak jsem se začala zajímat, co to vlastně Celsuz je a dostala jsem se sem přes výtvarnou dílnu“. (Respondent R3)

Otázka č. 18: *Co vnímáte jako přínos/zbytečnost, co Vám ve službě chybí?*

Všichni respondenti vnímali, že jim služba byla přínosná. Dostali se zde do kontaktu s lidmi, mohli si pohovořit o svých potížích, zdokonalit se, což by jim mohlo pomoci při hledání a uplatnění se v případném zaměstnání. Oceňovali profesionalitu, citlivost a komunikační dovednosti pracovníků. Jeden z respondentů vnímal, že mu ve službě chyběla specializace, která se týkala počítačů. Jedna respondentka pociťovala velkou anonymitu.

„Zatím jak je to nastavený, tak jsou to ty základní znalosti. Udělal bych něco, co by bylo víc speciálnějšího, vyloženě na specializace“. (Respondent R1)

„Co mě chybí, možná to, že je to takový víc anonymní, že se setkáváme na určité aktivitě a pak už se s těma lidma nevidám. Najednou se třeba někde něco rozjelo, pak ti lidi zmizeli, tak si říkám, že je to škoda. Že třeba nebylo to následný setkání“.

(Respondent R3)

Krátkodobě nezaměstnaní

Otázka č. 15: *Jaký význam přisuzujete službě Celsuz - sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?*

Všichni dotazovaní respondenti se shodli, že pro ně služba význam v období nezaměstnanosti má. Význam přisuzovali hlavně pomoci v oblasti životopisů, motivačních dopisů, kurzů, kde se mohli dále vzdělávat a novým nápadům, jak a kde hledat zaměstnání.

Jedna respondentka viděla význam služby zejména v tom, že:

„Že mě někdo poslouchá. Nijak mě za to ne to. Nestigmatizuje? Vypovídám se. Podporí mě, že na tom nejsem tak špatně, že ještě existuje nějaká možnost. Že jsem nevyčerpala všechno. Ukazují mi tu takový jakoby nový směr. Co ještě dělat“.

(Respondent R6)

Otázka č. 16: *Jaké z aktivit služeb Celsuz – sociální rehabilitace jste využíval/a, využíváte?*

Všichni respondenti ve službě využívají konzultace se sociálními pracovníky, kde se věnují tématům dle potřeby (životopisy, motivační dopisy, podpora apod.). Dále se jejich aktivity odvíjejí podle aktuálních potřeb. Dvě respondentky čekají na absolvování profesního poradenství, dvě by rády využily pomoci psychologa. Tři z respondentů absolvovali nebo absolvují počítačový kurz.

„Tak ty konzultace. To mi dává moc. Pak jsem tu přihlášená k psychologce. Ale tam to prý trvá. Že má plno, tak čekám. Ale třeba se mi podaří do té doby najít práci. Nevím. A taky jsem teď nastoupila na ten pokročilý kurz. Tam je to dobrý. Je to fakt kurz na úrovni. Od pracáku jsem taky něco měla. Ale nikdo se mně tam nevěnoval. Tady mě ta lektorka nenechá jen tak sedět. Dívá se, všímá si. Je trpělivá a hned poradí. A dokonce i několikrát. To se musí nechat. A ty konzultace.“

Odcházím z nich tak nějak jakoby lepší. Ale pak mě to přejde. Sem se těším. Víím, že tu vždycky něco najdu. Ale pořád je to pro mě těžký“. (Respondent R6)

Otázka č. 17: *Z jakého důvodu jste chtěl/a využít službu Celsuz – sociální rehabilitace nebo těchto konkrétních aktivit?*

Jako nejčastější důvod, proč chtěli využít službu Celsuz – sociální rehabilitace respondenti uváděli počítačový kurz, což můžeme považovat za určitou touhu se naučit pracovat s počítačem nebo se alespoň zdokonalit. Další důvody byly následující:

„Já jsem hlavně potřebovala zjistit, jestli mám nějaký šance“. (Respondent R2)

„No abych si našla zaměstnání. I jsem si myslela, že možná máte samozřejmě kontakty v prvopočátku na nějaké zaměstnavatele“. (Respondent R3)

„Právě ta zpětná vazba, najít jako kdyby chybu, třeba ta chyba není, ale třeba někde je. Chtěl bych vědět ten životopis hlavně, jestli není špatně poskládaný“. (Respondent R4)

Otázka č. 18: *Co vnímáte jako přínos/zbytečnost, co Vám ve službě chybí?*

Všichni respondenti považovali službu za přínosnou, oceňovali zejména osobní konzultace – možnost vypovídat se, posunout se dál, možnost zpětné vazby. Respondentce R6 se líbil přístup pracovníků, prostory a kurzy zdarma.

Dílčí závěr

Poslední oblast, na kterou jsem se zaměřila, byl přínos služby sociální rehabilitace pro dotazované respondenty v období nezaměstnanosti. Všichni dlouhodobě nezaměstnaní respondenti hodnotili význam služby pozitivně. Vnímali, že je využití služby posunulo dál, měli možnost určité podpory a našli zde pochopení pro jejich situaci. Dva respondenti srovnali službu sociální rehabilitace s úřadem práce, kdy zde subjektivně vnímali odměřenost a obtěžování při návštěvě úřadu práce.

Důvody, které dlouhodobě nezaměstnané respondenty vedly k využití služby sociální rehabilitace, byly různé. Polovina z nich uvedla, že chtěli pomoci získat zaměstnání. Jeden z respondentů byl ve svízelné situaci a nevěděl již, co dál, proto se rozhodl pro využití služby.

Za přínosné dlouhodobě nezaměstnaní respondenti považovali zejména počítačové kurzy a pravidelné osobní konzultace se sociálními pracovníky, kde měli možnost vytvořit si nebo zdokonalit životopis a další věci, které zaměstnavatelé požadovali. Jeden z respondentů by některé kurzy více specializoval, další z respondentů by byl rád za návazná setkávání s ostatními uživateli služby, které potkal na různých aktivitách. Respondenti oceňovali profesionalitu a citlivost sociálních pracovníků a také to, že měli možnost dostat se zde do kontaktu s lidmi a mohli si pohovořit o svých obtížích, které nezaměstnanost přinesla.

Krátkodobě nezaměstnaní respondenti se v otázce významu služby sociální rehabilitace pro jejich další uplatnění shodovali s dlouhodobě nezaměstnanými respondenty. Službu vnímali pozitivně. Význam přisuzovali zejména pomoci v oblasti životopisů, motivačních dopisů a kurzů, kde se mohli dále vzdělávat. Získali také nové informace, jak a kde hledat zaměstnání a za přínosné považovali i psychologickou pomoc.

Jedna z respondentek se vyjádřila následovně: *„Že mě někdo poslouchá. Nijak mě za to ne to. Nestigmatizuje? Vypovídám se. Podpoří mě, že na tom nejsem tak špatně, že ještě existuje nějaká možnost. Že jsem nevyčerpala všechno. Ukazují mi tu takový jakoby nový směr“.*

Jako nejčastější důvod, proč chtěli krátkodobě nezaměstnaní respondenti využít službu sociální rehabilitace, byly právě počítačové kurzy, najít si zaměstnání a zjištění dalších možností.

Krátkodobě nezaměstnaní respondenti ve shodě s dlouhodobě nezaměstnanými respondenty považovali za přínosné, že se mohli vypovídat a posunout se dál. Líbil se jim přístup sociálních pracovníků, prostory a kurzy zdarma.

Význam služby koresponduje s Buchtovou (2013), která zmiňuje, že ve výzkumu, který provedla, pocítovali nezaměstnaní zvýšenou potřebu pracovně profesního a psychologického poradenství, které však při úřadech práce nebylo založeno na individuálním přístupu. Chyběla zde také návazná spolupráce s dalšími službami zejména psychologickými.

V tomto posledním okruhu otázek pro krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnané respondenty se také potvrdilo, že důležitou součástí práce s nezaměstnanými je jak individuální, tak skupinový přístup (Matoušek, Koláčková, Kodymová, 2005).

8 Závěr

V závěrečné části své diplomové práce se pokusím odpovědět na hlavní výzkumnou otázku.

Výzkum byl prováděn ve službě Celsuz – sociální rehabilitace, která se věnuje nezaměstnaným, pomáhá jim při řešení jejich obtížné životní situace a podporuje je při hledání zaměstnání. Hlavním aspektem je, aby klient služby zvládal svoji situaci nezaměstnanosti, dokázal si hledat zaměstnání a měl dovednosti potřebné k uplatnění se na trhu práce.

Domnívám se, že právě na tomto místě je důležitý partnerský přístup a to zejména ve formě respektu k nezaměstnaným, kteří se nejen ve společnosti setkávají s určitým stigmatem, právě proto, že jsou nezaměstnaní, ať již kratší či delší dobu. A jak dále uvádí Vágnerová (2008), kdy právě negativní postoj společnosti je součástí celkové zátěže, kterou tato role přináší.

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit: „*Jak vnímají nezaměstnanost dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaní ve službě sociální rehabilitace*“?

Dílčí otázky byly směřovány k hlavní výzkumné otázce. Otázky byly pokládány ve stejné formě dlouhodobě i krátkodobě nezaměstnaným. Zajímala jsem se o to, zda jejich odpovědi ohledně vnímání nezaměstnanosti ve službě sociální rehabilitace korespondují či nikoli a mohla vyvodit závěr, ve kterém by byla zodpovězena hlavní výzkumná otázka.

Co se týká pohledu na ekonomickou situaci u dlouhodobě nezaměstnaných respondentů, měla zhoršená ekonomická situace převážně vliv na uspokojování základních potřeb jako je jídlo, bydlení a omezovala je v sociálních kontaktech. Vnímali, že jim klesla životní úroveň. Hlavním motivem najít si zaměstnání byla finanční stránka a pocit soběstačnosti. Oproti tomu krátkodobě nezaměstnaní respondenti se spíše museli uskromnit ve věcech jako je dovolená, kino a podobně a prozatím nepocítovali výrazné snížení životní úrovně. Zaměstnání jako takové považovali za součást života.

Mareš (2002) uvádí, že i když ne všichni se po ztrátě zaměstnání potýkají s finanční krizí, je pro ně tato situace důvodem k obavám a starostem. Nezaměstnaní se ocitají pod velkým stresem právě tehdy, pokud se z finančních důvodů nemohou účastnit běžného konzumního života (Matoušek, Koláčková, Kodymová, 2005). A také, že zhoršení materiální a finanční situace má velké negativní dopady na psychiku nezaměstnaného (Sirovátka, Mareš, 2003).

Co se týká psychologického hlediska, ve shodě s Matouškem, Kodymovou, Koláčkovou (2005), kdy nezaměstnanost má mnoho nepříznivých vlivů na duševní zdraví jedince, které mohou snižovat jeho předpoklady pro úspěšné pracovní zapojení, se mi potvrdilo, že ztráta nebo dobrovolný odchod se zaměstnání u převážné většiny dlouhodobě nezaměstnaných respondentů, měly vliv na jejich psychiku. Každý z respondentů subjektivně vnímal určité obtíže, které se vyskytly. Ať už se jednalo o psychické nebo fyzické omezení. Oproti tomu polovina krátkodobě nezaměstnaných respondentů se shodovala s Vágnerovou (2008), kdy se krátkodobě mohou objevit i pocity pozitivní, jako je úleva a dostatek volného času. Což je pochopitelné, jelikož tyto respondenti byli nezaměstnaní krátkou dobu.

Při vnímání sociálních aspektů u dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaných se dlouhodobě nezaměstnaní pozitivně vyjadřovali o svých přátelích a přisuzovali velký význam jejich pomoci. Krátkodobě nezaměstnaní nepocítovali, že by se výrazným způsobem změnilo jejich postavení v rodině nebo v okruhu přátel. Pouze jedna respondentka uvedla, že se její rodina domnívala, že pracovat nechce.

Na obecné přesvědčení, které se objevuje a které zmiňuje Buchtová (2013), že ten, kdo chce, je schopen si práci najít, převážná většina všech dotazovaných respondentů reagovala skepticky. Dle jejich názoru je to v současnosti jiné než v dřívější době a někteří z respondentů zmiňovali i věk, od kterého se to dále odvíjí. Respondenti také vnímali určité potřeby, které by mohly změnit situaci jejich nezaměstnanosti. Byla to jak potřeba sebevzdělávání a získání dalších dovedností, tak zejména u dlouhodobě nezaměstnaných respondentů potřeba získat sebevědomí. Což je pochopitelné vzhledem k délce nezaměstnanosti.

Dle Buchtové (2013) výraznými faktory, které zmírňují vliv nezaměstnanosti je především schopnost člověka odolávat zátěžové situaci, vnější sociální opora a vlastní životní postoj. Pro polovinu dlouhodobě nezaměstnaných respondentů bylo důležité mít vyplněný volný čas.

Zaměstnávání si vyhledávali především přes internet a přes známé stejně jako krátkodobě nezaměstnaní respondenti, kteří situaci nezaměstnanosti zvládali lépe než dlouhodobě nezaměstnaní, kromě dvou respondentů, pro které to bylo již obtížné. Každý z dlouhodobě nezaměstnaných respondentů hovořil o jiných věcech, které jim chyběly, aby dokázali nezaměstnanost lépe zvládnout, což právě souvisí se subjektivním vnímáním jejich situace.

Při významu služby sociální rehabilitace pro dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnané respondenty bylo zjištěno, že všichni dotazovaní respondenti vnímali, že služba pro ně byla přínosná. Poskytla jim jak nabídku skupinových aktivit, kde měli možnost dalšího sebevzdělání, tak i individuální konzultace se sociálními pracovníky, kde se jednak mohli zdokonalit, co se týká životopisů, motivačních dopisů a podobně. Ale také získali informace o hledání zaměstnání. V neposlední řadě zde měli nezaměstnaní možnost sociálního kontaktu, možnost pohovořit si o své nelehké situaci a získat prostor pro sdílení a podporu. Význam služby koresponduje s Matouškem, Koláčkovou, Kodymovou (2005), kdy právě jednou z funkcí sociálních služeb pro nezaměstnané je zvýšení kompetencí a dovedností a kontakt se společenským prostředím.

Závěrem by se dalo říci, že ve vnímání nezaměstnanosti dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaných osob ve službě sociální rehabilitace existují určité rozdíly, které vplynuly z výzkumu. Nesporným a důležitým faktem je, že vnímání situace nezaměstnanosti závisí na subjektivním posuzování každého jedince, jak je uvedeno výše. Nezaměstnaní se však snažili svoji situaci řešit tím, že vyhledali odbornou pomoc za účelem podpory případně překonání své nelehké situace.

Seznam použité literatury

BUCHTOVÁ, B. *Psychologické a medicínské aspekty nezaměstnanosti : sborník referátů z konference s mezinárodní účastí*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2000. 79 s. ISBN 80 – 210 – 2425 – 9.

BUCHTOVÁ, B. *Nezaměstnanost - technologické a sociální proměny práce : sborník příspěvků z mezinárodní konference*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2007. 160 s. ISBN 978 – 80 – 210 – 4422 – 7.

BUCHTOVÁ, B., ŠMAJS, J., BOLELOUCKÝ Z. *Nezaměstnanost*. 2. Vyd. Praha : Grada, 2013. 187 s. ISBN 978 – 80 – 247 – 4282 – 3.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha : Karolinum, 2000. 374 s. ISBN 80 – 246 – 0139 – 7.

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno : Paido, 2000. 207 s. ISBN 80 – 85931 – 79 - 6.

GIDDENS, A. *Sociologie*. 1. vyd. Praha: Argo, 1999. 595 s. ISBN 80 – 7203 – 124 – 4.

HANGONI, T. *Podiel sociálnej práce na prekonaní dosledkov nezamestnanosti*. Sociální práce – časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci, 2010. Ročník 10, č. 1, s. 77 – 81. ISSN 1213 – 6204.

HARTL, P., HARTLOVÁ H. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha : Portál, 2000. 774 s. ISBN 80 – 7178 – 303 – X.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha : Portál, 2005. 407 s. ISBN 80 – 7367 – 040 – 2.

KREBS, V., et al. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: Aspi, 2007. 503 s. ISBN 978 – 80 – 7357 – 276 – 1.

KOTÝNKOVÁ, M., NĚMEC, O. *Lidské zdroje na trhu práce*. Praha: Professional Publishing, 2003. 199 s. ISBN 80 – 86419 – 48 – 7.

MLČÁK, Z. *Profesní kompetence sociálních pracovníků a jejich hodnocení klienty*. 1. vyd. Ostrava : Ostravská univerzita, 2005. 350 s. ISBN 80 – 7368 – 129 – 3.

MLČÁK, Z. *Psychologie zdraví a nemoci*. 2. vyd. Ostrava : Ostravská univerzita, 2011. 107 s. ISBN 978 – 80 – 7368 – 951 – 3.

MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 3. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2002. 172 s. ISBN 80 – 86429 – 08 – 3.

MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. 2. vyd. Praha : Portál, 2008. 272 s. ISBN 978 – 80 – 7367 – 368 – 0.

MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce v praxi : specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd. Praha : Portál, 2005. 351 s. ISBN 80 – 7367 – 002 – X.

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1. vyd. Praha : Grada, 2006. 332 s. ISBN 80 – 247 - 1362 - 4.

PAULÍK, K. *Psychologické poradenství v sociální práci*. 1. vyd. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě, 2002. 199 s. ISBN 80 – 7042 – 615 – 2.

PAULÍK, K. *Psychologické poradenství v sociální práci II*. 1. vyd. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě, 2004. 141 s. ISBN 80 – 7042 – 642 - X.

PROCHÁZKOVÁ E., ŠEBESTOVÁ, L. *Statistická ročenka trhu práce v České republice 2012*. 1. vyd. Praha : KUFŘ, 2013. 256 s. ISBN: 978 – 80 – 7421 – 064 – 8.

REICHEL, J. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. 1. vyd. Praha : Grada, 2009. 184 s. ISBN 978 – 80 – 247 – 3006 – 6.

RIEVAJOVÁ, E. a kol. *Teória a politika zamestnanosti*. 1. vyd. Bratislava : Ekonóm, 2006. 286 s. ISBN 80 – 225 – 2263 – 5.

SAMUELSON, P., A., NORDHAUS, W., D. *Ekonomie*: 18. vyd. Praha : Svoboda, 2007. 775 s. ISBN 978 – 80 – 205 – 0590 – 3.

SIROVÁTKA, T., MAREŠ, P. *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2003. 272 s. ISBN 80 – 210 – 3048 – 8.

SIROVÁTKA, T., WINKLER, J., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Nejistoty na trhu práce*. 1. Vyd. Brno : Albert, 2009. 197 s. ISBN 978 – 80 – 7326 – 172 – 6.

SLAMĚNÍK, I., VÝROST, J. *Sociální psychologie*. 2. vyd. Praha : Grada, 2008. 404 s. ISBN 978 – 80 – 247 – 1428 – 8.

STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu*. 1. vyd. Brno : Albert, 1999. 196 s. ISBN 80 – 85834 – 60 – X.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4.vyd. Praha : Portál, 2008. 870 s. ISBN 978 – 80 – 7367 – 414 – 4.

ŽIŽLAVSKÝ, M. *Metodologie výzkumu v sociální politice a v sociální práci*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2003. 142 s. ISBN 80 – 210 – 3110 – 7.

Internetové zdroje

Podpora sociálně – integračních politika a služeb [online]. 2014 [cit. 2013-12-01].

Dlouhodobá nezaměstnanost.

Dostupné z WWW:

<<http://www.epolis.cz/page.php?location=&menu=first&id=28&idNotion=1>>.

Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí [online]. 2012 [cit. 2014-03-

23]. Aktivní politika zaměstnanosti a zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Dostupné z WWW:

<<https://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz>>.

Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí [online]. 2012 [cit. 2014-03-

23]. O Úřadu práce České republiky.

Dostupné z WWW:

<<https://portal.mpsv.cz/upcr/oup>>.

Celsuz [online]. 2013 [cit. 2014-02-22]. Celsuz – sociální rehabilitace.

Dostupné z WWW:

<<http://celsuz.cz/socialni-rehabilitace/o-sluzbe/>>.

Celsuz [online]. 2013 [cit. 2014-02-23]. Osobní konzultace.

Dostupné z WWW:

<<http://celsuz.cz/socialni-rehabilitace/osobni-konzultace/>>.

Celsuz [online]. 2014 [cit. 2014-02-23]. Poradenství o profesní orientaci.

Dostupné z WWW:

<<http://celsuz.cz/socialni-rehabilitace/nabidka-individualnich-a-skupinovyh-aktivit/poradenstvi-o-profesni-orientaci/>>.

Celsuz [online]. 2014 [cit. 2014-02-23]. Modelové výběrové řízení.

Dostupné z WWW:

<<http://celsuz.cz/socialni-rehabilitace/nabidka-individualnich-a-skupinovych-aktivit/modelove-vyberove-rizeni/>>.

Celsuz [online]. 2014 [cit. 2014-02-23]. Psychologické poradenství a psychoterapie.

Dostupné z WWW:

<<http://celsuz.cz/socialni-rehabilitace/nabidka-individualnich-a-skupinovych-aktivit/psychologicke-poradenstvi-a-psychoterapie/>>.

Celsuz [online]. 2014 [cit. 2014-02-23]. Vzdělávání a kurzy.

Dostupné z WWW:

<<http://celsuz.cz/socialni-rehabilitace/nabidka-individualnich-a-skupinovych-aktivit/vzdelavani-a-kurzy/>>.

Celsuz [online]. 2014 [cit. 2014-02-23]. Výtvarně řemeslná dílna.

Dostupné z WWW:

<<http://celsuz.cz/socialni-rehabilitace/nabidka-individualnich-a-skupinovych-aktivit/vytvarne-remeslna-dilna/>>.

Celsuz [online]. 2014 [cit. 2014-02-23]. Enter.

Dostupné z WWW:

<<http://celsuz.cz/socialni-rehabilitace/nabidka-individualnich-a-skupinovych-aktivit/enter/>>.

Celsuz [online]. 2014 [cit. 2014-02-23]. Podpůrná skupina klientů.

Dostupné z WWW:

<<http://celsuz.cz/socialni-rehabilitace/nabidka-individualnich-a-skupinovych-aktivit/podpurna-skupina-klientu/>>.

Legislativa

Zákon č. 435/2004 Sb., *o zaměstnanosti*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 108/2006 Sb., *o sociálních službách*, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Seznam otázek pro respondenty

Příloha č. 2 – Přepisy rozhovorů s dlouhodobě nezaměstnanými respondenty

Příloha č. 3 – Přepisy rozhovorů s krátkodobě nezaměstnanými respondenty

Příloha č. 1 – Seznam otázek pro respondenty

1. Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?
2. Jaké oblasti ve Vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?
3. Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“ zaměstnání?
4. Jaký je Váš postoj k zaměstnání?
5. Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k Vašemu zdraví?
6. Jak ovlivnila „ztráta“ zaměstnání Váš pohled na sebe samého?
7. Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a o „ztrátě“ zaměstnání“?
8. Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?
9. Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (rodina, okruh přátel, partnerské vztahy, profesní skupina).
10. Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?
11. Jaké jsou Vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?
12. Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?
13. Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?
14. Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?
15. Jaký význam přisuzujete službě Celsuz - sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?
16. Jaké z aktivit služeb Celsuz – sociální rehabilitace jste využíval/a, využíváte?
17. Z jakého důvodu jste chtěl/a využít službu Celsuz – sociální rehabilitace nebo těchto konkrétních aktivit?
18. Co vnímáte jako přínos/zbytečnost, co Vám ve službě chybí?

Dlouhodobě nezaměstnaní

Respondent R1

1. Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?

Vzhledem k tomu, že jsem se propadl až na hmotnou nouzi a díky tomu, že nekouřím a nepiju, můžu normálně žít. V podstatě normálně žít znamená, že si člověk kupuje levné potraviny a buď dostane od někoho oblečení, a nebo si kupuje ze sekáče, na víc jiného to není.

2. Jaké oblasti ve Vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?

Všechny – stýkání s přáteli, sport, sociální vztahy, ať je to postavení ve společnosti, na trhu práce. Jediný kam můžu vzít ženskou je na ubytovnu, nemůžu na výlet, koupit si, co mam rád. Pro mě když si udělám radost je to, že si koupím půlku kuřete, ale nemůžu říct známým, podťe na večeři, to prostě nejde, že. Vlastně člověk když začne žít podřadným životem, začne po nějakém čase i tak nějak uvažovat. Je to blbý, že ten sociální propad tam je. Zní to blbě podřadně, nicméně ta společnost je diferencovaná, tak toto se projeví. Člověk když potká homelesáky, tak na rozdíl od nich peníze nepropiju a mám nějakou disciplínu, ale zjistil jsem, že jsem povolil v té disciplíně. Ještě donedávna jsem vstával v 7 hodin jen proto, abych byl zvyklej vstávat do práce a udržel si návyk.

Pak si řeknete - zestárne počítač, televize se pokazí, na novejš počítač není. Ten potřebujete, aby se člověk stýkal s přáteli, aby si hledal práci a nenapadá mě, ale žijeme v době, kdy ten počítač je nutný ke komunikaci.

3. Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“ zaměstnání?

Kdybych měl práci, tak v tom stavu jako jsem měl, tak bych žil normálním vyrovnaným životem, ale vzhledem k tomu, že nemám práci a musím se opírat o sociální dávky, ne že bych z toho chtěl dělat jako životní zvyk, ale jsou tak nízké, že člověk nemůže žít bych řekl běžným životem a ten kdo hrá tak ňák v životě na sociální dávky, tak u něj to musí být spojený s trestnou činností, není možná aby ty dávky v té současné výši 3400,- stačily na živobytí to je nesmysl. Aby ještě třeba kouřil a chodil na pivo, to je nesmysl, to ne.

Zkoušel jsem ušetřit brutálním způsobem, že by mě stačila tisícovka na jídlo na měsíc a zjistil jsem, že stejně, to co jsem měl vyhrazený, že ušetřím tak, že na to musím stejně šáhnout, protože sem byl řekněme na 1100 a vlastně dal jsem 340 korun za nejídlo a už sem začal brát z těch vyšších peněz, co jsem měl jako ušetřit. Nedá se no, to člověk by nesměl platit za doktory, za léky, koupit si brufen. Loni bylo to, že během 3 měsíců jsem dal za léky. Začal jsem chodit do školy, zaplatil jsem si pronájem programu na kreslení a pak jsem si koupil klávesnici a 7000 bylo pryč, žádný boty, ty mám za 300 korun z výprodeje, žádnéj přepych, to nejnižší, co jde.

V práci jsem měl denní chleba počítač, řízení auta, stavební činnost atd. To všechno se váže jedno k druhému. A člověk se tak nějak udržovat musí, aby pak nebyl jen od zametání v hale na stavbě.

4. Jaký je Váš postoj k zaměstnání?

Nutný zlo, chodit se do ní musí, aby člověk vydělával, nejsem rentiér. Měl jsem minulý rok obrovskou motivaci, chtěl jsem si najít práci za 30 tisíc, a nedokázal jsem to, vydrbali se mnou. Byl sem v ....., kde zaměstnavateli dávali podporu a ten zaměstnavatel mě nechal zežrat, že jsem byl ve výkonu trestu, v podstatě mě zedřel, byla to známá paní, která říkala, že mi peníze bude dávat i kdybyste nemusel dělat. Dopadl jsem dost na h....

5. Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k vašemu zdraví?

Dělal jsem napůl rukama, chodil jsem s klukama cvičit, naráz vypadnete z toho rytmu, naráz nechodíte, vypadnete z rytmu, zjistíte, že neděláte nic, život před vás nestaví problémy, který by byly - stýkat se, řešit jakýkoli problémy. To můžou být problémy v práci, když jste v nějakým kolektivu, tak řešíte společenské problémy, totok z vás spadne a zjistíte, že po čase nejste schopna tak nějak slušně komunikovat. Mě se stalo - jednoho dne jsem uznal, že partnerka je chytřejší než já, ale tak nějak ona byla ve společnosti, stýkala se s lidmi, já jsem chodil semka anebo jsem se s prominutím poflakoval. Chyběla mě práce, řešení problémů, že jo, když jste v práci, s někým se kamarádíte, chodíte někam cvičit, vyměňujete si názory, s někým nesouhlasíte v politických názorech, já nemám s kým nesouhlasit.

Po sociální stránce, no a pak se stává, že posloucháte lidi, kteří fakt v životě nedělali a pak se stalo, že jsem musel podnámem vyměnit za ubytovnu a jdete se tam podívat a podíváte se na ty lidi a je vám jasno, že, že už v životě dělat nebudou. Bez peněz nemůžete nic. V podstatě, kdybych normálně vydělával a měl peníze, tak du do nájemního bytu a můžu si vzít byt po neplatiči a můžu normálně žít. Nechtěl bych teda jít do dluhu, protože ty dluhy jsou v dnešní době začarovanéj kruh, snad nějaký malinkej myslím 2 až 5 tisíc. Ale ne 15 – 20, tam je dycky Damoklův meč ztráty toho zaměstnání.

6. Jak ovlivnila „ztráta“ zaměstnání Váš pohled na sebe samého?

Vnímán to tak, že jako profesionální svět ty schopnosti co máte, se vzdalují, jsou nové programy, nové technologie, ten kolektiv se tak nějak vyvíjí, já jsem z něho tak nějak vypadl a vlastně když jsem měl od kluků slíbený, že se vrátím, můj bývalý šéf mě zaměstnat nemohl, že mu to pak zakázal ředitel, to můj bývalý šéf není, že.

Proto jsem chodil semka na ty počítače, když člověk v tom Excelu nedělá, tak ho to přeci jenom nějak udržuje a tak je zvyklej na něco zaměřovat pozornost a hledat řešení.

7. Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a o „ztrátě“ zaměstnání?

Bylo to specifický, pak mě pustili na půlku s tím, že mě bývalej kolega slíbil, že mě zaměstná. Špatně to dopadlo, pak jsem nemohl sehnat práci – záznam v rejstříku. Šel jsem dělat do zahradnictví, kde si se mnou vytřeli prdel, to byl podvod, možná že jsem moc mluvil, chtěl jsem, aby to bylo jasné a možná jsem uvedl něco, co mě tak nějak diskvalifikovalo. Do Metrostavu jsem se vrátit nemohl.

8. Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?

No heleďte se, zaměstnání už je důležitý k tomu aby si člověk mohl sehnat ženskou a když už je ženská, tak stejně nepude za chlapem na ubytovnu, chlap musí mít svoje, aby jsem si mohl znovu vybudovat zázemí a je fakt, že já to mám naplánovaný, že jsem musel zrušit pojištění, spoření a tak, že vlastně nemám nic, že budu muset dělat do 70 let.

Mít stabilní práci, kde by sem si mohl našetřit, vytvořit si zázemí a udělat si takovou pozici. Holt budu muset být v práci do 70 let.

9. Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (rodina, okruhu přátel, partnerské vztahy, profesní skupina)

Takhle, jak komín na dně ležím, ale jsou okolo mě někteří lidé, kteří mají zájem, abych se zvedl, že mě pomáhají a nepoloží mě telefon, to jo. Je jasné, že s klukama, jak jsem se kamarádil na stavbě, teďka má každý svou vlastní rodinu, sotva dejchá a má úplně jiný starosti. Člověk může být rád, že když je takhle v nouzi, on přijede s autem a třeba ho odstěhuje, takže takhle.

10. Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?

Blábol.

11. Jaké jsou Vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?

Je to několik hloupých nařízení EU, zabíhal bych do politiky, série špatných rozhodnutí vlády. Moje uplatnění je těžké, když odumírá jedna větev za druhou. Virtuální svět je k ničemu. Muselo by se změnit spotřební uvažování. Potřebujete se spíše s lidma domluvit, teplo, najíst se, společnost a dochází k odspolečenštění lidí. Já jsem dříve chodil hodně cvičit, ten sport nejde, nic tu není, co by nutilo lidi ke společenským věcem. Byl by problém sociální program, aby lidi chodili sportovat, učili se jazyky.

12. Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?

No heleďte se, já jsem se takhle možná moc upnul jako na svoji už bývalou partnerku, snažil jsem se dělat nejrůznější kurzy, dokonce jsem aji cvičil, hodně jsem chodil i na procházky, snažil jsem se tak nějak, abych čas měl vyplněný. Chodil jsem na procházky proto, aby mě ta hlava myslela, dělal jsem kurzy proto, abych se cvičil intelektuálně a byl připraven se zařadit do procesu, protože ty levnější firmy stejně používají Word a Excel a nějaký návyky, jak si poradit s tím problémem, tak se vám takhle přenáší.

M si řekne - on neměl co na práci, tak mě hodně telefonoval, stala se mou osou světa. Jsem bez ní a taky jsem to přežil, tak těch 50 – 60 % tam ta partnerka byla. Stýkali jsme se jednou až dvakrát týdně. Chodil jsem sám, chodil jsem semka, a do A klubu a intenzivně jsem si hledal práci. Mám dojem, že se to hodně podepsalo na zraku, protože čumění do počítače, mě to nesedí ta elektronika. Jsem háklivý na elektrosmog.

13. Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?

Jakýmkoli, všechno co vás napadne, neposílám láhve po Svatce... přátelé, internet, zoufalé výzvy....jako, že jsem tam napsal na internet pomozte mi, hledám práci. Neudělal jsem jednu věc, že bych kupoval noviny, jako to ne, protože ty noviny jsou pro mě zbytečně drahý. Stal se z toho byznys, dříve jsem kupoval pět novin denně, teďka ne. Jedině to, že jsem se do novin neřval na nabídku, chodím na internet na pracovní portály. Zjistil jsem, že když projdete čtyři portály, nemusíte hledat dál, se to opakuje. Jen tak jsem třeba co mě napadlo, oslovoval firmy, jestli by mě náhodou nezaměstnali, namátkově.

14. Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?

Samostatné bydlení mimo ubytovnu, to je jedna věc a potom bych řekl nějaký levný sport, který bych mohl dělat. Kdyby nezaměstnaní, dám příklad, měli možnost nějakýho fitness nebo plavání. Já jsem neplavec, zdarma, tak by jim to hodně pomohlo psychicky i fyzicky jo. To Brno by jako mohlo udělat okruhy zdarma. Heleďte se, jsou tady lázně, mají plavečák, mají posilovnu, to by klidně mohli udělat.

15. Jaký význam přisuzujete službě Celsuz - sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?

Heleďte se, jakákoli bych řekl, z těch nabízených činností, ať se to týká rekvalifikace či Celsuzu vám práci nezajistí, že jo, jenom vás přiblíží.

Kdybych bral odbornější jako z Úřadu práce, tak vás třeba nenaučí dělat jen Autocad, ale musíte mít příslib ze zaměstnání, ale nedá se to udělat tak, třeba dám příklad, že byste si mohla udělat svářečák, ten může stát 50 – 60 tisíc a pak byste si ho chodila obnovovat. Ty peníze do vás nikdo nedá, ale jako takhle když to převezmu na Celsuz, je to užitečné naplnění volného času a určitě to význam má. Teďka abych nekrmil ucho – uděláte kurz, ale pak stejně cítíte, že si tu práci musíte najít sama, musíte hledat, protože i když to ze začátku vypadá, že jsem si chodil jen tak na kurzy a nehledal práci, tak pak u vás je i nějaká sociální a společenská taková ta nouze, že radši byste šla dělat. Takže uděláte si kurz na počítači.

Máte tu společenskou roli, i když jsem ten kurz nedokončil, pro někoho to může být dobrý, ale třeba to, co mě to dalo hodně a bude to rozhodně fungovat je Psaní všemi 10, to se zahnízdilo, v tom tak nějak pokračovat budu, to jsem chtěl dycky umět a řekněme, že umím aspoň do té míry, že to, co se mě nepoužívám, kdybych to dělal profesionálně, tak už to zkoušet budu. Jednou mě to šlo a zase mě to dá něco, jo rozhodně už jsem prošel logickým postupem a pozitivně mě to ovlivní. Řekl bych to takhle, vyzní to, že su tvrděj nebo že krmím uši, ale začátkem něčeho je určitá disciplína. I kdybych si chtěl nalhávat a ulívat se do těch kurzů, že něco jakoby pro sebe dělám a že dělám něco jakoby proto zaměstnání, tak mě to stejně donutí ta společenská bezútěšnost, že budu a budu tu práci hledat a ten kurz, který jsem udělal mě rozhodně, pokud mě neposunuly v před, tak zpomalily můj pád.

Kolegyně ať je jakkoli stará nebo mladá, dělá to upřímně a máte možnost si vyměnit stanovisko a třeba ten její pohled zvenčí. Když jsem to dřív zvládal, tak jsem se díval jakoby na ten problém zvenčí a dělal si názor. Ona je natolik rozumná, že se vám nesnaží vnutit nějaký řešení, který by bylo jenom její myšlenka nebo něco, to ona radši mlčí, poslechne a nic k tomu neřekne, a když ji vyzvete co vy na to, tak to řekne jinak, ale neuvede vás v omyl. Někdo je vám schopen poradit, jak by to řešil on sám a má jiný návyky, jemu by fungovala, mě by mohla poškodit, chce poradit dobře a tak nějak navést. Můžete akorát poslechnout a říct rámcově a navést tu cestu.

16. Jaké z aktivit služeb Celsuz – sociální rehabilitace jste využíval/a, využíváte?

Já jsem využíval počítače, protože na ně jsem tak nějak vysazený, to byl můj chleba a pak vlastně to, co se týkalo okolo počítačů, počítačové kurzy + psaní všemi deseti. Chtěl jsem chodit do těch manuálních, ale přiznám se, že pokud bych dělal náušnice, tak jediné pro svoji ženskou, nemůžu si dovolit takhle náušnice dělat jen tak pro někoho. A když se to s.. začalo takhle kymáčet, tak pak se mě do toho nechtělo, tak jsem to přestal dělat. Pak jsem chodil na toho právníka, což bylo dobré, škoda že ten právník nefunguje dál. To si myslím, že to charita špatně nasměrovala, toho právníka zde měli držet zuby nehty. Takhle, myslím si, že takového člověka jen tak nenajdou. Co jsem nedodělal, to byla relaxace – něco mi tam vlezlo, seberealizaci holt jsem to musel uvolnit škole. Já jsem začal studovat a dělat si třetí maturitu a nestíhal jsem to. Přiznám se, su ješitnej, chtěl jsem tam dopadnout co nejlíp, kdybych tam měl chodit pro pětky, tak by mě to nebavilo.

17. Z jakého důvodu jste chtěl/a využít službu Celsuz – sociální rehabilitace nebo těchto konkrétních aktivit?

Neměl jsem zaměstnání, potřeboval jsem se s někým poradit, nevěděl jsem už, co dál.

18. Co vnímáte jako přínos/zbytečnost, co Vám ve službě chybí?

Zase je to moje individuální, měli byste rozšířit počítače, je to dobrý, ale mohlo by to být lepší. Zatím jak je to nastavený, tak jsou to ty základní znalosti, chtělo by to, aby ty kurzy byly odbornější, co se týče rýsování. Já vím, že je to o penězích nebo využít rozpočtování. Udělal bych něco, co by bylo víc speciálnějšího, vyloženě na specializace. Základy počítačů, Psaní všemi deseti a umět udělat rozpočet v tabulkovém Excelu, aby člověk když do toho jde, mohl absolvovat nějaký blok a nevím třeba v těch jazycích, kdyby tu jazyk byl, já bych ho využil. Ale chce to opravdu mít nějakou specializaci. Já jsem o tom přemýšlel, že by byla rekvalifikace v tom počítači, za půl roku musíš udělat tohle, tohle, tohle, byly by tam nějaké návaznosti nebo všeobecné.

Seš ženská, tak se bude předpokládat, že budeš mít dobrou gramatiku, když budeš do kanclu, a Psaní všemi deseti. I když písáče v životě nebude stačit a zase něco sesmolí. Dva bloky pro kluky a pro holky.

Já jsem ke kolegyni chodil rád, ke konci mě drtil nedostatek té práce, člověk si vlastně uvědomuje ten tlak okolí, protože je to taky třeba jen otázka času, když by se kamarádi začali odvracet, všechno má svoje hranice že jo. Rozhodně tady byl nějaký kontakt, že mě bylo umožněno si vyměnit informace a být v kontaktu s lidma, kteří jsou na tom stejně jako já. A i když se oni taky obměňovali a ten kontakt s těma lidma tu byl a rozhodně význam je to, že člověk se vlastně tak nějak octne před dveřma knihovny tady v Brně, může si pučit knížku, sednout k internetu, ale nikdo mu neukáže, co s tím internetem, to nikdo pro něho nevymýšlí společenskou činnost. Mě třeba napadlo, že by tady mohly být kurzy jógy nebo taiči jo, ale to je další věc.

Rozhodně význam to má v tom smyslu, že mám nějaký naplnění toho volného času. Myslíte si, že by mě pořád bavilo číst knížku, dívat se na televizi, chodit na procházky? Ale tady byla řízená společná činnost. Ty konzultace, to je to, že když člověka bolí, tak se může vykecat, pokud nedělá frajera a řekne to na rovinu a na nic si nehraje. Když to někomu říkáte, tak si to znovu prožijete a máte možnost o tom přemýšlet a znova získat takovej názor. Věřím, že když sem to říkal..., tak vlastně svých starostí měla dost.

Respondent R2

1. Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?

Vliv má, ale já sama to vnímám jako pozitivní vliv, můj objem peněz, se kterými mohu hospodařit se snížil, ale vzhledem k tomu, že jsem majitelkou bytu, který pronajímám, mám z něho nějaký příjem měsíčně, tak ty peníze které mám, nejsou úplně malé. A mám teda příjmy různé ještě v průběhu každého měsíce. Takže se to tak nějak dá dohromady a tím že žiju ve společné domácnosti s mámou, která platí základní poplatky, tak je to jako by víceméně na hraně. Můžu si zajít na kafe s kamarádkou, koupit si zákusek, koupit si hezký oblečení když chci a tak, ale když jsem byla plně zaměstnaná na plný úvazek, tak jsem penězma rozhazovala mnohonásobně víc než teďka.

Mám pocit, že je to aji zdravý, to jak třeba jsem se naučila mnohem lépe hospodařit s penězi, myslím si, že je to dobrá zkušenost, v tom, že více rozvažuju, za co peníze dám a víc si jako hlídám tu laťku. Tady si to můžu dovolit stovka sem, stovka tam, ale tady ne. Že jsem se naučila trochu míň se bát toho, že nebudu mít peníze. Že jsem zjistila, že to není jen o penězích, ale je to o tom, že mám ještě tu mámu třeba, která mě může zabezpečit, že mám ten byt, ze kterýho sou ty peníze. Že to není o tom výdělku ze zaměstnání, ale že ta suma peněz, kterou má člověk k dispozici se skládá i z jiných dalších způsobů, kterými se k němu dostávají. Je to třeba ta rodina, která za mě něco platí, ten pronájem toho bytu, ty doučka angličtiny. Takže to vidím ve více rozměrech, v tom mě to taky posunulo. Ale zase je to pro mě zdravý jen na nějaký období a určitě se chci dostat dál a chci se osamostatnit. Je pro mě důležitý, abych si dokázala sama za sebe zaplatit bydlení, i bych si chtěla zvednout životní standard oproti tomu, jak to mám teďka. Posunout se dál. I si myslím, že peníze jsou důležité k tomu aby se člověk mohl rozvíjet ve své práci. Taky je to potřeba s mírou zvážit. Chtěla bych v tomto jít dál a vylepšit si ten životní standart.

2. Jaké oblasti ve vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?

To, že si nevlitnu do Vaňkovky a nekoupím si svetr. Asi i to, a to si myslím taky, že je výborný, že jsem se naučila.. víc si vážím lidí.

Vážím si jenom některých lidí, ne všech, že dříve bych třeba kamarádům kupovala drahý dárky a ti kamarádi by si toho nevážili, protože by si stejně řekli, ta neví, co s penězma. Teďka já si vybírám fakt jenom lidi, kterým můžu víc věřit a citlivěji vnímám, proč těm lidem tu důvěru dávat a víc se hlídám aby oni mě nevnímali jako někoho, kdo může rozhazovat peníze za dárky pro ně nebo něco takovýho, ale aby to bylo... abych neplýtvala na druhých a nebo na zbytečných věcech. Ovlivnilo určitě, ale nemyslím si, že by to byl problém, že by to bylo to nejhorší.

3. Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“ zaměstnání?

Změnila se, je to právě v dobrém, dřív jsem chodila do Vaňkovky a nakoupila si tam tři, čtyry svetry a to teďka už neudělám, protože si víc vážím těch peněz. Předtím jsem třeba byla z práce udřená, unavená, podepisovala se to na mým zdravý, vyčerpanosti a v tašce jsem měla čtyři svetry a teďka se cítím v pohodě, ale nemám ty čtyry svetry, ale mě to zas až tak nevadí, prostě si vážím jiných věcí. Ale ona není úroveň jako úroveň, mám půl den, můžu se jít projít, posedět s kamarádem a třeba se z toho domluví nějaká další pomoc či spolupráce. Mnoho věcí je výrazně lepší. Úroveň, co se týče zdravý nebo kondice, je teďka výrazně lepší, ale co se týče možnosti zbůhdarma utrácet a dovolit si vlastní bydlení a platit za sebe je moc vysoký poplatek. Víc se učím hospodařit s penězma a víc to vnímat.

4. Jaký je Váš postoj k zaměstnání?

Zaměstnání je pro mě příležitost získat peníze. Je to i možnost seberealizace, možnost dělat něco užitečného pro druhé lidi, pomoci jim s něčím, co sami nebo nikdo z jejich známých pro ně lépe nemůže udělat. Bohužel můj postoj k zaměstnání není úplně pozitivní, nesu si mnoho obav z dřívějších zaměstnání. Dříve pro mě zaměstnání nebylo ani tolik o práci a pomoci jako o nezdravé seberealizaci.

Chtěla bych, aby moje zaměstnání mohlo být ve svobodě, bez nátlaků a obav. Abych mohla odejít od klienta, který mi začne nějak škodit nebo ubližovat, abych mohla být spravedlivě ohodnocená za práci, kterou dělám a abych na sebe nemusela příliš upozorňovat. Aby mohlo platit... "dobré zboží se chváí samo".

A abych měla možnost přinést co nejvíce užitku druhým lidem. To je asi nejdůležitější, protože jinak vás to nemůže bavit.

5. Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k vašemu zdraví?

Mě to fyzicky dělalo hrozně dobře, protože jsem vypadla ze stresu a psychicky jsem měla to období tmy, že neexistuje práce, do které se hodím a že nikde nevydržím kolektiv. Takový nějaký pocit jsem měla a to bylo hrozný noo. A pak teda nějaká ta... než jsem našla odvalu, jak kdyby se oddělit od očekávání rodičů, kteří čekali, že já budu ekonomem, kterej bude vést obrovskou firmu...takový představy měl taťka. A tak od toho se fakt distancovat a dokázat říct, já sem taková a maková, baví mě tohle to a tohle to mě nebaví. Být v pohodě s tím, když mě někdo to vyčte, tak si to vůbec nebrat. To jsem měla fakt velkej problém, nějak se oddělit od těch věcí, to jsem zkusila psychicky to dno. Ale nějak jsem v tom vyrostla a jdu dál no. A fyzicky mě to fakt udělalo hrozně dobře, protože se aji učím zdravě sportovat i v tom sportu jsem se dřív přetěžovala. Tak zdravě nějak se o sebe víc starat, což je dobře si myslím. I to psychický oddělení se od rodičů je dobré, že to není špatně, měla jsem prostor v životě na to, abych si dovyjasnila a vyřešila a myslím, že jsem si něčím prošla, co bylo nutný pro mě a bylo to horší období než u jiných lidí.

6. Jak ovlivnila „ztráta“ zaměstnání Váš pohled na sebe samého?

Asi, že se sebou bojuju, v tom sebeohodnocení, učím se pracovat sama se sebou, učím se tady ty věci.

7. Jak jste se cítil, když jste se dozvěděl o „ztrátě“ zaměstnání?

Já jsem tehdy, ty pocity byly dvojí. Jednak to, že jsem byla hrozně vyčerpaná a tak jsem byla ráda, že už prostě nemusím. Tam po mě lidi řvali na poradách, já jsem se tomu neuměla zdravě bránit. Já jsem byla ráda, že du pryč. A víkendy, večery, neuměla jsem říkat ne, a plat byl taky docela dost nízkej na to, jak jsem se moc vydávala a furt jsem čekala, že jak kdyby mě někdo ocení. Takže tady ty věci jdou pryč a já mám prostor si oddechnout – super.

No a na druhou stranu... to teda časem se projevuje ten pocit, že mě vlastně ukřivdili, protože tam jako důvod proč jsem odcházela, nebyl, že bych dělala práci špatně nebo, že bych ji nějak zanedbávala, ale protože jsem řekla, že se cítím nedocenená. Už to tak jako odeznívá a sama se učím, abych si uměla říkat o peníze a abych to měla v sobě jednoznačný, že se cítím oceněná na to, že kolik do toho dám, tolik dostávám, už je to dobrý, že se v tom cítím dobře. Bylo to dobře, že mně to pomohlo hodně v tom zdraví, já jsem se teda hodně ničila. Byl problém, že jsem se přepracovávala a neuměla jsem to zastavit. Tím že mě vyhodili, teda jsem odešla, tak mě z toho koloběhu té závislosti jako vyhodili. Psychika dostala zabrat, hodně jsme i spala.

Stydím se za to. A mám problém nějak se ...nějak to umět brát, že je to fakt v pohodě. Já si to řeknu ale dvakrát třikrát potkám lidi, před kterými se začnu z nějakého důvodu stydět a začnu si vytvářet pocity méněcennosti, což je to nejhorší. Člověk se nesmí bát jít dál no...což je ten nejhorší začarovaný kruh. Začnu si říkat, že stejně ty lidi mě urazí, že si mě stejně neváží nebo stejně si o mě myslí to nejhorší a proč já jim mám dokazovat, že sem dobrá. To je podle mě nejstrašnější kolotoč.

Pro mě osobně není nejhorší ta finanční situace ani to že se si myslím, že bych si práci v životě nenašla, jako mám takový myšlenky ale to ne. Tady tohleto, ten pocit, té méněcennosti, který z toho mám.

8. Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?

Je to hrozně důležitý aby člověk měl vůbec motiv hledat práci, já jsem se dostala do období – ale to je totální ztráta sebehodnoty nebo něco takovýho, že to člověku začne být jedno, že si řekne že v těch zaměstnáních jsou všude zlý, budou mě jen trápit a já se zase zdravotně zničím. Plus prostě u nás v rodině to bylo tak, že moji rodiče se chtěli udržet k smrti a jednomu rodiči se to fakt povedlo, takže já jsme hrozně bála toho, že se vyčerpám. Takže aby ta motivace vůbec nějaká byla hledat práci a byla jako ta pozitivní, tak to pro mě bylo strašně těžký to otočit a začít vnímat ty práce jako něco pozitivního. To jsem měla strašnej vnitřní boj a já jsem dělala obor, ve kterým jako nechci moc pokračovat, by to muselo být za jiných podmínek.

A tak pro mě i ta změna toho oboru, změna skupiny lidí, se kterými se stýkám, to že začínám vnímat víc sama sebe, víc vnímat svoje přirozený věci, netlačit se do toho, co mě neseď, pracovat se sebou, se svými pocitama. Myslela jsem si, že to dělám, ale vůbec jsem to nedělala. Fakt jsem se nechávala hrozně vyčerpávat a ničit a neuměla jsem říkat ne. Ta motivace musí být zdravá, nesmí to být.... Já jsem měla ze začátku motivaci, když jsem přišla o práci, rychle mít práci, abych se nemusela stydět za to, že práci nemám, to byl ten první krok. Druhá fáze byla, že jsem si říkala, po tom co mě odmítali, že jsou všude zlý, že do nějakýho zaměstnání nechci. Takovej pesimismus, nechut', ztráta motivace a pak po postupných krůčcích přes přátelský vztahy, přes to ohodnocení, to že mě někdo pochválí, to že mě učíte to přesměrovat a vidět to pozitivně a že vnímám, že je to práce na sobě, zdravá práce na sobě, že hledat hranici a nevyčerpat se a hledat to. A zároveň se nebát těch nových situací, mám v sobě kus víry a naděje, že to bude zdravý. Mám strach, že se nechám natlačit tam, kde mě to nebude sedět, plus ty finance.

9. Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (v rodině, okruhu přátel, partnerské vztahy, profesní skupině)

Já jsem faktu upadla a myslela si, že hlavní role je to moje zaměstnání a tak jsem byla zvyklá to i prezentovat kamarádům a pak úplně jakože přehozená vyhýbka, že teďka já nemám to zaměstnání, ani jsem si rychle nenašla jiný. Jak to jako pojmout, naučit se v těch vztazích fungovat jinak, vážit si jiných věcí a přeskládání tady těch hodnot v tomto.

My jsme měli v rodinně strašný vazby na sociální role, otec musí udržet tu roli zdraví nezdraví, udržet roli té autority hlava nehlava, já musím, protože jsem nejstarší. A mě to dalo strašně zabrat, já myslela, že musím. V tomhleto je to pro mě velkej skok.

U mě nejhorší bylo zpracovat to v sobě, přijmout v sobě, že já tu roli budu mít jinou a nějak to naservírovat té rodině. Ne, že já budu za ně platit, tam budu pomáhat, tam budu přispívat ségře, ale že já jsem ten, kdo o sebe nechá pečovat nějakou dobu. Tak hrozně mě trvalo skousnout nějakou vnitřní pýchu nebo co, že aby mamka za mě platila a ségry, teďka budou dávat mě. A já jsme se to naučila říkat.

Hodně přátel u mě vyšumělo, ale myslím si, že je to správně, že to bylo vázaný na nějaké to postavení v práci a že jsem si jako vydechla. Taky jsem přehodnotila ty blízký přátele. Teďka si fakt vážím úplně jiného typu lidí, takových těch, co jsou odsuzovaný, ale zároveň jsou strašně hodní a vstřícní. Že si fakt vážím jiných vlastností a dívám se na věci, kterých bych dřív viděla jako slabosti, nedostatky, tu slušnost teď nevidím jako nedostatek, ale jako výrazný plus.

10. Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?

Myslím si, že to není o tom, že člověk chce, ale jak může. Já mám v sobě takovej vnitřní boj. Když jsem našťvaná na sebe, že jsem toho málo udělala, abych si našla práci, ale na druhou stranu, ještě není můj čas, ještě jsem k tomu neuzrála. A ten vnitřní růst a nějaký ty uzdravovací procesy je důležitější, než to, abych já si odškrtnla, že jsem vlítla do nějaký práce, kde stejně dlouho nevydržím a zase odešla, byla vyhozena a tak. To si myslím, jakože to není o tom, že člověk chce. Že se můžu rozhodnout odepisovat na inzeráty aji se donutit tam být, ale jako si uškodím. Je třeba, aby to zapadlo a bylo to dobrý.

11. Jaké jsou vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?

To vyplývá po cestě, bych řekla. Teďka cítím, že mám kapacitu na to, čas, prostor, abych se dál posouvala v angličtině. Zase s nějakou mírou. Ono to nějak vyplývá postupně, ale není to nic, jako že něco, co by vyřešilo všechno. Ale postupně přicházejí potřeby a myslím si, že není problém je hnedka naplnit.

12. Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?

Já, protože jsem z rodiny, kde oba rodiče byli účetní, tak jsem měla strach z toho, abych měla všechno finančně v pořádku, úřad práce měla v pořádku. Teď já nerozumím tady těm papírům, tak to pro mě bylo něco jak teda dál, když jsem se ocitla na úřadu práce. Jak se to všechno vyřeší. A historiky lidí, že oni slyšeli.... Jak ty papíry, abych to měla úplně nejlíp, jak to jde. Moc to řeším, ale zas mně to pomůže v tom pocitu, že jsem udělala maximum. Pak se nějak posouvat.

Naučila jsem se držet vnitřního růstu a že mě práce nebude ničit zdraví. To je pro mě důležitější, než když mám firmu.

13. Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?

Různě, ze začátku hodně přes internet. To jsem si myslela, že je tam tisíc nabídek. Jenomže nabídky přes internet jsou často takové ty, že je to pak nakonec obchodník a že vy nám musíte zaplatit deset, dvacet, třicet tisíc za to, že my vás zaměstnáme na živnostenský list. A vy si budete muset svoje klienty hledat stejně sami...hahaha jako. Prostě takových nabídek je tam strašně moc a to jako kdybych nebyla znalá, tak bych na to byla schopna i kývnout. Takže to jsem zjistila, že ten internet není úplně nejlepší. A navíc, když je tam nějaká solidní práce, tak se tam hlásí hodně moc lidí. A já osobně, když jsem byla několikrát pozvaná na ty výběrky, tak jsem se nikdy nedostala do posledního kola. Pro mě to bylo hrozně vyčerpávající, hrozně mě to sráželo sebevědomí, protože jsem opravdu udělala všechno, maximum. Nikdy jsem neprošla do toho poslední, do toho aby mě přijali.

Tak jsem došla k tomu, že potřebuju přes ty kamarády, mít pocit že mě ti lidi znají, že jim můžu důvěřovat. Že se ze začátku můžu v té práci učit nějakým těm základním sociálním dovednostem. Takto jsem začala teda víc přes známý oslovovat. Taky jsem párkrát narazila, že jsem spoléhala na to, že tam někdo to za mě zařídí. To taky tak nemůžu brát.

Pak se mi stalo, že mi párkrát zavolali na doporučení od někoho a to bylo hlavně přes tu angličtinu.

14. Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?

Ze začátku jsem si říkala, kde je ten ideální tým lidí, kteří mě vezmou, když já teda se cítím psychicky úplně né v pohodě a potřebuju, aby mě tak jakoby na dnešní dobu opečovávali a ještě jsem taková jako bojácnější ze začátku. Ale, že se do toho dostanu, jakmile budu v tom úžasném týmu lidí, kteří budou tolerantní a budou mě pomáhat a tak. Měla jsem představu, že to musí někde fungovat, fakt jako. Nějaká taková ta práce jako neziskovka, ideální. Ale přišla jsem na to, že to prostě neexistuje.

15. Jaký význam přisuzujete službě sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?

Ze začátku, když já jsem zvážila, že sem puđu, bylo pro mě hodně těžký, si říct o tu pomoc. Jednak si říct, že mě opravdu máte v čem pomáhat. Zase skousnout tu svoji pýchu, ale to je o tom, že člověk se musí učit nechat si pomáhat, je to hrozně těžký, nějak se to naučit přijímat tu pomoc a umět si o ni říct. Přímou to, že já nevím, v čem chci tu pomoc, ale tak nějak to cítím a nevím ani jak. Tohleto si myslím, že je strašně super a že je perfektní, že to prostředí je takový neformální a že se ani nemusím stydět za nějaký takový svoje projevy, že vlastně nevím, co chci. Klidně takový to, že vám řeknu, že já se stydím za tohleto. Zpětně oceňuju, že jste mě přijala, že vlastně hodně dlouho jsme spolu nějakým způsobem pracovali a já jsem až pak došla k tomu, že potřebuju ještě pomoc terapeuta a teď pracujeme spolu dál. Takže jste se mnou šla i tu první fázi, než já jsem jako si byla schopna přiznat, že potřebuju ještě nějakou další pomoc. To vnímám, že je to hrozně důležitý, tady ta fáze. Aby se člověk necítil trapně za sebe a zároveň mu i druzí pomohli, než on to řekne – já mám tady takovej problém...., protože si fakt myslím, že tady to pomůže.

16. Jaké z aktivit služeb SR jste využíval/využíváte?

Mně pomohlo hodně probrání životopisu a jak jsme ho upravovali, učila jsem to další dva lidi a oba byli moc rádi. Vnímám to i u druhých lidí, že jsme zvyklí na to, že ten výkon musí být strašně velkej, abychom si tam mohli napsat dvě slova. Ale že to vlastně vůbec není potřeba, že tam můžou být i koníčky, že to, co člověk jakoby potlačuje a dělá v tom volným čase, že to tam patří do toho životopisu. To mě přijde hrozně super. Odbourat si ten blok, že tam musí být jen to zaměstnání, kde jsou všichni inženýři. Že točí filmy a tam dělá promítání a neuvede si to tam, ale umí kvůli tomu spoustu programů a práce s počítačem. I to, že jsem si vyzkoušela to výběrový řízení, že to není tak hrozný. Mám o sobě představu, že je to strašný, že když vystupuju někde, že to je strašný. Já si uvědomuju, jak se bojím, stydím, a co všechno se může stát, ale že když to pak rozebereme, takže to není.

17. Z jakého důvodu jste chtěl využít službu nebo těchto konkrétních aktivit?

Byly mi nabídnuty. Já jsem nevěděla, co od toho mám čekat. Neuměla jsem to si představit jinak, než jak já jsem byla zvyklá. Byla jsem zvyklá, že životopis je práce na úřadě, práce tam a když nebude práce na úřadě, tak prostě nepatřím do společnosti, tady jsme začali rozebírat ty koníčky a tak a tady to si myslím.... Mě to dalo hlavně ty věci, který já jsme nevěděla, že zatím jsou.

18. Co vnímáte jako přínos/zbytečnost/co Vám ve službě chybí?

Určitě, v tom co jsem říkala. Nevím o ničem, co bych chtěla dělat jinak.

Respondent R3

1. Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?

No docela velké, já jsem vlastně, než jsem šla na pracák, tak jsem dělala v zaměstnání, kde jsem měla malou mzdu, takže jsem vlastně dostávala úplně minimální podporu, to bylo fakt málo a stejně po půl roce nebo těch 5 měsících, jsem už neměla nárok na nic a celou dobu vlastně žijeme jen ze sociálních dávek, takže vlastně pořád se pohybujeme na hranici životního minima. Takže to mělo docela velký vliv.

2. Jaké oblasti ve Vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?

No... mě samotnou to jakoby neomezilo, spíš ty moje děti. To byly teenageři v té době a pak to vlastně nejvíc odnášely ty vztahy doma. Oni pořád něco chtěli a to nemohli dostat, protože na to nebyly peníze, tak tam byly věčně jakoby spory, nejvíc to narušilo to soužití. No a pak byla doba... jenom díky svým známým jsme museli překonat určitou dobu, že mě museli podporovat. Že vlastně mám docela vysoký placení za byt. Když to člověk vyřizuje tu sociálku, tak ty peníze nejsou hned, tak to byli hodně ti známí. Ta sociální oblast to spíš byla.

3. Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“ zaměstnání?

Já si nemyslím, že by mě to nějak mělo hodit někam dolů, mě to naopak vlastně – já když sem byla na tom pracáku, tak jsem to vnímala jako příležitost, protože jsem jednak jak jsem byla nemocná, tak najednou jsem měla pocit, že nemůžu nic, ale tím že jsem se dostala na ten pracák, tak vlastně mě ta vize, že bych si mohla udělat nějaký rekvalifikační kurz, že mě to může posunout někam jinam, tak jako mě to spíš jakoby naplňovalo nebo nějak motivovalo, než abych z toho měla deprese.

4. Jaký je Váš postoj k zaměstnání?

Nikdy jsem nepřemýšlela nad tím, že bych neměla být zaměstnaná. Nikdy jsem nemyslela, že by můj životní styl byl, jako že nebudu dělat. Mě to samotnou obtěžuje chodit se doprošovat na sociálku.

Ale na druhé straně, jak sem byla vyčerpaná, tak sem to vítala, že se můžu nějak jako dát dohromady, jsem měla hodně ty psychický problémy a než se to stabilizovalo, tak to trochu trvalo a to jsem byla ráda, že do žádné práce nemusím. Pak už jsem byla nespává, že nemám tu práci. Měla jsem pocit, že uhnívám doma zaživa. I když jsem tam jako něco dělala, nic mě nedokázalo namotivovat, nedokázala jsem se vybičovat sama od sebe, abych hledala práci, to bylo hodně depresivní, když jsem hledala práci a nic jsem nemohla najít. Mně vlastně hodně pomohlo to, že jsem v té době nějak jako pomáhala mojí babičce, jelikož měla Alzheimeru. A začala jsem si dělat ten rekvalifikační kurz pracovník v sociálních službách. To mě provázela ta péče o tu babičku, tak jsem měla nějakou činnost.

5. Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k Vašemu zdraví?

Noo... na jedné straně to byl pro mě plus, že jsem přišla o práci, protože najednou jsem si uvědomila, že nejsem zdravá, na druhé straně, tím jak jsem vlastně nemocná, tím že i mám ten důchod, tak to vnímám, že jsem jakoby v něčem omezená. Už to není tak naplno, protože podvědomě je tam ten strach, abych znovu nezkolabovala. Uvědomuju si daleko víc únavu, kterou jsem dřív nereflektovala.

6. Jak ovlivnila „ztráta“ zaměstnání Váš pohled na sebe samého?

Myslím, že to až tak moc nezměnilo ten pohled, kterej jsem měla před tím. Protože už před tím, jsem si hodně nevěřila, neměla jsem žádný sebevědomí a tím se to tak nějak jakoby utvrdilo a vlastně jsem musela se naučit si víc důvěřovat a pracovat na sobě a mohla jsem si pak říct, že na tom nejsem tak blbě, jak jsem si myslela.

7. Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a o „ztrátě“ zaměstnání“?

Ono to tam ten odchod nebyl bezkonfliktní, takže jsem se teda cítila velice dotčeně a fakt tam byli osobní rozpory. Byla jsem zaměstnaná u svého dobrého kamaráda, takže to ovlivnilo osobní vztahy a dlouho mě trvalo, než jsem to zpracovala. Protože jsem byla hodně vyčerpaná z té práce, přetěžovaná a pak trvalo delší dobu, než si to uvědomil a sám přišel a omluvil se.

A že jsem měla pravdu, tam nějaká satisfakce přišla, ale až po třech letech. Smířili jsme se po roce a půl, ale to uznání to byla až teď nedávno.

V tu chvíli jsem se cítila na dně, cítila jsem to jako velkou nespravedlnost, nemohla jsem s tím člověkem vůbec komunikovat. Už to bylo hodně osobní. I přes to jsem si říkala, když už su tak neschopná v jeho očích i na to uklizení, tak už su neschopná úplně na všechno, mě to hrozně degradovalo. Ono pak díky terapii jsem si uvědomila, že to není můj problém. Ale musela jsem podstoupit tady ty terapie, to bylo propojený všechno dohromady.

8. Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?

Jakože peníze, ale není to pro mě ten hlavní motiv. Potřebuju se cítit jakoby užitečná, vědět, že jsem ještě schopná něco dělat, že mám na to. Abych se někde zahrabávala, tak na to mám dost času.

9. Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (rodina, okruh přátel, partnerské vztahy, profesní skupina)

Noo... když jsem zůstala doma, tak to hodně těžce nesly moje děti. Jenomže postupem... teď jsme všichni tři na pracáku. Ale vono se to mění. V tu chvíli jsem si připadala, že celej svět je proti mně. I když třeba jako moji přátelé mě nějak podporovali, ale třeba rodina, příbuzní a tak, mě měli za to, že se mě nechce dělat. Že není problém jít a sehnat si práci. Což problém je, že. A pak sami třeba přišli na to, že to není úplně jednoduchý. No a jinak prostě, já jsem pak vyhýbala takovým lidem, kteří mě dávali najevo, že su neschopná. Pro mě bylo nejtěžší být sama se sebou. Nejtěžší to byla asi ta rodina.

10. Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?

Já si myslím, že se dá práce najít, ale je otázka, za jakým účelem se ta práce hledá. Pokud opravdu je to o tom, že je to o přežití a je to o tom, že prostě opravdu jenom finanční prostředek, tak práce se hledá těžko, protože i obyčejnou práci vám ne každý dá. Jo prostě aji ten úklid.

A nemyslím si, že by člověk měl brát úplně všechno, co se nabízí, tak pak jako to nestačí a jde z jedné práce do druhé a ty peníze nejsou. Ale protože bere jenom práce, který sou strašně málo placený, protože když bude mít tři práce, tak to nebude stačit. Ale pokud začne člověk tu práci hledat, že by ho to motivovalo se dostat dál, tak jako si myslím, že to není až takovej problém. Že v tom nehledá ten hlavní zdroj obživy, ale jako se může posunout kousek dál. Mě třeba... možná by to tak nebylo, kdybych neměla ten částečnej důchod, kterej mě pomáhal ten nájem pokrývat.

11. Jaké jsou Vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?

Přemýšlím no. Já si myslím, že tu existuje systém, kterej se moc nedá měnit, co se týče pracovního úřadu a hledání práce. Je to zažitej systém, kterým se lidi řídí. Vlastně jako práce se dá sehnat, vlastně víceméně je to hlavně přes známý.

Mám maturitu, je mě k ničemu, to tak vnímám. Moc nerozhoduje vzdělání, je to o tom, jak se kdo komu líbí a umí přesvědčit. Jsem nikdy nebyla takovej ten typ, co dělá opičky, aby ze sebe udělal něco víc, než je. Já to nemám v sobě takový to přehnaný sebevědomí, takže jako...

12. Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?

Já jsem to brala, že to je něco, jako, co už bylo potřeba. Neuměla jsem si říct stop a fakt bych se úplně zničila. Ale bylo to těžký samozřejmě i teď jakoby, když nemám delší dobu nějakou činnost, tak mám tendence se uzavírat před světem a mám problém vyjít i třeba ven jako nakoupit. To asi má vliv ta moje psychika. Jakmile člověk má pravidelně práci, je to pro něho daleko lepší. Jakmile se vytvoří hluchý místo, tak jak kdybych se posunula a pak se vrátilo všechno zpátky a musela od začátku. Proto jsem uvítala, že jsem mohla chodit sem na tady ty aktivity, protože bych se fakt zahrabala a uhnívala zaživa.

13. Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?

Tak asi jako každěj no. Tak hlavně přes internet vyhledávám nějaký práce, nějaký ty pracovní agentury projíždím, po známých se vyptávám. Nejdu všude, vybírám. Hlavně nejvíc přes ty známý se ptám a ten internet. Noviny moc nečtu, protože noviny sou drahý a já na to nemám.

14. Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?

To je asi o mě. Že prostě musím jakoby překonat sama v sobě takovou tu nechuť, to mě nejvíc jakoby demotivuje, že v tomhle musím být na sebe přísná. A není to jakoby jednoduchý a přirozený, to mě chybí ta přirozenost a spontánnost, že se musím do toho nutit. Odvahu a překonat zábrany, strach a trému. Co jsem tak různě zkoušela ty výběrový řízení, jsem se toho ze začátku strašně bála, pak jsem zjistila, že to je furt dokola, taková jakoby fraška ty výběrový řízení a myslím si, že už to moc nemůžu ovlivnit. Jednak si myslím, že spousta lidí tam má svoje známý a nejsem ten takovej průbojnej typ, kterej by se chtěl za každou cenu někam dostat.

15. Jaký význam přisuzujete službě Celsuz - sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?

Já to vnímám velice pozitivně. Docela mě mrzí, že už to tu nebude. Protože když za půl roku přijdu o práci, nevím, kam se vrátím, fakt jako mě to hodně pomohlo. Za svou osobu musím říct, že sice jsem byla zpomalená ze začátku, než jsem to tak jako to... myslím si, že jsem našla sebevědomí, který jsem měla hodně utáplý. A hodně mě to pomohlo posunout se někam dál. Strašně obdivuju tu trpělivost všech těch lektorů a konzultantů, jak se nám věnují. Ale myslím si, že je to velice dobrá služba, mně to hodně pomohlo.

16. Jaké z aktivit služeb Celsuz – sociální rehabilitace jste využíval/a, využíváte?

Já jsem tady vlastně absolvovala téměř všechno, kromě toho modelového výběrového řízení, protože to jsem stihla udělat naostro. Takže téměř všechno co se dalo, ale ty stálý jakoby služby jsem využila všechny.

17. Z jakého důvodu jste chtěl/a využít službu Celsuz – sociální rehabilitace nebo těchto konkrétních aktivit?

Chodila jsem sem na kurz pracovník v sociálních službách a pak jsem se začala zajímat, co to vlastně Celsuz je a dostala jsem se sem přes výtvarnou dílnu.

A zjistila jsem, že tady nabízíte tuhleto pomoc. Neuměla jsem napsat životopis a tyhleto věci, tak to pro mě bylo fakt jako hodně důležitý.

Pro svůj osobní rozvoj. Tady jsem cítila bezpečí, že jsem si tady mohla dovolit dělat chyby, že mě to nikdo nevyčítá a že naopak mě ještě pomohl vidět ty chyby. Mně to pomohlo i co se týče sebevědomí, líp komunikovat. Víím, že mně to pomohlo a v tu pravou chvíli se to vybaví, když jsem něco řešila. Mám skripta, jsem za to hrozně ráda, že jsme dostali, určitě to není levná záležitost. Jenom pozitivně to vnímám všechno.

18. Co vnímáte jako přínos/zbytečnost, co Vám ve službě chybí?

Co mě chybí možná to, že je to takový víc anonymní, že se setkáváme na určité aktivitě a pak už se s těma lidma nevidám, i když jsme si dali všichni mejly a telefony. Nějak ta komunikace nefunguje, co si budem vykládat. Takže mě spíš chybí to následný setkání, někdy se třeba dělají ty besídky na vánoce nebo tak... přesto... Najednou se třeba někde něco rozjelo, pak ti lidi zmizeli, tak si říkám, že je to škoda. Že třeba nebylo to následný setkání.

Pro mě bylo přínosný všechno, co jsem tady absolvovala. Byli tu opravdu příjemní lidi, kteří tu službu nabízejí, citlivý lidi, kteří měli můj obdiv, hlavně když jsme měli skupinový věci a některý lidi opravdu nároční... jako že si dokázali zachovat tu profesionalitu. I kdyby je to vytočilo, tak to nedají znát, tam byla ta profesionalita, ta empatie, to jsem obdivovala a nějakým způsobem mě to i oslovovalo. Takhle bych chtěla taky umět komunikovat s lidma, to mě dělalo jako dobře. Nemůžu říct, že bych tu měla mít s někým nějaký konflikt... s lektorem, konzultantem, opravdu to bylo na vysoké profesionální úrovni, si myslím.

Respondent R4

1. Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?

Dost silnej. Noo..., když jsem měla toho partnera doma a nebyl v tom špitále, tak to šlo. Jsme jeli napůl a teďka jedu sama, takže nestíhám. Nestíhám finančně, finančně su na tom špatně.

2. Jaké oblasti ve Vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?

Co se týká jídla, drogerie a tak. Jako prostě takových těch základních věcí, tam mi to chybí no. Chodím furt ve stejným oblečení takže... nechodím jako nikam se oblíkat, nakupovat nějaký věci takže... jenom co se týká hlavně toho jídla.

3. Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“ zaměstnání?

No dost špatně. Hlavně kvůli těm financím no a taky kvůli tomu třeba... té seberealizaci a takovému nějakému... no prostě seberealizaci.

4. Jaký je Váš postoj k zaměstnání?

Kladný. Chtěla bych něco dělat, ale nemůžu no, krz zdraví.

5. Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k Vašemu zdraví?

Když jsem odcházela z práce, tak se to projevovalo velmi silně jako po té zdravotní stránce. Jsem byla víc na záchodě než někde jinde. No a teď se to zlepšilo, i doktorky byly spokojený s výsledky. Nebylo to tím, že jsem přišla o práci, ale tělo si řeklo.

6. Jak ovlivnila „ztráta“ zaměstnání Váš pohled na sebe samého?

Byla jsem a su dost pohodlná, vyhledávám si pohodlí doma a pokud nemusím nic dělat, tak nic nedělám no..

7. Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a o „ztrátě“ zaměstnání“?

Já jsem byla hodně nemocná tenkrát, tak jsem to vítala, jako jo. Brala jsem to jako vysvobození, protože jsme nemohla chodit do práce, furt jsem byla nemocná.

8. Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?

No hlavně to, abych měla důchod, takže finanční záležitosti.

9. Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (rodina, okruh přátel, partnerské vztahy, profesní skupina)

Moje sociální postavení se změnilo hodně. Protože když jsem chodila do práce, tak to bylo podstatně jiný, než když jsem teda o tu práci přišla. Tak rodina to pocítila nejvíc no. Přátele nevím, já žádný nemám. U partnera to vycházelo dobře.

10. Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?

Je to dost těžký, protože mám ty zkušenosti aji s ostatními lidmi, se kterými mluvím, že tu práci najít si, je velmi těžký. I když chtějí, tak si tu práci nenajdou.

11. Jaké jsou Vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?

Vůbec žádný.

12. Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?

Špatně. No je to zase ta finanční otázka, no hlavně je to finanční otázka.

13. Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?

Přes inzeráty, inzert expres, noviny. Nic jiného.

14. Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?

To zdraví.

15. Jaký význam přisuzujete službě Celsuz - sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?

Pozitivní, no líbí se mě přístup konzultantů. No, a že můžu docházet třeba do toho Entru a tam si hledat práci. Je to v pořádku, já su spokojená se službami.

16. Jaké z aktivit služeb Celsuz – sociální rehabilitace jste využíval/a, využíváte?

No první a druhý kurz toho počítače, pro pokročilý pro začátečníky a teď ten trénink paměti a ty konzultace.

17. Z jakého důvodu jste chtěl/a využít službu Celsuz – sociální rehabilitace nebo těchto konkrétních aktivit?

No aby mě právě pomohli najít tu práci, zatím se zdokonaluji, něco jsem se naučila.

18. Co vnímáte jako přínos/zbytečnost, co Vám ve službě chybí?

No mě tady nechybí nic. Přínos je tu určitě, určitě ano. Kladný přínos. No, že třeba nesedím doma, jdu sem za nějakou tou aktivitou a v něčem se zdokonaluju. V Entru trošku procvičuju, pak si chodím trénovat tu paměť, což je pro mě dost náročný. Ty konzultace mě taky dávají, dobře se mi mluví, mohu se vypovídat.

Respondent R5

1. Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?

No, tak já jsem úplně závislá na sociálních dávkách a hmotné nouze a ovlivňuje mě i to, v jakém čase mi dojdou ty dávky. Pokud oni mají možnost, že až do 30., tak se mně všechno tak jako oddaluje a hlavně je to placení za bydlení. Takže to vlastně má prioritu úplně ve všem. To si každý musí zažít jako jak z toho vyjít vlastně. Kdybych to řekla takhle.

2. Jaké oblasti ve Vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?

No tak ekonomická situace v závislosti na tom, jak su na těch dávkách, nebo i řeknu to takhle. Já už jsem vlastně se na to dostala, na tu hmotnou nouzi, když jsem byla na podpoře, protože výši podpory, když jsem měla já nevím... 8510 korun, zaplatit nájem a žít z toho, to se nedá.

Takže je to oblast bydlení a ještě něco?

Potom to ovlivňuje ty finance, vlastně z toho to ovlivňuje všechno. Po bydlení to je strava, základní hygienické potřeby, pak jsou různé opravy, lékaři a takhle. A vlastně dá se říct, že i na nějaký, kdybych se dále dovzdělávala, financovala si to, tak to není. Jako hodně to ovlivní člověka. Jako co mám známý, tak nedá se jít do kina, do divadla, nebo já nevím, tak na čem bych to tak ušetřila. Jako hladovět se nedá, základní věci taky člověk musí mít, jako ovlivní to tohle, takže pak ty kontakty jsou takový. Jako oni nějak se nad tím zamyslí a začnou toho člověka brát, tak můžou být takový, že třeba, že já si neplatím ty aktivity. Teďka Brno si udělalo ty muzea, moravský galerie a tak, tak jsem psala kamarádce, až bude mít volno, takže bysme mohli jít, protože ju to taky baví, že zase bysme mohly být v tom kontaktu. Jako já mám teď času hodně, ale úplně vím, že ty aktivity nemůžu mít. No a jako i takhle se to dá říct. Třeba když by mě, to je takovej jinej zdroj informací, základní televizní noviny a třeba Hydepark, že jako pro mě a pak nějaký dokumentární pořady, pokud se mi ta televize pokazí nebo shoří, takže člověk – i lednice je taková podstatná věc, pračka (že, i když tam se to dá ještě v ruce). Takže pokud si to má člověk pořizovat nebo něco, tak i v tomhle se to jako projevuje. Nedostatek financí.

3. Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“ zaměstnání?

Životní úroveň šla hodně dolů. Jednak i ten pocit takovej, že jste závislí na těch dávkách a vyloženě tady v tom státě je to takový, že, známe to z televize, je to opravdu, že ti lidi si nevymýšlí, že dostanou, pokud ty dávky nedojdou nebo mají nějaký větší nenadálý výdaje, třeba u lékaře, i tam si musí člověk něco připlatit, a ne jak se říká, že Vám napíše léky, ale k tomu jsou ještě dodatečný věci nebo některé věci, když potřebujete se dát dohromady, který už si platíte sama. Odloží Vám dávku, tak je to opravdu, jak říkají ti lidé, o přežití. Jako kdo se do toho nedostane, je mu to cizí jako nebo něco, ale... Protože ty dávky nechodí jako záraz, tam třeba to jde natřikrát, když je... A z toho nějak, když je člověk opravdu sám a tak je to takový... I vůči tomu, že je nový zákoník a je to ze zákona, takže když opomine, že opravdu teda si třeba řekne, kašlu na bydlení, dám si to třeba, kdo si nečistí v nouzi zuby nebo já nevím, tak se opravdu nedoplatí, protože je to podstatná věc pro člověka, tak dám si to jako na ten zub, takže tam bych řekla, že je vůči tomu hodně do zákona tady toho nového vůči těm lidem a dávkách, že vlastně když bydlíte u majitele, můžete skončit na té ulici. Tam je to jako velice nahraně a člověk se stává vlastně..., že je bez základního toho, od čeho se všechno dovíjí od toho bydlení. Že má byt, taky jako bydlení někdo může říct, že můžu bydlet v karavanu dneska. Ano, je to tak, ale když si vezmu takhle zaměstnání, tak je to taky různý, protože když jsem třeba slyšela, sociálně slabí takhle, tak člověk nedokáže pochopit, že nemáte na něco. A je to i navzájem ten vztah těch lidí, kteří jsou na tom lépe vůči nim, kteří spadli do té situace. Jako někteří to chápou, ale starší ročníky se k tomu staví tak, že se podivují.

4. Jaký je Váš postoj k zaměstnání?

Tak já bych velice ráda byla zaměstnaná, nebo – su pracovitý člověk. A hledá se to špatně a jako nevím. No...

5. Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k Vašemu zdraví?

Tak ztrátu zaměstnání vnímám tak, že se snažím s tím nějak vyrovnat, nesnažím se do toho propadat. Jako připustila jsem si, že prostě jsem na tom, jak su.

Že na věci nemám nebo i v mém okolí to беру tak, že buď mě moji známý vezmou tak, jak su na tom.

6. Jak ovlivnila „ztráta“ zaměstnání Váš pohled na sebe samého?

No, že se nestávám pasivní, jako že bych si řekla, su doma a nechodím do zaměstnání, můžu si dělat, co chci, nemusím ráno vstávat, tak tohle ne. Asi mě to ovlivňuje v tom, že zůstávám aktivní v hledání zaměstnání, i když člověk, jako se mu každé pohovor nepodaří, že mu to vyjde, prostě si hledám dál, čtu si inzeráty nebo různě se ptám. Pak když člověk zhruba vytyší situaci, tak třeba když jsem se ptala v obchodním domě Tesco v Avionu u pokladny, tak říkali, že jsou rádi, že možná je nebudou propouštět, takže tam už se tak neptám, jo jako. Tady tuhle aktivitu mám.. A využívám toho, že se snažím víc chodit ven, což je pro člověka podstatný, než když je zavřenej v prostoru. Prostě tomu nějak nepropadá. Jako snažit se a jinak se to dá říct – nějak si smysluplně vyplnit ten volný čas v rámci toho, že když nemám finance, tak nějak takhle.

7. Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a o „ztrátě“ zaměstnání“?

Tak tady k tomu, protože už je mi přes 50, ve výrobě jsem přes 30 roků a poprvé se to stalo v roce 89, když jsem skončila, no tak to bylo takový postupný, že se změnila doba a všechno. Jako postupně se mi podařilo pokaždý, že jsem našla práci ve výrobě, ale nějak jsem si na to zvykla, protože jak se říká, jako ty zakázky, jak se říká, zákazník je náš pán, takže, a velká konkurence na trhu, takže nikdo neví do druhýho dne, kdo Vám ty zakázky sebere, když to řeknu tak obecně, takže jsem se s tím smířila, protože je pravda, že ve firmě nás třeba chválili, všechno, jeden měsíc a druhý měsíc se to skončilo všechno. Je ale fakt, že v této firmě byly finance alespoň na nějaké úrovni, takže si člověk vydělal a když odcházel, tak ta podpora vypadala jinak než v současné době – ceny stouply, takže asi tak bych to řekla.

8. Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?

Hlavní motivy, abych měla z čeho žít, je fakt, že už vůči mému věku, každý máme postavené zdraví jinak.

Takže pokud budu mít zaměstnání, tak bych na tom byla lépe finančně a mohla bych si i zaplatit různé zdravotní úkony, třeba co se týče zubaře, protože tady tohle je velice potřebný, zuby, a bohužel, není to tak, jak se říká, že se doplácí. Ono je to náročný i pro zaměstnaný lidi. A potom další otázka třeba je podstatná pro nás nezaměstnaný, jako pro všechny věkové skupiny bych řekla, protože to tak dost sleduju, tak jsou odpracovaná léta. Tam je v současné době těch 35 let. A aby člověk alespoň tento základ měl, je pravda, že do důchodu je to ještě hodně dlouho, může se to ještě hodně změnit, ale i tohle ovlivní jako stárí člověka. No a je to taky taková, bych řekla, motivace záleží, co děláte, že tam máte činnost, u které se můžete i vyvíjet, protože technika jde dopředu, můžete se setkat s novými technologiemi, u některých firem, není to u všech teda. Je to takový kontakt se spolupracovníky.

9. Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (rodina, okruh přátel, partnerské vztahy, profesní skupina).

Tak jak říkám jo, tak jako já, protože su úplně sama, mně všichni v rodině umřeli relativně brzo, tak tu situaci mám takovou hodně jinačí, je nás málo, ale jako nejsou tak jako tady ve skupině lidí tak úplně osamocená. A prostě jak to tak vnímám, nevím, jestli je to dobře nebo ne, prostě jsem zjistila, že ze začátku nechci dávat tu moji úroveň, že na tom nejsou dobře, jak se říká diplomaticky, tak já nevím jako. Třeba příklad. Mně známí říkali, jestli bych šla do kina. Buď jsem se domluvila na čas ze začátku nebo jako tak nějak přijatelně, pak jsem o tom přemýšlela a říkala jsem si, no ale tak jako zkusím to říct jako upřímně, jo? Tak jsem prostě říkala, že na to nemám, že potřebuju peníze úplně na jiný věci. A pak už záleží, to se vztahuje k úplně jiným, když se setká člověk jako s druhou stranou. Záleží, jak ta strana to přijme potom, no. Je pravda, když to vezmu ještě jinak, jakože když jsem chodila do zaměstnání a byla jsem úplně sama. Nebo sama ne, to žila ještě maminka, u které se postupně začala objevovat Alzheimerova choroba, prostě musela jsem to řešit a všechno a jedna paní byla starší ode mě, jestli jí tehdy bylo 55, tak mi říkala, když jsem ji žádala o umístění do domova, tak jako se vyjádřila v tom smyslu, že já su jako sociální případ, že mám přednost, i když tam mám žádost krátce.

Tak jako já jsem se necítila s tím, že bych byla něco míň nebo takhle, ale v okolí jsem cítila takový zvláštní pohled od některých lidí jako, to se nedá slovy, nebo neumím to popsat, takový nevím, takže asi takhle.

10. Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?

No v dnešní době, protože se o to zajímám, aji když jsem chodila do zaměstnání, tak jsem nezůstávala tak jako nečinná, abych měla přehled, jak to vypadá na pracovním trhu, tak bych řekla, že situace je mnohem horší než, jak říkají někteří, před sedmi lety. A je nás hodně, kteří se snažíme, jako máme snahu, ale není daný jako, když nastoupíte do zaměstnání, nemáte, a můžete být sebelepší, jak se lidově říká vyhráno, budete tam, ale ono je to o jiných věcech asi.

Já i když nastupuji někde do zaměstnání nebo doufám, že teda někde nastoupím, takže se snažím být taková, jaká su jako základem, a bohužel tady těm vlivným nebudu vyhovovat, tak pokud odejdu, tak se nesnažím tím psychicky nějak zatěžovat a cítit se méněcenná. Řekla bych, že by to mělo smysl i pro lidi, aby to nebrali tak vážně, netrápili se s tím, protože je to zbytečný, ničemu to nepomůže a člověk by si měl vážit toho, jaký je v tom základu.

11. Jaké jsou Vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?

Hm. Tak potřeby. Měla jsem potřeby. Samozřejmě, protože jak se všechno vyvíjí, tak šel i internet. Jako já i když dělám v elektro, tak tohle mě nějak netáhlo moc a díky nezaměstnanosti a v dnešní době to už ani jinak nejde vůči informovanosti. A internet dává hodně moc lidem, kdo s tím umí pracovat a mají přístup, tak díky tomu jsem se přihlásila do Celsuzu, kde mně vyšli, ale ne jenom mně, ale vyšli všem hodně vstříc, měli s náma trpělivost, dobrý podklady učební, který nám nabídli a vědomosti a tak jsem se to naučila. Ovládám internet, Word a další a za to jsem hrozně vděčná a v životě mi to pomáhá hrozně moc, jak při hledání práce, tak i v jiných věcech. No a jinak je to všechno o financích.

Kdybych měla finance, tak bych chodila na jazykovou školu, bych třeba chodila na konverzační němčinu nebo tak. Jako pokud bych v tom volném čase finance měla, tak bych si to asi dávala do takovýho sebevzdělání. A někdy říkám, když se hledá práce, je to o tom být ve správnou dobu na správném místě a potom už je to takový.

Ale nechci nějak tím, že su nezaměstnaná nebo něco, zůstat v takovém nějakým tom, v té nečinnosti. Snažím se, ono to není jednoduchý, ale snažím se nějak, ale díky internetu je to opravdu, že když to jde, tak záleží, co koho zajímá, tam je to hodně všestranný. Takže tam se člověk tak jako rozvíjí. Jako vědomosti, protože dnešní doba, to je, to už se jinak ani nedá bez toho. A jako co jsem slyšela v okolí, kdo si hledá zaměstnání, tak už i firmy, ale to je taky třeba deset let pozpátku, že měli inzerát a postupně přišlo 40 lidí a tak, takže tím nadšení nebyli, ono se to organizuje jinak dneska. Takže ten internet dneska, když si to tam napíšete mejlem, tak pro ně je to lepší a takový, že si to můžou tak nějak lépe zorganizovat.

Pro mnoho lidí, kteří to neumí, a hlavně – můžete to umět, ale musíte to mít dostupný, tak je to bych řekla, takový můj postřeh je, že ti lidi se dostávají tak trochu na okraj. Mimo ten hlavní výběr těch pracovníků. Jako nechci nějak jako to, ale je pravda, že každý v dnešní době není daný, že v každé rodině je počítač, někde to taky není, a bohužel ti, kdo to nemají, tak se dostávají mimo tu základní skupinu tady těch lidí toho užšího výběru. I když dneska získat zaměstnání je hodně o tom, ale to jsem náhodou zaslechla v tramvaji, že jely paní, pravděpodobně byly z oboru prodavač, a nějak tam taky řešily tu zaměstnanost, a já teď nevím, jestli správně vystihnu tu myšlenku, že aby třeba získala zaměstnání někde, že je lepší, když tam už mají někoho známýho, kdo tam pracuje. Že už se někde taky ptala na prodavačku a oni jí říkají – a vy už tu někde máte známýho, kdo tu pracuje, takže i tohle možná ovlivňuje nástup nezaměstnanýho do práce.

12. Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?

No, snažím se vyrovnat hodně. Moc z toho nadšená nejsu, protože je to i věkem, ale. Snažím se tomu nepropadnout, a proto se vždycky snažím vymyslet nějakou tu činnost nebo co nejvíc využít ten den. Ale třeba i díky internetu, anebo když ještě nebyl tolik dostupný, tak já jsem si třeba četla.

Takže když to vezmu za Evropu a za všechno, tak ty davy těch nezaměstnaných, přece ti lidi se snaží nějak žít, i když ten člověk může sklouznout do toho, že třeba má takovou krizi. Je to bohužel takový smutný, prostě že někteří lidi to nezvládnou. Já říkám, nemají v ten moment u sebe někoho nebo někdo se neotevře slovně, on to má v sobě a ten člověk se třeba někomu otevřel, že si sáhnul na život, ale snažit se s tím prostě naučit žít. No a není to jednoduchý.

13. Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?

No na internetu. Jako když jdu náhodou kolem, tak si přečtu třeba na úřadu práce, na tu vývěsku se podívám případně. Třeba jsem zkoušela, dřív měli lístky. Tehdy ještě platilo, že příjmu prodavačky, tak jenom informačně, tak jsem se tam třeba zastavila. Jako jestli mám nějakou šanci u nich, když nejdu z oboru, nebo takhle. No tak přes známý asi ne. Já jich teď tolik nemám. Nebo co jsem tak narazila, to bylo třeba loni, že třeba jsme se z deváté třídy neviděli, dá se říct 30 let, tak díky tomu jsme se potkali, protože jsme nezaměstnaní a je jedno, jestli jsme středoškoláci, vysokoškoláci. A prostě i z toho hovoru nebo takhle, to jako vnímám tak, že my jsme generace, která to nejvíce odskáče. Protože do důchodu daleko.

14. Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?

To nevím. Hlavně ty finance.

A tím by to pro Vás bylo líp zvládnutelný?

Určitě by to bylo pro mě víc zvládnutelný. Protože já nevím, ale takový příklad. Jste na sociálních dávkách v hmotné nouzi – ty chodí natřikrát – co musím dát – zaplatit bydlení. Není přesné datum, kdy ta dávka vyjde. V půlce měsíce třeba. Já hledám zaměstnání a každá firma má jiné požadavky na Vás a třeba budou chtít, abych si koupila nějaké oblečení. Musím dojíždět z místa bydliště. A nastane situace, z čeho to mám jako platit. Protože třeba páska nepřišla, jo? Nebo záleží, ale nevím, jestli se to k tomu taky vztahuje. Někdy je výhoda, že si můžete půjčit, ale lidi neradi půjčují, protože i když jsou zaměstnaní, nejsou na tom dobře a můžete se do toho zamotat. Můžete říct firmě, že potřebujete najít řešení, ale firmu to nezajímá.

Ale můžete se tomu postavit. I tohle je vlastně takový, řekla bych, může být pro někoho mínus, než najde zaměstnání.

15. Jaký význam přisuzujete službě Celsuz - sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?

Takže já to vnímám z hlediska toho, jak jsem na tom, velice pozitivně. Jednak je tu možnost pohovoru s pracovníky, kteří k tomu opravdu mají vztah. Není to jak na úřadě, tam je to jiný, takový odměřený. Snaží se Vám tu situaci, když máte jakékoli připomínky, tak co nejvíc vyjasnit, probrat to s váma. A mohou Vám pomoci a řekla bych, že aji ... všestranná pomoc. Každý tu pomoc potřebuje jinak. Někdo se potřebuje psychicky zorientovat v tom, aby do toho nepropadl, i když si člověk myslí, že to zvládá, tak tu psychiku šidí. Ale to se týká i jiných problémů. Myslíte si, že to zvládáte a pak se to ozve. Takže bych řekla, že je to velice pozitivní tady. Ale jsme každý jiný, záleží, co si v tom každý najde. Vnímá to jinak.

A já jsem si našla tady v tom hodně. Protože mi pomohli v tom, než jsem se to naučila všechno, tak jsem je radši požádala, abych neudělala chybu, kdybych posílala životopis, abych si to třeba špatně neuklepla, špatně neodklikla. Pak je tu ta služba, abych se v tom psychicky, jak to jen mám říct, začala potápět nebo nějak takhle, že může jít člověk k psychologovi, což v dnešní době bych řekla, že je to trochu na ústupu, že tam lidi nechodí a možná. Ale jako fakt to pomůže, ale jak se říká, ten člověk si musí s tím psychologem, jakože sednout, tak i tohle na to má vliv, ale i takhle se to jako dá využít tady ta služba. Pokud člověk tu potřebu má. I když tady ty sociální pracovnice se snaží hodně, ale chce to k nim získat takovou tu důvěru, jo?

Tak tam je to vždycky o té důvěře.

Jo, je to, ale je pravda, že všichni se neotevřou.

Ono je to ale přirozený.

Je to přirozený, ale když je člověk na úřadě práce, tak ty pracovnice si to neuvědomují, ale i ti, co tam padli, mají zájem pracovat, ale ta situace, aby se s tím srovnali, finančně, tak ten tlak je takový. Jako hledáte zaměstnání, ale pořád je to tam o tom, čemu dáte přednost jako. Kam ty peníze půjdou.

Nebo tady jste v tlaku a řekla bych, že tam to lidem nepřidá na psychice, takže tady v té rehabilitaci je to hodně pozitivní a je tady hrozně moc takových možností, kde se člověk může tak nějak zorientovat nebo nevím, jak to mám říct. No, který mu pomůžou, pokud má zájem, jako nějak si tu situaci řešit, jednak se srovnat s tou situací. Aby tomu nepropadl, ono to není jednoduchý. Jste někdy na pokraji. Vidíte, jak to funguje tady v tom státě. Jako pokud bydlíte i v bytě, tak ti lidi můžou rychle sklouznout, jakože budou bez domova, a když jste potom úplně bez bydlení, tak já to řeknu, z toho dna dostat se trochu nahoru není vůbec jednoduchý. I když se snaží třeba, jako to jsem taky četla v časopise, že snad deseti lidem, kteří tam neměli byty, dali všeobecně prospěšný práce, že se snaží jim jako pomoci dostat se z toho dna, ale tvrdost těch dávek, že chodí všelijak, lidi se kvůli tomu dostávají do těch platebních neschopností, tak zas to ty lidi tam tlačí, takže podle mě tady v tom by bylo potřeba to nějak změnit. To už není vina člověka.

16. Jaké z aktivit služeb Celsuz – sociální rehabilitace jste využíval/a, využíváte?

Využila jsem toho, že si tady můžu mít kontakt s konzultantem, který má největší přehled, co mi může nabídnout, může to se mnou zkonzultovat. Takže to je přínos. Další přínos je v tom, že se tady můžu vzdělávat, nejen ten počítač, je to i komunikace, trénování paměti, že tady byl ten právník, to jako hodně lilem pomáhá tady. Tam jsme se taky setkali, byla to taková volná konverzace, nebylo to nic nuceného, stísněného prostě. Je to uvolněný, není tady žádná povýšenost vůbec a je to takový, že prostě díky té otevřenosti a uvolněnosti zjistíte, že třeba když jsme měli ty právní přednášky, že podobně je nás tady na to plno, že je to prostě na tom státě, jak špatně to tady funguje.

Takže tady mi to dává hodně i v tom, že když třeba nastoupím do zaměstnání, tak jak tomu říkáte, něco jako ochranná ruka, že ještě tři měsíce se tady člověk může obrátit na ně a tak. A pokud to člověk nevzdává, tak ta spolupráce je velmi smysluplná pomáhá to určitě lidem, jak to mám říct, jako řeknu to za sebe. Je to takový velice psychický, jako plus jo. Že vlastně tady v tom státě jako je nějaký organizace, kdo má zájem tady o ty lidi. Ale jako pravdu zájem, jo?

A bylo by škoda, kdyby tohle zaniklo. Já si myslím, že do budoucna, když ti bude v celé Evropě, tak je nás čím dál víc těch snaživých. Neříkám, že kdo je šťastnej, nemusí chodit do práce, tam něco dostanu. Takže bych řekla, že tady ti lidi to nevyhledávají, ale opravdu tady ti snaživí nebo co mají zájem a všechno, že jim to pomůže. Rozhodně by to nemělo zmizet, mělo by toho být víc, ale všechno je dneska otázka peněz, ale možná ty, co plynou ze státu, kdyby šly trochu tady do těch organizací, tak jako by to bylo takový, že opravdu tam ten výsledek je, než co někdy utrácí stát, kam je dává, a výsledek není.

17. Z jakého důvodu jste chtěl/a využít službu Celsuz – sociální rehabilitace nebo těchto konkrétních aktivit?

No hlavně proto, abych mohla získat zaměstnání. Tady se nás setkalo víc, kdo máme ten problém snaživých a všechno. A asi všichni jsme sem šli ohledně zaměstnání, ale je to tady takový jiný, jako snaží se tady lidem porozumět, pomoci jim v takových těch svízelných situacích, jestli se to tak dá říct, ale je to o tom, že člověk tady našel i tu druhou stranu, která se snaží a která je tady v té společnosti potřeba. Nenechat ty snaživý lidi upadnout nebo...

Nabídnout jim tu ruku v podstatě.

No, taková ta nabídnutá ruka, ale jakože takový to upřímně. Tady ti pracovníci jsou opravdu na správných místech, jak se říká. Ten výsledek tady je jiný. Co mi pomůže, že mě třeba úřad práce pošle na kurz počítačový, je to na týden třeba, že se třeba probírá, bereme Excel, promítá se to na stěně, nevidím tam ani řádek, ani sloupec, nebo ve Wordu, že jsme se to učili na noteboocích, jsem se zeptala, kam si mám kliknout, kdybych tam chtěla něco upravit. Tak já nevím, když jdu na základy počítače, že prostě se to nemůžu dozvědět. Tady ty vědomosti – za týden se to ani nedalo. Těžko říct, kolik to stálo, určitě to nebylo levný, ale i výsledek toho, jak nás přezkoušeli, tak ty vědomosti, pokud bych se měla jít uplatnit na trh práce, tak to nešlo. Jako třeba když měl někdo nějakou připomínku k programu, tak nám vyučující říkal, ať si nás pak zaměstnavatel proškolí sám.

Oproti tomu třeba, tady v té sociální rehabilitaci v Celsuzu, ty vědomosti, které jsme získali, se nemusím stydět, že se prokáží před nastoupením osvědčením, co jsme získali, vím, že se můžu čím dál víc i rozvíjet. Ale to je známý, vy máte ty dobré základy, z toho se dá už stavět a všechno.

18. Co vnímáte jako přínos/zbytečnost, co Vám ve službě chybí?

Tak vzhledem k tomu, že už su tady pomale rok, jako byla jsem v různých tady těch kurzech, co nabízí Celsuz, tak řekla bych to i za všechny, že to tady mělo velký přínos, byli spokojeni, ba naopak třeba v oboru právním, na právních přednáškách by byli lidé rádi, kdyby toho bylo ještě víc, protože v dnešní době bych řekla, že právo je všechno. Je třeba si to vybojovat, aby to mělo třeba pozitivní konec, když se člověk ozývá. U psychologa bych nebyla, ale řekla bych, že je to taky pozitivní takový. Jako snaží se tady sebevíc, ale řekla bych, že kdyby měli ještě větší finanční možnosti, tak člověk netuší, kam až by se ta spolupráce dala rozvinout pro nás, takže je to všechno o financích tady, takže by nám mohli nabídnout ještě víc. Jako já jsem taky netušila, já jsem šla semka, aby mě pomohli zvládnout ten internet, abych se to naučila zvládnout všechno, napsat si to, protože doba je jiná, tady chtěou životopis, průvodní dopis a kdybych spadla úplně, netušila jsem, že si můžu zajít k psychologovi, že tady můžu jít do právní poradny a plno dalších. Nechci to teda nijak rozšiřovat, co všechno se tady nabízí. Takže je to vlastně všechno o financích, aby to tu zvládali. Ale jako všichni pracovníci, co tu jsou na správných místech a všichni se snaží co nejvíc, řekla bych, celý Celsuz.

Respondent R6

1. Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?

No špatný, protože jako jsem v situaci, kdy manžel jako nakoupí ten velké nákup, ale ty hlavní potraviny musím řešit já a tam je to pak problém jo že je to takový doprošování než abych měla svůj příjem. Mám hodně pojistek – životní, důchodový, to mě odmítá platit, to vždycky musím nějak nalízt. A dát to tam.

2. Jaké oblasti ve Vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?

Je to myslím si i psychicky, prostě ráda bych pracovala, teď už jsem se i dozvěděla, že mají pocit, že se mě nechce dělat, ale vono je to opravdu těžký. Teď jsem vlastně měla tu brigádu a v pátek mě řekli, že si budou ještě vybírat, že nemám chodit. Ty podmínky jsou dneska úplně jiný, než jsme měli my před třiceti letama. Každý měsíc musím i dát na ty pojistky, mám to tam už 17 let, tak se mě to nechce rušit, doba důchodu se blíží...I kdybych si měla pučit od rodičů, tak to nezruším... Manžel má pocit, že se mi nechce dělat... Je to takový poslední dobou stresový...

3. Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“ zaměstnání?

Jako životní úroveň... když je potřeba cokoli zaplatit, tak na druhou stranu musím říct... manžel opravdu zaplatí, když přijdu s prosíkem, tak nějakou korunu pustí. Já jsem nikdy nebyla z těch lidí, že bych o výplatě běžela a koupila si hadřík. Na ty základní potraviny máme, i na dovolenou můžeme jet. Manžel vydělává docela slušný peníze, takže tak....nemám ráda doprošování, buď na to mám nebo nemám. Byli jsme na tom daleko hůř.

4. Jaký je Váš postoj k zaměstnání?

No, jako já bych strašně ráda pracovala jo. Jsou profese, který by se mně líbily, ale nemám na ně kvalifikaci a i když budu někde na nějakou rekvalifikaci, tak si zas tak dalece nevěřím, abych mohla tu práci vykonávat. Já se práce prostě nebojím ☺.

5. Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k Vašemu zdraví?

Jako začínají se objevovat problémy, ale není to nějak hrozný.

6. Jak ovlivnila „ztráta“ zaměstnání Váš pohled na sebe samého?

Noo, asi si přestávám věřit. Je tam takový jako..., jak bych to řekla..., nejistota... jestli je to tím, že už člověk přemýšlí, jak se na mě budou dívat, jak mě ten kolektiv veme.

7. Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a o „ztrátě“ zaměstnání“?

Svobodně, od té pošty... svobodně.

8. Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?

Hlavně bejt soběstačná, co se týče financí. Prostě když se mě někdo zeptá... tak bejt na tu práci jakoby hrdá. Prostě že mám práci, že tu práci můžu dělat a že mě naplňuje.

9. Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (rodina, okruh přátel, partnerské vztahy, profesní skupina).

Jako ze začátku když sem odešla, každej mi to záviděl, jee ty se máš, ty si odpočineš. Ale jako na druhou stranu teď poslední dobou mám pocit, že si sice z toho dělají srandu, ale člověk vycítí tu ironii – já musím chodit do práce a ty seš doma.

10. Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?

No není to pokaždý pravda. Defakto budou to skoro dva roky, co budu doma. Toho prvního půl roku jsem nehledala práci, odpočívala jsem. Na jednu stranu jsem byla strašně ráda, že jsem odešla, to tak ze mě psychicky spadlo takovej ten nátlak. Ale teď poslední dobou, hledám. Chodím se ptát a vidíte takový to... už vám je 50, už jste starší...

11. Jaké jsou Vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?

Vůbec aby společnost se dívala i na nás starší, jakmile řeknete, že už je vám 50 roků, no tak... víte... ehm. Přitom zastanu spoustu práce. Mám pocit, že nejen věk, ale i postava hraje roli, jak se na to ten zaměstnavatel dívá, jako už jsem se s tím setkala...

12. Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?

Já bych řekla, že to neřeším, opravdu asi..., kdybych byla v jiný finanční situaci asi bych to řešila. Možná bych z toho nespala, měla psychický nějaký to..., ale popravdě řečeno to neřeším. Buď ta práce přijde, která mě jakoby do konce toho pracovního procesu nadchne a budu schopná ji dělat, ale nechci zase dělat práci, která mě nebude naplňovat a která mě bude deptat. Teď budu brát jakoukoli práci, ale dneska už si říkám, není to tom mít jakoukoli práci a v ní setrvat a nervovat se. To zas mi za to nestojí.

13. Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?

Chodím se ptát takhle po obchodech, na internetu a mám nastavený asi tři portály, ze kterých mi chodí jako nabídky, takže když mě ta práce zaujme nebo si říkám, že bych ji mohla zkusit vykonávat, tak na to se snažím okamžitě odpovědět. A nebo přes známý, ale vono i přes ně, je to takový...

14. Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?

Když budu mít práci, budu soběstačná a můžu si koupit kosmetiku a nemusím nad tím přemýšlet, můžu si jít do cvičení, můžu si jít na masáž a nemusím přemýšlet...

15. Jaký význam přisuzujete službě Celsuz - sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?

Já si myslím, že je to velice dobrá služba, protože tak, jak kdysi před lety jsem byla chvíli na pracovním úřadě, tak jsem měla pocit, že pro nás nezaměstnaný začli něco dělat, jo, že měli snahu nabízet.

Dneska jako mám pocit, že se tam jako vůbec přijdeme se nahlásit, tak je otravujeme. Kdežto tady u Vás, vím, že když tu jakoukoli radu budu potřebovat, tak že můžu kdykoli zavolat, kdykoli přijít...řeknete ano mám čas, nebo máte klienta, můžete počkat, přijít zítra, probereme to, udělám si na Vás čas. Řekla bych, že jsem se s takovou ochotou ještě nesetkala, co se týče těch služeb nejen, prostě... takový rodinný... Za tu dobu jsem se nesetkala s tím, že bych slyšela - ne to nejde. Nabídla jste i jiné varianty, podle situace.

16. Jaké z aktivit služeb Celsuz – sociální rehabilitace jste využíval/a, využíváte?

Využila jsem ty počítače, to jsem byla ráda. Asi je nikdy pro svoji práci nevyužiju, ale tak jako pro svoji potřebu, že tam člověk jako víc může jako jinak hledat, než to měl nastavený. A umí si s tím počítačem poradit. A pak ještě chci ten životopis a motivační dopis abychom se na něho koukli.

17. Z jakého důvodu jste chtěl/a využít službu Celsuz – sociální rehabilitace nebo těchto konkrétních aktivit?

Je to i z důvodu pracovního, protože dneska je doba taková, že i ten pomalu uklizeč potřebuje ke své práci ten počítač, stejně ty základy počítače chtějí. Třeba pak bude větší šance si tu práci i nalízt.

18. Co vnímáte jako přínos/zbytečnost, co Vám ve službě chybí?

Toto nemůžu porovnat, jestli mě něco chybí. Přínos možná to bude lepší pro to hledání té práce. Víam, že nabízíte i další kurzy krom toho počítačovýho. Možná v budoucnu řeknu ano, chtěla bych se přihlásit na to psaní 10, uvidím dle situace.

Krátkodobě nezaměstnaní

Respondent R1

1. Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?

No měla hodně velký vliv, protože já vlastně, že jsem neměl odpracovanej rok v té minulé práci, tak jsem neměl nárok na podporu, takže jsem si byl zažádat o dávky hmotné nouze, jo což obnáší 3400 a díky tomu, že jsem byl rok zpátky na dávkách hmotné nouze a nestíhal jsem platit alimenty, zažádal jsem u soudu, tam mi to zamítli to snížení. Tak mě vznikl dluh na výživným. Ještě mám starý splátky, co jsem měl půjčku kdysi dávno. Ta přítelkyně, co u ní bydlím, má strach mi napsat trvalé bydliště, takže nemůžu žádat o příspěvek na bydlení.

2. Jaké oblasti ve Vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?

Ty finanční otázky to je... Nemůžu splácet půjčku, nájem, nemám z čeho platit alimenty, taky mám nějaký své potřeby, tak nemůžu no...

3. Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“ zaměstnání?

No tak díky tomu, že mám občas brigádu, tak funguji díky nim. Ohledně hledání práce.. padesátka na krku, to už se se mnou prakticky nikdo nebaví. Nehledě na to, že když jsem třeba někam zavolal, tak mě řekl, že během několika hodin, co vyšel ten inzerát, tak jsem byl dvoustý uchazeč na jedno místo. Jakmile se podívá, tak se samozřejmě poohlídne po mladším.

4. Jaký je Váš postoj k zaměstnání?

Já pokud jsem vykonával nějaké zaměstnání, tak většinou nebyly problémy se mnou, neměl jsem žádný absence, co jsem dostával úkoly, tak nebyl problém. Mohl jsem být do večera do noci. Absolutní problém mi to nedělalo.

5. Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k Vašemu zdraví?

Žádné zdravotní potíže se neobjevili, v pohodě.

6. Jak ovlivnila „ztráta“ zaměstnání Váš pohled na sebe samého?

Nijak, asi jako věřím, že dobrej su.

7. Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a o „ztrátě“ zaměstnání“?

No byl to pro mě šok, protože to bylo pár dní zpátky, co jsme se domlouvali, že budu mít jinou pozici. Kluci na dílně z toho byly v šoku, že teda zrovna já. Tam byli jiní adepti, já byl ochoten dělat přesčasy, zůstat dýl, absolutně bez problémů, já jsem byl volnej, klidně do večera jsem zůstal, když bylo potřeba udělat.

8. Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?

Tak já su jako zvyklej odmalinka pracovat, mě práce nikdy nevadila. Hlavně asi ta finanční stránka. Práce řidiče mě strašně baví, je to prostě koníček a práce dohromady.

9. Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (rodina, okruh přátel, partnerské vztahy, profesní skupina)

Přítelkyně z toho byla v první chvíli hodně zklamaná, spíš ale jak to budeme zvládat všechno. Ale sehnal jsem si tu brigádu, tak zatím tak. Z bývalé práce si chodíme sednout, takže v pohodě.

10. Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?

Tak jako já myslím, že jo. Je to dost složitější, jak su starší, tak se na mě pohlíží...asi nejsu dost produktivní. Tady bych jako trošku otazník, už to tak možná moc není pravda.

11. Jaké jsou Vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?

Mám jenom béčko řidičák a chtěl bych minimálně céčko. A nějakěj počítačovej kurz, protože když se hlásím na toho skladníka, tak po mě chcou Word, Excel a tady to. Su tady teda přihlášeněj.

12. Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?

Jako joo, já to беру tak nějak sportovně. Nějak bylo, nějak bude, nehroučím se z toho.

13. Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?

Hodně ten internet, teďka budu zkoušet dávat životopisy na firmy přímo osobně. Myslím, že bude nejlepší, když se tam přímo objevím osobně, protože když jim tam přijde 250 odpovědí, tak si myslím, že se na ně ani nedívají. Nejlepší možnost, jak si sehnat práci, je v dnešní době přes známý. A přítelkyně dost čte, tak to hlídá z tisku.

14. Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?

Já to mám v pohodě.

15. Jaký význam přisuzujete službě Celsuz - sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?

Já hledám všechny cesty, využívám všechny možnosti, který jsou k dispozici. Přínos vidím, byl jsem na Entru, kde jsem si hledal práci. Mohl jsem si zavolat hnedka na tu nabídku.

16. Jaké z aktivit služeb Celsuz – sociální rehabilitace jste využíval/a, využíváte?

Využívám Entr, s kolegyní teďka spravíme ten životopis, abych si ho mohl donést po těch firmách a potom něco s tím pohovorem, nějaké otázky k tomu joo.

17. Z jakého důvodu jste chtěl/a využít službu Celsuz – sociální rehabilitace nebo těchto konkrétních aktivit?

No hlavně ten počítačovej kurz a ty pohovory mě docela zaujaly.

18. Co vnímáte jako přínos/zbytečnost, co Vám ve službě chybí?

Zbytečnost určitě né, to rozhodně ne. To jsou všechno fajn věci, který se dají využít. Pro mě je největší přínos ty konzultace, kde zjišťuji, co se všechno dá. Dostanu nějakou odpověď, která mě zaujme, čeho se můžu chytit, mám možnost nových a nových informací, o kterých v souvislosti s tou prací nevím.

Respondent R2

1. Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?

No dost zásadní. My jsme s partnerem počítali s tím, že budeme mít vyšší příjem. Partner je zahraniční student, my jsme dostávali stipendium v rámci toho, že studuje tady, ale v té době kdy začal navazovat PhD. studium tady, tak u nich začali nepokoje, tak se zastavili veškerý stipendia, který nebyly schválený. Takže vlastně mám o nějakých deset tisíc míň, než jsme počítali. Ale už jsme měli nájem a tam jsme troskotali na tom, že jsme nebyli schopni ufinancovat to přestěhování. Takže veškerý peníze, který on domů přinese, padnou na nájem víceméně. Je to všechno dohromady no. Jakým způsobem se mám přestěhovat, když nemám na to, abych se přestěhovala, na druhou stranu pokud by se to snížilo jen o tisícovku nebo dvě, tak by to zas tak zásadní rozdíl nebyl, výrazný ušetření by to nepřineslo.

2. Jaké oblasti ve Vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?

Tak my jsme byli finančně špatně na tom už před tím. Teď už to spíš začíná být hra, jak opravdu ty základní potřeby, abychom měli na jídlo, jestli budeme mít na lítačku...

3. Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“ zaměstnání?

No tak jako kromě toho, že teďka začínám řešit tady ty věci, tak si myslím, že zas tak špatně na tom nejsme. Máme kde bydlet, máme co jíst, oblečení taky máme, neřekla bych, že jsme na tom nějak vyloženě špatně. Lehce podprůměr možná, ale že to není vyloženě nějak tragický.

4. Jaký je Váš postoj k zaměstnání?

No, tak z toho mám trošku strach, jednání s lidma, mám hrůzu z toho, že kdyby mě někam postavili, tak si nejsem jistá. Jo jako tak potřebovala bych být mezi lidma, aby mě to nutilo tak nějak něco dělat, jo to mě baví.

5. Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k Vašemu zdraví?

Tak určitě je to stres, z toho vyplývají další věci, že mám bloklou krční páteř, že v noci blbě spím, že víc šedivým, že jsem podrážděnější, depresivnější. To mi přijde, že to souvisí s tím stresem.

6. Jak ovlivnila „ztráta“ zaměstnání Váš pohled na sebe samého?

Já bych řekla, že asi nijak zásadně, jako já v tomhle nemám pocit viny, takže jako to беру prostě s tím, že... mě spíš připadá deprimující, že pořád hledám a nenacházím. Ale jako, že by to nějak zásadně změnilo pohled na mě samotnou... Jako začla jsem si o sobě myslet, že jsem hloupější.

7. Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a o „ztrátě“ zaměstnání“?

No bylo to nepříjemný, my kdybychom zůstali v Praze, tak bych měla možnost si přivydělat. Udržovala bych se v oboru, byla bych v kontaktu s lidma. Já jsem tam dělala 11 roků, práce mě bavila, ale mě to tak nenaplňovalo.

8. Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?

No víceméně ty finanční převažují. Tak, že bych to potřebovala vyloženě k realizaci to asi ne, ale asi tam bude takový to nějaký pocit být mezi lidma, komunikovat, to jako jo.

9. Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (rodina, okruh přátel, partnerské vztahy, profesní skupina)

Tak tím, že mám partnera jiné národnosti, tam je to docela divočina s tím postavením. Ale to možná nesouvisí až tak moc. Možná kdybych vydělávala, tak samozřejmě by nám to dřelo víc a jinak než teďka, teď momentálně on má na mě tu páku, že nás živí, takže já bych měla být poslušná (smích). Samozřejmě já s tím nesouhlasím. No, ale kdybych vydělávala, tak by se našly jiný věci, protože on má to očekávání, že ta žena bude taková. Ale nějak výrazně..., ale mě ty změny přišly s tím přestěhování. Všechny kamarádky jsou zvyklý, že nemám peníze (smích).

10. Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?

Hmm, no, já bych řekla, že v tom asi je velikej kus pravdy, ale myslím si, že člověk musí být dostatečně drzý a sebevědomý. Jakože když je člověk stydlivý, tak asi mu to nejde úplně. To vidím sama za sebe. Já si uvědomuju, že mám určitě možnosti, že kdybych víc chodila a byla průraznější, tak asi bych se mohla protlačit někam. Nebo tak, možná bych byla drzejší, ptala bych se tam, kde já se bojím zeptat, že mě je to blbý se jít zeptat. I vůbec, jen se chodit ptát každé týden do Kauflandu. Je mě jasné, že tam mají svoji složku pracovníků a když tam zrovna někdo přijde a zeptá se, tak počítám, že vezmou zrovna jeho, místo aby hledali někde ve složce. Takže možná tady tohle tam určitě bude, ale nebude to nejspíš na to, že bych si mohla vybírat, jaké zaměstnání chci.

11. Jaké jsou Vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?

Tak pro mě je spíš to, že mám úzce specializovaný vzdělání a praxi. No možná nějaká rekvalifikace by mně pomohla v tom smyslu, že ten zaměstnavatel by se na to díval jinak. Ale to je zas takový, že když bych šla do té administrativy, ke které mám relativně nejbliž, protože jsme dělala s počítačem, tak tam je zas tak vysoká nabídka, že si zas ten zaměstnavatel šáhne po někom, kdo zas má nějaký zkušenosti, než ten, kdo má rekvalifikaci. Takže to zas nevím.

12. Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?

Já s tím problém nemám, mám spíš obavy, jak to potom budu zvládat, když budu mít zaměstnání, budu utahaná, zvládat domácnost.

13. Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?

Víceméně hlavně přes internet. Oběhla jsem si pár těch nějakých..., když jedem někde kolem...Alberty, Kauflandy. Už nás žene nouze do toho, že bych šla i do nějaké krátkodobé brigády, abychom si nějaké ty peníze přivydělali. Ale jako víceméně ano...ten internet. Jsem zkoušela nabízet hlídání dětí, nebo přes ty úřady práce, co tam mají ty volný místa, různý jobsi a tady to. Respektive jsem rozesílala emajly, že jsem se nabízela sama, to je hrozný ale...

14. Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?

Asi by mi možná pomohlo, když bych měla mít možnost... nějakou krátkodobou povinnost, abych se zase zaběhla zpátky do toho systému „musím stíhat“.

15. Jaký význam přisuzujete službě Celsuz - sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?

Hmm, tak určitě minimálně to, že někam musím na čas. Další věc je, že jsem tady byla i v poradně pro cizince, což bych taky nevěděla, že to tady existuje...bez toho. Určitě jsem dostala nějaké rady, co se týká motivačního dopisu a takový. Tak nějak v tomhle spíš. Dostala jsem i nějaké tipy, že jsem zkoušela i výběrové řízení a nějaké tipy, kde jsem se mohla podívat na práci.

16. Jaké z aktivit služeb Celsuz – sociální rehabilitace jste využíval/a, využíváte?

Aktivitu tady zatím ne. Jsem přihlášená na profesní poradenství a k paní psychologce, tam je ale dlouhý pořadník a na ty osobní konzultace chodím.

17. Z jakého důvodu jste chtěl/a využít službu Celsuz – sociální rehabilitace nebo těchto konkrétních aktivit?

Já jsem hlavně potřebovala zjistit, jestli mám nějaký šance. Ono to pak teda krachlo na tom, že partner není ochotnej doložit příjmy. Má pocit, že všichni sedí a čekají, kolik si donese domů. Když jsem byla na sociálce, tak tam mi to paní strašně zmateně řekla, takže jsem tady dostala rady a co je a co není pravda a navrch ještě tipy, co zkusit, nezkusit, co se dá.

18. Co vnímáte jako přínos/zbytečnost, co Vám ve službě chybí?

Tak já chápu, že to je organizační věc, to se nedá asi nějak obejít. Ale ty cykly jsou docela dlouhý na to, než se dokončí nějaký ty kurzy a než se začnou další, je to docela dlouhý cyklus.

Já jsem musela počkat. Jinak přínosem – kolegyně mě musí chudák poslouchat, co máme doma, že se můžu vypovídat. Ona mi poradila pár věcí, kde se můžu podívat, vyzkoušet, pak mi poradila s tím motivačním dopisem, dívala se mi na životopis, poradila mi přehodit pořadí těch věcí, takže tak.

Respondent R3

1. Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?

Má to samozřejmě vliv. No máme dvě děti, manžel teda podniká v dnešní době i to podnikání je samozřejmě problematický, takže má to samozřejmě vliv.

2. Jaké oblasti ve Vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?

No tak jako ve všem, musíme se momentálně uskromnit. No a záleží to na tom, jak se manželovi daří, každý měsíc je jiný, takže jak kdy.

3. Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“ zaměstnání?

No já si teda nestěžuju, protože člověk by si neměl stěžovat. Lidi jsou na tom daleko hůř, ale nemůžeme si vyskakovat, si myslím. Myslím dovolenou, nějaké větší nákupy nebo, že bysme si zařídili pokoj nový no, to si momentálně jako dovolit nemůžeme. Máme vyloženě na takový ty základní věci, plus něco málo navíc příležitostně.

4. Jaký je Váš postoj k zaměstnání?

No já su docela aktivní člověk, takže bych byla ráda zaměstnaná.

5. Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k Vašemu zdraví?

Měla jsem psychické potíže, ale pomocí různých terapeutických skupin jsem se z toho dostala. Měla jsme obavy z toho, že si v dnešní době tu práci nenajdu.

6. Jak ovlivnila „ztráta“ zaměstnání Váš pohled na sebe samého?

Zestárla jsem, uvědomuju si, že se hůř hledá zaměstnání v tomto věku, než třeba před tím.

7. Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a o „ztrátě“ zaměstnání“?

No necítila jsem se moc dobře, nebyla jsem si sebou moc jistá, měla jsem špatný sebevědomí. Jako na sobě teďka postupně pracuji, aji tím počítačovým kurzem, tak je to lepší.

8. Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?

Jsou to i finance, ale není to to hlavní. Je to vlastně jakoby to sebevzdělání, abych byla samostatná. A nejsem teda ráda závislá na manželovi. Chcu se osamostatnit.

9. Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (rodina, okruh přátel, partnerské vztahy, profesní skupina)

Jako neuvědomuju si, že by to bylo nějak výjimečný, plus mínus stejně. Já si nestěžuju na ostatní strany, neprezentuju to.

10. Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?

No dřív jsem si to myslela, že to tak asi i bylo, ale v dnešní době bych řekla, že už to tak není.

11. Jaké jsou Vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?

Mám potřebu se vzdělávat, cítím, že mě chybí určitý vzdělání. Jediný, co proto můžu udělat, je to, že na sobě budu pracovat.

12. Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?

No špatně, ráda bych už pracovala.

13. Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?

No hledám si přes známý samozřejmě a potom jako teda přes internet. Noviny si myslím, že v dnešní době nejsou aktuální.

14. Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?

Jazyky.

15. Jaký význam přisuzujete službě Celsuz - sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?

No zatím jsem nad tím nepřemýšlela, ten počítačový kurz, do kterého chodím, je dobře udělaný podle mého názoru, protože se podle něj dá docela slušně a rychle naučit. A ještě teda si myslím, že by bylo potřeba víc takových věcí.

16. Jaké z aktivit služeb Celsuz – sociální rehabilitace jste využíval/a, využíváte?

Využila jsme teda počítačový kurz a využívám profesní poradenství, do jakého směru bych mohla jít, plus ty konzultace s kolegyní.

17. Z jakého důvodu jste chtěl/a využít službu Celsuz – sociální rehabilitace nebo těchto konkrétních aktivit?

No abych si našla zaměstnání. Neočekávám, že tu získám všechny dovednosti, ale spíš postupně, krůček po krůčku. I jsem si myslela, že možná máte samozřejmě kontakty v prvopočátku na nějaké zaměstnavatele. To jsem úplně na začátku zjistila, že to tak není, ale jako využila jsem toho, co si myslím, že je pro mě momentálně důležitý.

18. Co vnímáte jako přínos/zbytečnost, co Vám ve službě chybí?

To nemůžu říct.

Respondent R4

1. Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?

No nemůžu si dovolit to, co bych chtěl. Musím jako kdyby nad vším trošičku víc přemýšlet. Už nemůžu jakoby rozhazovat, už nemám takový ten pevný fixní plat, když chcu jít na nějaký koncert, do kina, tak už musím holt přemýšlet, jestli si to můžu dovolit.

2. Jaké oblasti ve Vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?

Tak řeknu i v tom, co jsem před chvílkou popsal, to s tím souvisí vlastně.

3. Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“ zaměstnání?

Tak řeknu, mám něco našetřeno, takže to úplně zas tak nepociťuji, ne že bych začal kupovat něco levnějšího, je to jakoby pořád stejné. Čekám, přece jen těch pět měsíců není zas tak dlouhá době, čekám, že něco najdu. Takže životní úroveň je pořád stejná.

4. Jaký je Váš postoj k zaměstnání?

No tak jak to mám říct, každý by měl pracovat, je to jako základ života. Já určitě taky. Samozřejmě vyhrát ve sportce nějaké miliony nebo tak, to by byl nádherný pocit a užívat si někde na pláži, to mě samozřejmě nepotká... takže musím pracovat, každý musí pracovat, aby se nějak zabezpečil.

5. Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k Vašemu zdraví?

No tak to vznikl takový paradox. Co se týče fyzického zdraví, tak mám čas cvičit, chodit na procházky a tak. No a z té psychické stránky to nikomu nepřidá, ale já nejsem nějak labilní nebo jak to mám říct, tak to nijak neovlivnilo.

6. Jak ovlivnila „ztráta“ zaměstnání Váš pohled na sebe samého?

Ani moc ne, já si zatím stojím, já jsem odešel z určitého důvodu, kdyby se to znovu objevilo, tak bych se k tomu postavil stejně.

7. Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a o „ztrátě“ zaměstnání“?

No popravdě jsem byl rád, tam ta práce nebyla ideální, bylo to jakoby těžké, tak jsem rád, že jsem odešel.

8. Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?

Hlavní motiv je opravdu ten finanční, mít fixní plat, mít nějaké zajištění. I řeknu z toho sociálního hlediska, poznat nějaké nové kolegy, být s nimi, v nějakém týmu pracovat, mít dobrý pocit z dobře odvedené práce a tak.

9. Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (rodina, okruh přátel, partnerské vztahy, profesní skupina)

Co se týká rodiny, tak to mám podporu, já jsem to s nimi probral, než jsem dal tu výpověď, z jejich strany to byla podpora, mě to schválili, takže to mám v pohodě. A co se týká přátel, vůbec nějaké omezení. Mám taky pár kamarádů a známých, co hledají práci, takže jsme na tom jakoby stejně. To tak ještě vnímám, že jsme si o tom jakoby povykládali a snažíme si pomoci. Když nějaký kamarád najde nějaký inzerát, který není pro něho a vidí v tom, že třeba bych to já mohl použít, tak si to pošleme, takže spíš ta pomoc.

10. Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?

Tak to si myslím, že je pravda. Kdo se snaží, tak určitě nějakou najde. Samozřejmě ty první měsíce jsem hledal na nějaké úrovni, přece jen mám to bakalářské vzdělání, tak jsem si představoval nějakou lepší práci. Ale postupem času si člověk musí snížit ty nároky a už brát cokoli. Ne jako cokoli, ještě nejsem v takové situaci, abych bral cokoli. Ale myslím si, že kdo je na tom špatně, tak i mě napadají – vykládání zboží, každý to může dělat.

11. Jaké jsou Vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?

No v tom mém oboru určitě nějaké kurzy by mi pomohly, ale zatím tu potřebu jako nemám.

12. Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?

No přece jen těch 5 měsíců už je trochu moc, čekal jsem, že to dřív najdu. Ale postupem času jsem si uvědomil, že to není tak jednoduché. Když to řeknu takový ten harmonogram, kdy vy pošlete jeden týden inzerát, oni mají minimálně 14 dnů, než se vám třeba ozvou, dalších 14 dnů než bude nějaké první kolo, druhé kolo, někdy je aji třetí kolo, takže ten čas, kdy vy pošlete tu žádost o tu práci, tak je to měsíc, měsíc a půl. Takže samozřejmě pět měsíců je pro někoho dlouhá doba, ale když si to takhle řeknete, tak to zas moc není.

13. Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?

V první řadě jsem obvolal a volám známým, přece jen přes známé je to lepší. Ale to jsem vyčerpal, takže přes webové pracovní portály.

14. Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?

No popravdě lepší vzdělání. Protože ten bakalářský stupeň... je to sice vysokoškolské vzdělání, ale je to jakoby ten nižší stupeň. Ale kdybych měl to navazující magisterské dodělané, tak by to bylo určitě lepší. To mě tak první napadá.

15. Jaký význam přisuzujete službě Celsuz - sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?

No nějakou jako kdyby laicky řečeno pomoc, nebo nové nápady, nějakým jiným způsobem hledat tu práci, nebo nějaký nový přístup. Něco dělám třeba špatně a já nemám tu zpětnou vazbu, aby mi to někdo řekl. Takže i to od toho jakoby očekávám, že mi zkontrolujete životopis, co tam mám jako kdyby špatně, co naopak by tam chtělo být něco lepšího. Nebo i průvodní dopis, co posílám na ty inzeráty, jestli tam není nějaká chyba. V tomto jako kdyby směru.

16. Jaké z aktivit služeb Celsuz – sociální rehabilitace jste využíval/a, využíváte?

Mám osobní konzultace s kolegyní. No zatím jsem nenašel žádný kurz, který bych chtěl absolvovat. Zatím je to na těch konzultacích.

17. Z jakého důvodu jste chtěl/a využít službu Celsuz – sociální rehabilitace nebo těchto konkrétních aktivit?

Právě co jsem říkal před tím, právě ta zpětná vazba, najít jako kdyby chybu, třeba ta chyba není, ale třeba někde je. Chtěl bych vědět ten životopis hlavně, jestli není špatně poskládaný. Třeba i vyzkoušet nějaké... Dočetl jsem se, že máte možnost přímo jako by ten přijímací pohovor, tak třeba i toto by mě zajímalo, jak tam vypadám, já to nevidím no.

18. Co vnímáte jako přínos/zbytečnost, co Vám ve službě chybí?

Přínos... zase se opakuji – je ta zpětná vazba. A zbytečnost, zatím jsem nenarazil na nějakou zbytečnost.

Respondent R5

1. Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?

No, já bych řekla, že teď žádný, protože máme našetřený a ještě pobírám podporu v nezaměstnanosti.

2. Jaké oblasti ve Vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?

Tak mně nepřijde, že by to nějak ovlivňovalo, všechno zůstává při starém. Akorát mám teď víc času, jsem doma.

3. Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“ zaměstnání?

No, mně fakt přijde, že se jakoby nic nezměnilo. Tak jsem vlastně čtyři měsíce doma, nebo tak nějak, mám akorát jakoby na všechno teďka víc času, mám volno. A jinak se stýkáme stejně s přáteli, s rodinou, takže to nepocituju.

4. Jaký je Váš postoj k zaměstnání?

Je pro mě teda důležitá. Sice si to volno teď užívám, ale nechtěla bych být doma nějak dlouhodobě. Chtěla bych se rychle vrátit do práce, abych měla jakoby co dělat.

5. Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k Vašemu zdraví?

Snad zdraví se nijak nezměnilo, je všechno při starém.

6. Jak ovlivnila „ztráta“ zaměstnání Váš pohled na sebe samého

Hm, myslím, že taky ne. Právě naopak. Mám na sebe teď víc času. No, pořád všechno jakoby při starém.

7. Jak jste se cítila, když jste se dozvěděla o ztrátě toho zaměstnání?

No, to jsem byla naštvaná, hodně, dělala jsem tam strašně dlouho a teď vlastně mě vyhodili skoro řekněme mezi prvníma a nechali si tam ty mladý. Ehm, tak jakoby ukřivděně.

8. Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?

No tak určitě bych nechtěla sedět jakoby doma a být manželovi přítěží. Chci být samostatná jak finančně, tak prostě jít mezi lidi.

9. Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (rodina, okruh přátel, partnerské vztahy, profesní skupina).

Tak zatím to nijak nepociťuju. Akorát se mě přátelé ptají, jestli už něco mám a tak. Ale vlastně mám pořád příjem svůj vlastně z té podpory a mám našetřené peníze.

10. Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?

No, tak to vlastně zatím nevím, protože si myslím, že si jako něco najdu, ale jsem doma čtyři měsíce a nic zatím nemám, ale nemyslím si, že to nebude dlouhodobé. Takže si myslím, že když chci, tak něco najdu.

11. Jaké jsou Vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?

No tak já jsem teďka vlastně tady, protože si chci dodělat počítače, abych se víc zdokonalila, měla co nabídnout.

Takže řekněme takovéto dovzdělání?

Jo.

12. Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?

Tak zatím jakoby dobře. Jsem samostatná, mám teda jako o něco nižší příjem, ale zatím mě to nijak jakoby neomezuje.

13. Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?

Tak hlavně na internetu, na stránkách práce.cz a jobs a pak vlastně na nástěnce na úřadu práce. Vlastně umím jenom vyhledávat na internetu a používat email.

14. Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?

Myslím si, že zatím ne. Na internet se dostanu. Pak si ještě dodělám ten kurz a myslím si, že to pak půjde jakoby líp.

15. Jaký význam přisuzujete službě Celsuz - sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?

Tak myslím si, že dobře. Tady si udělám vlastně kurz a pak mi vlastně ten můj konzultant pomůže upravit životopis, teď se na to díváme, takže myslím si, že až ho upravíme, doladíme průvodní dopis, tak pak už to bude dobré.

16. Jaké z aktivit služeb Celsuz – sociální rehabilitace jste využíval/a, využíváte?

Chystám se do toho kurzu a s konzultantem budu dělat ten životopis a průvodní dopis... A ten už jsme začali teďka.

Chystáte se třeba ještě na něco jiného nebo podle situace?

No, chtěla bych pak dyžtak ještě ty pokročilé, pokud do té doby nebudu mít práci a pak se domluvíme, vlastně jsme domluvení, že až uděláme životopis, tak se pak domluvíme, co dál.

17. Z jakého důvodu jste chtěl/a využít službu Celsuz – sociální rehabilitace nebo těchto konkrétních aktivit?

No, tak mě vlastně jakoby prvně zaujal ten kurz, že je vlastně bezplatný, a pak mě ještě potěšilo to, že mi pomůžou s životopisem.

18. Co vnímáte jako přínos/zbytečnost, co Vám ve službě chybí?

Ne, tak mně zatím nic jako takhle nechybí. Aktivit je dost. Tam jsem ještě pořádně žádnou nevyužila. A spíš mě naopak potěšilo, že mně někdo pomůže jakoby dál.

Respondent R6

1. Jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši ekonomickou situaci?

No, ono, já protože su už asi pět měsíců doma, tak jako ještě mám podporu, ale to mi teda moc trn z paty nevytrhne. Jako něco mám, to z toho jakoby musím vyžít, ale tak nějak. No. Asi to bude pak bída. Ta podpora, ona je vlastně teď asi poslední měsíc. A co mám pak jako dělat, až už mi ji posílat nebudou? Jako nejsu sama, to ne, manžel pracuje, ale naštěstí děti nejsou, jako nemáme, jestli chápete, budou, ale teď to asi moc nepůjde. Nevím. Je těžký si najít práci. A být bez peněz nebo jak se to říká ždímat manžela. To mi taky není ono, jako dobrý.

2. Jaké oblasti ve Vašem životě ovlivňuje ekonomická situace?

Oblasti? Hm. Myslíte třeba takový ty kamarády a třeba výlety?

Ano, může být, cokoli Vás napadne.

Jako já si to asi neuvědomovala, ale když se ptáte. Je pravda, že jsem několikrát zrušila třeba kino s kamarádkama, protože jsem si říkala, že to jako to, nedám. A třeba se mi ty peníze budou hodit na něco jinýho. Jako ono spoustu těch filmů jde stáhnout, tak se třeba s manželem podíváme doma. Ale to kino, to mě teď mrzí, protože jsem holky neviděla dlouho a prostě jsem se nějak vymluvila, aniž bych o tom nějak víc přemýšlela. Asi samo to šlo. Jako je pravda, že třeba v obchodě se dívám po levnějších věcech, než když jsem pracovala. Ono ten plat taky nebyl nic extra. Taky jsem dělala na lince ve výrobě. Ale ta podpora, to je nízký. A co bude, až nebude. Nějaký dávky? To se mi vždycky tak nějak tohle, přičilo žít z dávek. Ale ještě tohle mě napadá, pokud můžu. Teď si říkám, loni jsme s manželem už hledali dovolenou, až jako bude to teplo. A letos jsme ještě nehledali, protože není jasný, jestli třeba i ho z továrny nevyhodí. Nemá to jistý. To je strašný. A... nevím. Nenapadne mě asi teď ještě nic. To kino, slevy. Dovolená, kdo ví, kam pojedeme.

3. Jak vnímáte Vaši životní úroveň v souvislosti se „ztrátou“ zaměstnání?

Tak ta životní úroveň. Určitě klesla, to jako jo. Třeba to kino. Nebo ty slevy. Takže jo, řekla bych, že klesla... Musím šetřit. Ale je to blbý.

Vidím, jak kámošky chodí. Třeba do kavárny. Ale já nejdu. Buď se jim neozvu, nebo se vymluvím. Nevím, co bude. Kdy najdu jako práci. A když najdu práci, tak to člověk nedostane hned výplatu, že? Asi tak.

4. Jaký je Váš postoj k zaměstnání?

Postoj k zaměstnání? Jako co si o něm myslím? Pro mě je to součást života. Prostě pracovat a mít peníze. I když teda v předchozím nebyly nic moc, ale zase jsem si jako mohla dovolit, jo? Je to můj prostředek k obživě vůbec. Když se zamyslím. Jo. Je to důležitý k tomu, abych vůbec existovala. Jako vím, že někteří by řekli, že to jde i bez toho, ale. Byla jsem zvyklá někam chodit, koupit si, co se mi líbilo, jako v míře. A ti, co nedělají, protože je to jejich přesvědčení, tak to jako nepotřebují, jo? Ale mě to bavilo. A taky vlastně. Je tam hodně lidí. Byla jsem mezi nima, byli super. Jako výjimky taky byly, ale víte, jak to myslím. Doma se užívám.

5. Jak vnímáte a prožíváte současnou situaci spojenou se „ztrátou“ zaměstnání ve vztahu k Vašemu zdraví?

Tak to musím naštěstí zařukat. Jsem zdravá, manžel taky. Doktory využíváme minimálně. Ale když popřemýšlím. Rozhoduju se, jestli nevysadit antikoncepci, je drahá. Takže tak. Ale zdravá jsem zatím. Kdo ví, co by vlastně bylo, kdybych já nebo manžel jsme nějak vážněji onemocněli. Kdo by to platil. Léky sice některý zadarmo jo, ale ne všechny, že?

6. Jak ovlivnila „ztráta“ zaměstnání Váš pohled na sebe samu?

Tak po mě to byl velký šok, jo? Já jsem se dlouho se sebou nějak to. Jako psychicky. Že vůbec musím na pracák. To je pro mě odstrašující místo. Navíc. Víte, jak to tam vypadá? Tady na té Křence? To nepřeji nikomu zažít. To místo děsí. Je to hrozný pocit tam jenom jít. A teď si představte, že tam sedíte na té chodbě s dalšíma, co čekají. A je tam takový... taková atmosféra. Ne. Když tam mám přijít, týden dopředu stažené břicho. A to, že mám cejch člověka bez práce, v registru na pracáku. Není se čím chlubit. Nemyslela jsem si, že to bude tak dlouho trvat. Jo. Myslím si, že jsem špatná. Chybová nebo jak to říct. Tak dlouho na pracáku. Myslela jsem si, že jsem to já. Ale teď se na sebe dívám jinak. Hodně to člověka poznamená.

7. Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a o „ztrátě“ zaměstnání“?

Šok? Popření? To přece není možný. Měla jsem mít smlouvu do konce roku. A najednou jsem na dlažbě. Mezi těma nemakačenkama. Br. Nechce se mi o tom mluvit. Dobře, chápu Vás. Muselo to být těžké.

8. Jaké jsou Vaše hlavní motivy najít si zaměstnání?

Být zase v pohodě. Mít peníze, úroveň. Lidi. Tohle. Být zas sama sebou. Nebýt na tom tak psychicky zle. Nestydět se za sebe. Takhle? Stačí? Ano, stačí.

9. Jaký je Váš pohled na Vaše sociální postavení? (rodina, okruh přátel, partnerské vztahy, profesní skupina).

Tak jak jsem říkala. Stydím se za to, že nemám práci a jsem na pracáku. Oni jako nic neříkají, ale myslím si, že mě litují. Že jsem chudinka, co si nemůže najít práci, co je prostě asi takhle ... jo, takhle to řeknu, asi úplně blbá. Nestýkám se s kolegyněmi z práce, je to jiný. Ony mají práci, já ne. Co bychom si spolu jako povídali. Manžel nic neříká. Ten mě snad bere tak, jak to je.

10. Jak nahlížíte na obecné přesvědčení, že ten, kdo chce, je schopen si práci najít?

Tak to je dobrá otázka. To jsem si myslela, když jsem pracovala. Že není možný, aby někdo byl dlouho bez práce. Že se mu jen nechce, nedělá pro to prostě maximum. Ale teď... teď, když to vidím u sebe. Už tomu nevěřím. Víte. Člověk si to musí prožít. Zažít. Pak mluví úplně jinak.

11. Jaké jsou Vaše potřeby, které by mohly změnit tuto situaci?

Uspěť u nějakýho toho výběrka. Potřebuju mít skvělý životopis. Nebát se. Už se totiž bojím. Jak je člověk odmítanej, jo? Potřebuju psychicky být v pohodě. A taky se doučit ještě trochu Excel a Word. A další, co tady jako máte.

12. Jak se vyrovnáváte se svojí nezaměstnaností?

Jak se vyrovnávám? Heh. Těžko. Hodně těžko. Vlastně jsem se s tím ještě nevyrovnala a je to horší a horší. Takže nevyrovnávám.

13. Jakým způsobem si hledáte zaměstnání?

Už všechno. Dřív se mi přičilo obcházet firmy se životopisem, ale teď mi už nic nezbyvá. Ono je to totiž tak, že ne všechny místa jsou někde na netu, kde hledá většina lidí. Co ale nedělám, tak nechodím na ten pracák, kde jsou ty místa vyvěšený. Já prostě do toho baráku nejdu, když nemusím. Jinak ten internet. Takže chodím a hledám na internetu. Hodně volám, ale za chvíli si to budu rozmýšlet, taky to něco stojí.

14. Co Vám z Vašeho pohledu chybí, aby byla situace nezaměstnanosti lépe zvládnutelná?

Já myslím, že je to hlavně ve mně. Ty pocity. Potřebuju nějakou psychickou oporu. Někoho, s kým to můžu sdílet. Víte, jak to myslím. Vypovídat se. Najít spřízněnou duši nebo tak nějak. Nebo práci. To bych pak tu nezaměstnanost zvládla hned.

15. Jaký význam přisuzujete službě Celsuz - sociální rehabilitace ve vztahu k vnímání nezaměstnanosti?

Velký. Tady právě nacházím to, o čem jsem mluvila předtím. Že mě někdo poslouchá. Nijak mě za to ne to. Nestigmatizuje? Vypovídám se. Podpoří mě, že na tom nejsem tak špatně, že ještě existuje nějaká možnost. Že jsem nevyčerpala všechno. Ukazují mi tu takový jakoby nový směr. Co ještě dělat. Ale mně to trvá, než budu v pohodě.

16. Jaké z aktivit služeb Celsuz – sociální rehabilitace jste využíval/a, využíváte?

Tak ty konzultace. To mi dává moc. Pak jsem tu přihlášená k psychologce. Ale tam to prý trvá. Že má plno, tak čekám.

Ale třeba se mi podaří do té doby najít práci. Nevím. A taky jsem teď nastoupila na ten pokročilý kurz. Tam je to dobrý. Je to fakt kurz na úrovni. Od pracáku jsem taky něco měla. Ale nikdo se mně tam nevěnoval. Tady mě ta lektorka nenechá jen tak sedět. Dívá se, všímá si. Je trpělivá a hned poradí. A dokonce i několikrát. To se musí nechat. A ty konzultace. Odcházím z nich tak nějak jakoby lepší. Ale pak mě to přejde. Sem se těším. Víím, že tu vždycky něco najdu. Ale pořád je to pro mě těžký.

17. Z jakého důvodu jste chtěl/a využít službu Celsuz – sociální rehabilitace nebo těchto konkrétních aktivit?

Tak věděla jsem o tom kurzu. Kvůli tomu. A něco kolem, ale málo. To až na té první schůzce jsem byla překvapená, jak to tady chodí. A ta psycholožka. Tu mi doporučila ta moje osobní konzultantka. Ale i ona mi jako pomáhá.

18. Co vnímáte jako přínos/zbytečnost, co Vám ve službě chybí?

Ještě nevím. Chybí? To nedokážu říct. Asi nic. Všichni jsou tu usměvaví, milí. I když čekám v té čekárně. Je to prostě jiný. Ten přístup, víte? I ty prostory. Přínos ty kurzy zadarmo. I když za to nemám podporu při rekvalifikaci, ale pro mě je to lepší, že nemusím lítat na ten pracák. A šalinkartu naštěstí ještě mám. Zbytečnost? Ne, nic. To je asi všechno, co mně napadlo teď.